

TÁNCKUTATÁSI ÉRTESÍTŐ

A Magyar Tudományos Akadémia Tánc tudományi Munkabizottságának
időszaki kiadványa

I. évfolyam, 2025. 1. szám

Főszerkesztő: Kavecsánszki Máté

Szerkesztőbizottság:

Bolvári-Takács Gábor (*Magyar Táncművészeti Egyetem; Tokaj-Hegyalja Egyetem*), Bólya Anna Mária (*MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet*), Bondea Vivien (*Moldvai Csángómagyarok Szövetsége*), Hamar Pál (*Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem*), Janku Anna (*Magyar Etnokoreológiai Társaság*), Kavecsánszki Máté (*Debreceni Egyetem*), Péter Petra (*Budapest Cirkuszművészeti és Kortárs Tánc Főiskola; Magyar Tánc tudományi Társaság*), Sirató Ildikó (*Országos Széchényi Könyvtár; Magyar Táncművészeti Egyetem*), Varga Sándor (*Szegedi Tudományegyetem; HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet*)

Lektorálta: Sándor Ildikó

Szerkesztőségi titkár: Vadász Márton

Lapalapító és felelős szerkesztő: Bolvári-Takács Gábor

Médiahatósági nyilvántartási szám:

CE/16121-2/2016 (nyomtatott), CE/30101-2/2018 (online)

ISSN 3094-1059 (Online)

ISSN 3094-1075 (Nyomtatott)

Kiadja az MTA Tánc tudományi Munkabizottsága (Budapest)

és a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Néprajztudományi és Muzeológiai Intézete (Debrecen).

Felelős kiadó: Bolvári-Takács Gábor, az MTA Tánc tudományi Munkabizottságának
elnöke és Keményfi Róbert, a Debreceni Egyetem Néprajztudományi és Muzeológiai
Intézetének intézetigazgatója.

A kiadvány online elérhető az MTA Tánc tudományi Munkabizottság honlapján:

<https://tanckutatas.hu/>

Szerkesztőség címe: DE BTK Néprajztudományi és Muzeológiai Intézet, 4032 Debrecen, Egyetem
tér 1.

Tartalom

ELŐSZÓ A TÁNC KUTATÁSI ÉRTESÍTŐ ELSŐ SZÁMÁHOZ	4
AZ MTA TÁNC TUDOMÁNYI MUNKABIZOTTSÁGÁNAK ELMÚLT 15 ÉVE	6
Felföldi László: Visszaemlékezés az MTA Tánc tudományi Munkabizottságának 15 évére (2010–2024)	7
AZ MTA TÁNC TUDOMÁNYI MUNKABIZOTTSÁG TAGSÁGA.....	14
A Munkabizottság vezetősége	14
A Munkabizottság tagjai	21
A munkabizottság tanácskozási jogú állandó meghívott tagjai:	31
KÖSZÖNTÉSEK.....	32
Szécsényiné dr. Fekete Irén 90 éves	32
Kővágó Zsuzsa 80 éves	34
FOKOZATSZERZÉSI ELJÁRÁSOK.....	35
Dr. Lanszki Anita	35
Daru Andrea.....	36
Mayer-Pestality Bianka.....	36
Janku (Székely) Anna	37
Sándor Ildikó: Opponensi vélemény Székely Anna Közösség és autenticitás: a kortárs magyar néptáncos revival mozgalom vizsgálata című doktori értekezéséről	39
KITÜNTETÉSEK, SZAKMAI ELISMERÉSEK (2024)	43
IN MEMORIAM.....	44
Dóka Krisztina: Dr. Fügedi János (1953–2025)	44
Lanszki Anita: Dr. Bernáth László (1955–2024)	50
Macher Szilárd: Dózsa Imre (1941–2024)	51
KUTATÁSI PROGRAMOK BESZÁMOLÓI	55

Ledniczky Bea: Összefoglaló a Magyar Táncművészeti Egyetem 2024. évi tudományos tevékenységéről.....	55
Kavecsánszki Máté: A kora újkori debreceni táncellenes egyházi irodalom kutatásának egy éve. Beszámoló a Szegedi Kis István ösztöndíj támogatásával végzett kutatásokról	59
Módos Máté: Beszámoló a Hagyományok Háza <i>Febér folt</i> című programjának alapkoncepciójáról és eddigi eredményeiről.....	65
ESEMÉNYBESZÁMOLÓK.....	69
Janku Anna: Beszámoló a Magyar Etnokoreológiai Társaság <i>METodológia – Táncutató most!</i> című I. Nemzetközi Szakmai Konferenciájáról.....	69
Tongori Ágota: Beszámoló az I. Nemzetközi Tánc és Digitalizációs Konferenciáról.....	75
Bólya Anna Mária: Megemlékezés Harangozó Gyula halálának 50. évfordulója alkalmából.....	82
TÁNCOKRÓL – BETŰKKEL	84
Bolvári-Takács Gábor: Tíz könyvajánló	84
Felföldi László: „Szerzői sarok” („Authors corner”) Nemzetközi online könyvbemutató programsorozat.....	94
Bolvári-Takács Gábor: Táncfolyóirataink 2024. évi szemléje	97

ELŐSZÓ A TÁNCKUTATÁSI ÉRTESÍTŐ ELSŐ SZÁMÁHOZ

A *Táncutatási Értesítő* első számával új tánctudományi periodika indul. Műfaját tekintve leginkább a több mint fél évszázada megjelenő *Néprajzi Hírek*hez hasonlíthatjuk, amely a Magyar Néprajzi Társaság tájékoztatója, információs fóruma. Új lapunk a hazai tánc kutatás történetében sem előzmény nélküli, de annyiban mindenképpen úttörő jellegű, hogy ez az első olyan, elsősorban hírek, tudósítások közzétételére szolgáló lap, amely a Magyar Tudományos Akadémia égisze alatt jelenik meg.

Visszatekintve a korábbi kezdeményezésekre, elsőként a *Táncoló Nép* című havilapot kell említenünk, amelynek 1949 áprilisától 1950 decemberéig összesen nyolc (több esetben összevont) száma jelent meg. A tartalmát hírek, tudósítások, beszámolók, ideológiai cikkek, kották, kritikák alkották; kiadója a Magyar Táncszövetség volt. A rövid életű *Néptáncos* című szaklapnak 1957–1962 között tizenhat száma látott napvilágot. A sokszorosított eljárással készült periodika híreket, beszámolókat, tudósításokat közölt, kiadója a Népművelési Intézet Táncosztálya volt. A hatvanas évek elején indult *Táncművészeti Értesítő* részben a megszűnt *Néptáncos*t pótolta, ugyanakkor tájékoztató, szakmai közéleti jellegét az egész hazai táncszakmára kiterjesztette hírek, interjúk, beszámolók, tanulmányok, kritikák publikálásával. 1963-tól 1976-ig évi három–négy számmal jelent meg, a Magyar Táncművészek Szövetsége kiadásában. A táncszakma legrégebben alapított és – hosszabb-rövidebb megszakításokkal – ma is működő orgánuma az 1951 szeptemberében indult *Táncművészet*, amely a hazai táncágazatok művészeti és szakmai közéleti folyóirata. Az eredetileg az állami lapkiadás keretében indult periodika a rendszerváltozás után magánkézbe került, jelenleg a Magyar Táncművészeti Egyetem kiadásában jelenik meg. Az elmúlt bő háromnegyed évszázadot tekintve vitathatatlanul ez a lap követte nyomon folyamatosan a hazai táncélet eseményeit, bemutatóit, társulatait, alkotó és előadó egyéniségeit.

E folyamatban a *Táncutatási Értesítő* nem versenytárs, hanem egyfajta munkatárs kíván lenni, alapvetően a tánc kutatás és a tánc tudomány intézményeire, eseményeire és eredményeire fókuszálva, szem előtt tartva valamennyi táncműfaj sorsának alakulását. Így biztosít fórumot a *Táncutatási Értesítő* a tudományos-szakmai eseményekkel, egyéni és intézményi kutatási programokkal kapcsolatos beszámolóknak, valamint a tánc kutatással, tánc tudománnyal kapcsolatos kötetek, jelentős publikációk szemléjének. Lapunk ugyanakkor tájékoztat a tánc kutatók jelentős tudományos eredményeiről, elismeréseiről és

megemlékezik szakmai életútjuk mérföldköveiről is. Mindezek mellett a *Táncutatási Értesítő* dokumentálja és demonstrálja az MTA Tánctudományi Munkabizottság szakmai működését, ezzel járulva hozzá annak céljaihoz és feladatainak teljesítéséhez.

A Táncutatási Értesítő első száma a 2024. év tudományos-szakmai eseményeit, eredményeit foglalja össze.

Budapest – Debrecen, 2025. április 29.

Bolvári-Takács Gábor és Kavecsánszki Máté

AZ MTA TÁNCUDOMÁNYI MUNKABIZOTTSÁGÁNAK ELMÚLT 15 ÉVE

A 2009-ben létesült Táncstudományi Munkabizottság a Magyar Tudományos Akadémia I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya Néprajztudományi Bizottsága és Zenetudományi Bizottsága közös albizottságaként működik. Azzal a céllal jött létre, hogy összehangolja a Magyarországon folyó táncutató munkát, enyhítse a táncutató tematikai és intézményi széttagoltságát, előmozdítsa a táncstudomány tudományági definiálását, és hogy erősítse a táncutató társadalmi és tudománypolitikai elismertségét.

A Táncstudományi Munkabizottság ünnepi ülése 2024. december 3-án (fotó: Sándor Ildikó).

A Táncstudományi Munkabizottság 2024. április 25-én tartotta újjáalakuló ülését. A megválasztott elnökség május 22-én vezetőségi ülést tartott, amelyen a stratégiai célok megfogalmazása mellett döntés született a Táncutatói Értesítő elindításáról.

A Táncstudományi Munkabizottság 2024. december 3-án ünnepi ülésen emlékezett vissza az elmúlt 15 év legfontosabb eredményeire. Az alábbiakban Dr. Felföldi László, a Munkabizottság korábbi elnökének, jelenlegi tiszteletbeli elnökének beszédét közöljük.

Felföldi László: Visszaemlékezés az MTA Tánctudományi Munkabizottságának 15. évére (2010–2024)

(Elhangzott 2024. december 3-án, a Munkabizottság emlékülésén)

Kedves Kollégák, Kedves Vendégeink, Kedves Barátaim!

Az MTA Néprajztudományi és Zenetudományi Bizottsága által felügyelt Táncstudományi Munkabizottsága alapításának 15. évfordulójához érkezett. Tulajdonképpen nem egy tipikusan kerek évforduló, de a megemlékezésnek több indoka is van. Először is *egy új ciklus kezdetén vagyunk, amelyik új elnökség megválasztásával és nem csekély szerkezeti változással járt*. Másrészt, indokoltá teszi a visszaemlékezést a Munkabizottság aktuális feladatainak megváltozása, amit a táncstudományban végbement változások és a Magyar Tudományos Akadémia helyzetének földrengésszerű átalakulása indokol. Nem fejttem ki a részleteket, mert tulajdonképpen ismert dolgokról van szó. Ugyanakkor nem könnyen belátható fejlemények ezek, amelyek között nem könnyű az eligazodás.

Számunkra és a fenntartóink számára is most az a legfontosabb kérdés, hogy az elmúlt 15 évben mennyire valósultak meg eredeti célkitűzéseink, haladt-e előre általunk a „táncvilág”, az „akadémiai világ”, s változott-e a táncot szerető emberek élete? Reméljük, igen, s néhány nyilvánvaló jelből tudjuk is. De a kérdés megválaszolásához nem elég az aktivitásunkra vonatkozó statisztikák megismertetése. Nem elég felsorolni hogy *az elmúlt 15 évben több, mint 30 tánckutató helyet és archívumot látogattunk meg, közel 20 konferenciát rendeztünk (önállóan vagy társrendezőként), 10 könyvet jelentettünk meg (önállóan vagy társkiadóként)*. Kétszer jelentkeztünk saját Tánc világnapi üzenettel (Andrásfalvy Bertalan és Felföldi László 2014, 2016). Minden évben propagáltuk a nap megünneplését a fiatalok körében, kiemelve a tánc kutatás jelentőségét. Sorolhatnám a számba vehető aktivitási formáinkat, de ehelyett azokra a célkitűzésekre szeretném összpontosítani a figyelmet, amelyeket a sokféle aktivitásunk révén el akartunk érni.

1. Elsőként említem azt a törekvésünket, hogy **táncstudományt** (nemzetközi szóval koreológiát) *elismertessük Magyarországon önálló, komplex kutatási területként*. Olyan **átfogó diszciplínaként**, amely kiterjed a tánc minden nálunk jelen lévő formájára a balettől, a kortárs táncon, néptáncon, társastáncon át a sporttáncig. Ezt a munkabizottság elnevezésében is szerettük volna hangsúlyozni. Mi indokolta ezt? Az a tény, hogy a tánc kutatás sem a tudományos, sem a művészeti akadémia nomenklatúrájában nem szerepel önálló diszciplínaként.

Tudjuk, hogy a helyzet megváltoztatása nem egy egyszerű adminisztratív lépés, hanem megfelelő számú fokozattal rendelkező kutató, hosszútávú tervek szerint zajló rendszeres kutatómunka, s az ezt segítő intézményi hálózat kérdése. Az így létrejövő elegendő mennyiségű megszerezett tudás, a paradigmát megalapozó alapl művek létrehozása teszi lehetővé a tudományág létrehozását. *Ennek nem kedvez a tánc kutatás ma is meglévő széttagsága.* Ezzel a problémával az irodalomtudománynak, zenetudománynak, a képzőművészeti kutatásoknak, s a néprajztudománynak is meg kellett küzdeni a maga idejében. Tehát reménykedhetünk.

2. Ebben a folyamatban a 15 év alatt a Munkabizottság a **jogállásához** és lehetőségeihez mérten **katalizátorként** működött. Ami a státuszt illeti, a bizottság a Néprajztudományi és a Zenetudományi Intézet égisze alatt 3 éves ciklusokban működő, meghatározott taglétszámú szakmai tömörülés, amely az MTA szakmai, jogi elvárásainak megfelelően végzi önként meghatározott feladatát a küldetésnyilatkozatában megfogalmazott célok szerint. Nem önálló szakmai szervezet, gazdasági tevékenységet nem végezhet, pénzügyi támogatásra nem pályázhat. Határozatai csak önmagára nézve érvényesek. De, mint *a tánc tudomány fejlesztése érdekében munkálkodó tudós kör* (think tank), hatással van a tánc kutatásban zajló folyamatokra. Egyrészt a közvetlen kutatótevékenység és kutatásszervezés révén saját munkahelyén, másrészt egyetemi oktatóként, harmadrészt szakmai szervezetek, alapítványok kuratóriumainak tagjaként. Ma már elmondhatjuk, hogy a Tánc tudományi Munkabizottság tevékenysége nem csak az MTA körében, hanem szélesebb körben is ismertté vált. A fiatal kutatók már a doktorandusz korszakukban igyekeznek kapcsolatot keresni velünk, s védelem után szívesen hivatkoznak az állandó meghívotti pozíciójukra.

3. A Munkabizottság tevékenysége **első cca. 10 évében nagymértékű operatív tevékenységet** is folytatott. Konferenciákat szervezett, könyveket publikált, archívumokat látogatott, amihez a szükséges anyagi fedezetet a táncal foglalkozó intézményektől és az Akadémiától kapta. (Emlékezzünk a neves tánc kutatók – Dienes Valéria, Dienes Gedeon, Kaposi Edit, Milloss Aurél és mások – emlékkonferenciáira az MTA székházának harmadik emeleti galériájában, a Zenetudományi Intézet Bartók termében, a Magyar Tánc művészeti Egyetem tanácstermében stb.) Legutóbb, a Pesovár Ernő tiszteletére rendezett online konferencia, amelynek egyik rendezője voltunk, az egész szakmát megmozgatta, nem csak a szakírókat. Mindegyik emlékezetes volt, de a 2023-as évben Angelus Iván 70. éves jubileuma volt talán a legemlékezetesebb bensőségessége, különleges hangulata miatt.

Az alapvető forrásbázist jelentő dokumentumok földerítése, körülhatárolása minden tudományágnak elengedhetetlen feladata. Az évente 2–3-szor ismétlődő táncarchívumi látogatásokat a Munkabizottság is alapvető feladatának tekintette (ma is az), mert így szerezhettünk közvetlen ismereteket a tánctudományi kutatások lehetséges helyszíneiről, s azokról az eddig kevésbé vagy egyáltalán nem ismert forrásokról, amire a tánckutatók munkájukat alapozhatják. Gondoljunk csak az Operaház hatalmas gyűjteményének tánc-vonatkozású dokumentumaira, az Állami Népi Együttes, a Szegedi Kortárs Balett és más társulatok film- és fotóanyagára, a Mozdulatművészeti Társulat és az Orkesztika Alapítvány által őrzött Dienes-hagyatékra, a Zenetudományi Intézet Néptánc Archívumára, a Színháztörténeti Múzeum és Intézet Táncarchívumára, a Nemzeti Múzeum, a Művészettörténeti Intézet, az OSZK Színháztörténeti Tára, a Fővárosi Levéltár táncvonatkozású anyagára, a Hagyományok Háza adattárára, hogy csak néhányat említsek közülük. E gyűjteményekben talált táncos dokumentumok illusztrált katalógus formában való közzététele sokat segít majd a későbbi kutatások megtervezésében.

4. A Munkabizottság működésének **második korszakában**, az utóbbi 10 évben folytattuk az alaptevékenységnek számító munkát, de egyre nagyobb hangsúlyt fektettünk a tánc kutatás társadalmasítására, hatókörének kiterjesztésére. E kérdéskörbe tartozik a kutatói utánpótlás képzése, a tánc kutatást végző (vagy azzal is foglalkozó) társadalmi szervezetek alapítása, ill. újjáélesztése és a tánc kutatás eredményeit közreadó periodikák elindítása. *E szervezetek alapkonceptiói alapvonásaikban a Munkabizottságban folyó viták során alakultak ki, ill. szilárdultak meg.* Itt kell megemlíteni a több, mint egy évtizedes szünet után 2020-ban újjáélesztett *Magyar Táncstudományi Társaság*ot és az általa szerkesztett *Táncstudományi Tanulmányokat*, ill. a *Magyar Etnokoreológiai Társaság*ot sokszínű programjával és kiadványaival (lásd *Etnokoreológiai Füzetek* [2019] és *Etnokoreológiai szemle* [2024]). Ez utóbbi társaság 2011-ben jött létre, de tevékenysége ebben a korszakban teljesedett ki (Mindkét szervezetnek a Táncművészeti Egyetem adott otthont). Az egyetemi szférában is egyre több érdeklődés van a tánc, mint kutatótéma iránt. Ezt bizonyítják a Szegedi Egyetemen, a Debreceni Egyetemen és Debreceni Akadémiai Bizottság keretében, ill. a Magyar Táncművészeti Egyetemen létrejött kutató és kutatóképző helyek. (Zárójelben jegyzem meg, hogy az említett egyetemeknek nagy szerepük volt a doktori iskolák hallgatóinak szervezetbe tömörítésében, amiben a fiatal tánckutatók is részt vesznek. Az ő részvételükkel indult el a *táncstudományi doktoranduszok rendszeres konferenciája* először Debrecenben, majd Szegeden, s Budapesten.)

5. A tánc kutatás gondolatának **társadalmasítása** és a Munkabizottság **hát-körének szélesítése** a tánc kutató tevékenység **hálózatosodását** hozta magával, ami fontos lépés volt a széttagoaltságában is egyre hatékonyabbá váló tánc kutatás fejlesztése útján. A tánc kutatással foglalkozó társadalmi szervezetek tagságának van egy közös magja, amelyik mindegyikben vagy többükben jelen van. De ezen túl a szervezetek más-más tagságot tömörítenek, s egyre szélesebb körben végzik a kutatást és a tudomány népszerűsítő tevékenységet. Ennek következtében a Tánc tudományi Munkabizottságnak egyre kevesebb operatív tevékenységet kellett végeznie (évfordulós megemlékezések, kiadványozás, online adatbázisok, konferenciaszervezés). E tevékenységi formák egyre inkább az utóbbi időben aktiválódott társadalmi szervezetek keretében zajlott, zajlik. Ennek talán leglátványosabb formái a közmédiában megjelenő tánc adatbázisok. Lásd a ZTI Néptánc Tudásbázisát és a Hagyományok háza Folklor Adatbázisát vagy az örömdetesen szaporodó szakmai folyóiratokat. *A legújabb saját periodikánk, a Tánc kutatási Értesítő lesz majd Debrecenben.*

6. *A Munkabizottság feladata lépésről lépésre a koordinálás, a véleményezés és a jogállásának megfelelő tudománypolitikai véleményformálás irányába tolódott el.* Ez új kihívást jelent a Munkabizottság számára. Ehhez **minél több fokozattal rendelkező, elkötelezett kutatóra** lesz szükség.

A Munkabizottság megalapításakor húsz körül volt azoknak a tánc kutatóknak vagy életük során tánc cal is foglalkozó szakembereknek a száma, akik ezeknek az elvárásoknak megfeleltek. S ebben a létszámban már benne voltak olyan tapasztalt senior kutatók, mint *Andrásfalvy Bertalan*, *Körtvélyes Géza* és *Vitányi Iván*, akik készséggel álltak mellénk egy ilyen „nagy kalandnak” ígérkező vállalkozásnál. Közülük Andrásfalvy Bertalan vállalta, hogy mai, divatos szóval élve, a Munkabizottság ‘arca’ legyen. Nagy hálával gondolunk rá ezért. S kívánnunk neki innen is nagyon jó egészséget!

Hálásak vagyunk Vitányi Ivánnak is, aki, amíg az egészsége engedte, aktívan részt vett az évfordulós konferenciáinkon, s megosztotta velünk a tánc történeti kutatásban s a közművelődés (benne a tánc ház) szociológiai vizsgálatában szerzett tapasztalatait. Halála személyes veszteség volt számunkra. A tánc szociológiát később *Forgács D. Péter* bécsi szociológus képviselte a Munkabizottságban. Abban az időben a középgeneráció volt többségben, akik pályájuk közepén a kultúrakutatás–művészetkutatás költség-finanszírozásával, fokozatszerzésük, habilitációjuk bonyolításával, az akadémiai és az egyetemi világ folyamatos átszervezése által okozott feszültség enyhítésével foglalkoztak. Közülük kiemelkedik *Bolvári-Takács Gábor*, a fáradhatatlan szervező, az ötletgazdag menedzser, a Munkabizottság tevékenységének motorja, egy időszakban a

Táncművészeti Egyetem rektorhelyettese, majd rektora. Az általa vagy az ő segítségével indított kiadványsorozatok, periodikák ma is aktívak. Köszönjük *Barna Gábornak*, hogy annak idején befogadta a szegedi Néprajz Tanszékre a néptáncutató képzést, s az első időben tagként erősítette a Munkabizottság elindulást. Köszönjük *Lőrinc Katalinnak* és *Sándor Ildikónak*, hogy az utóbbi években tisztségviselőként áldozták idejüket és energiájukat a szervezet működése érdekében. (Elnézést kérek azoktól, akiknek a nevét nem említem.) Itt a helye a halottjainkról való megemlékezésnek is. [Rövid, csöndes emlékezés].

Az akkori fiatalok ma a középgenerációt képviselik a Munkabizottságban egyetemi oktatóként, tanszékvezetőként, intézeti munkatársakként. Lásd *Varga Sándort*, *Kavecsánszki Mátét*, *Dóka Krisztinát*, hogy csak néhány nevet említek. A Munkabizottsághoz kötődő mai fiatal kutatók már friss doktorként vagy doktoranduszként vesznek részt a munkában az előbb felsorolt szakemberek témavezetői felügyelete alatt. *Mára a fokozattal rendelkező táncstudományi kutatók száma a duplájára emelkedett*, ami reményt adhat Magyarországon a táncutató kibontakozására.

7. Egy ilyen másfél évtizedes történeti áttekintésben nem lehet elmenni szó nélkül azok mellett a tudományelméleti és **módszertani változások** mellett, amelyek ezidő alatt bontakoztak ki a társadalomtudományokban és művészettudományokban Magyarországon. (Nem részletezem.) Ez természetesen nem volt hatástalan általában a táncutatóra, s ezen keresztül a Munkabizottság munkájára sem. Az általunk vagy a részvételünkkel rendezett konferenciák, és konferencia-kötetek már jelezték/jelzik az új kritikai szemlélet megjelenését, azonban legpregnánsabban az ezidőben készült doktori disszertációkban nyilvánult meg a szemléletváltozás. *A Munkabizottság, véleményem szerint, nem reagált e változásokra a jelentőségüknek megfelelően.* Pedig a Martin György válogatott írásait alapos kritikai szemlélettel közreadó kötet alkalmat adhatott volna néhány általános reflexióra. S vannak ilyen írások, amelyek még kiadásra várnak, s ezután fejtik ki hatásukat a táncutatóban. A Pesovár Ernő munkásságát Martinéhoz hasonló módon ismertető kötet elkészültekor majd pótolni lehet ezt a hiányt.

8. Mindezt a tevékenységet nem lehetett volna folytatni, s ezt a munkát elvégezni anélkül a **széles kapcsolati háló** nélkül, amit a Munkabizottság, tagjai révén kialakított. Első körben szólni kell azokról a kutatóhelyekről (egyetemekről, akadémiai intézetekről, kulturális intézményekről), amelyeket meglátogattunk, s akiket a tagjaink képviselnek. Ezek közül néhányat már írásos megállapodások is születtek a kapcsolattartásról.

Hálával kell említeni az MTA I. Osztálya akkori elnökét, *Paládi-Kovács Attila* akademikust, s az Osztály keretében működő Néprajztudományi és Zene-tudományi Bizottságot, amelyek támogatóan követték a tevékenységünket. (Köszönjük, hogy jelenlétével megtisztelte mostani évfordulós összejövetelünket! Szeretném kifejezni mindannyiunk köszönetét *Borsos Balázsnak*, *Peterszák Tivadarnak*, *Bodó Sándornak* és *Keményfi Róbertnek* (a Néprajztudományi Bizottság egymást követő elnökeinek) a támogatásért. (Bodó Sándor támogatását, sajnos csak rövid ideig élvezhettük. Emlékét hálával őrizzük.) Köszönjük a Zene-tudományi Bizottság, és személyesen *Dalos Anna* érdeklődését is.

Harmadik körben szólnunk kell a fokozattal nem rendelkező kutatók népes csoportjáról, akik munkánkat érdeklődéssel, s rendezvényeinken való aktív részvétellel támogatták.

S nem lehet megfedkezünk nemzetközi kapcsolatinkról sem, amelyek között ott van a bécsi Nemzeti Balettintézet, a pozsonyi Szellemi Kulturális Örökség Központ, amelyeket a székhelyükön személyesen is meglátogattunk. Emellett a Munkabizottság tagjai folyamatosan részt vettek a táncutató szakma nemzetközi vérkeringésében az UNESCO égisze alatt működő szakmai szervezetek, a Nemzetközi Népzenei és Néptánc Tanács (ICTM), ill. a Nemzetközi Tánc Tanács (IDC) munkájában. Ez lehetőséget adott a nemzetközi táncutatókban kialakult új trendek követésére és a hazai kutatási eredmények népszerűsítésére. Beleértve a Táncstudományi Munkabizottságban folyó tevékenységet is. Én magam 8 évig voltam elnöke az ICTM Táncutató csoportjának, s így rálátással lehettem a világon folyó hasonló szerveződésekre. Ezt más kollégák is elmondhatják magukról, a maguk helyén.

9. **Összegzésként** szeretném hangsúlyozni, hogy a Munkabizottság itt felsorolt tevékenységeinek eredménye mai szemmel nézve se nem sok, se nem kevés. De valójában hosszabb távlatban lehet majd csak megítélni az eredményességet. Eddigi munkánkat Bartók Béla, Kodály Zoltán, Vargyas Lajos, Martin György, Pesovár Ernő kutatási elvei vezérelték. Most mégis John Blacking, a 35 éve elhunyt angol zene- és táncantropológus jövőt formáló szavait idézném, mint nekünk is szóló gondolatot. (Bár a szövegben a muzikológiát emeli ki, de szavai a koreológiára is vonatkoznak.)

„[...] *Az etnomuzikológiának forradalmi ereje van a zene és a zeneoktatás világában, ha követi felfedezései következményeit, és módszerként, és nem csupán kutatási területként fejlődik. Úgy gondolom, hogy az etnomuzikológiának többnek kell lennie, mint az*

ortodox zenetudomány »egzotikus« vagy »népi« zenével foglalkozó ága: új utakat mutathat, úttörő lehet a zene és a zenetörténet megértésében.”¹

A Táncudományi Munkabizottság 2024. október 1-jén a Magyar Állami Operaházban tartotta 2024. évi 2. ülését (Kép forrása: <https://tanckutatas.hu/galeria.html>).

¹ „[...] Ethnomusicology has the power to create a revolution in the world of music and music education, if it follows the implications of its discoveries and develops as a method, and not merely an area of study. I believe that ethnomusicology should be more than a branch of orthodox musicology concerned with „exotic” or „folk” music: it could pioneer new ways of analysing music and music history.” (John Blacking: How musical is man? Idézi: Grau, Andree: John Blacking and the Development of Dance Anthropology in the United Kingdom. Dance Research Journal Vol. 25, No. 2 (1993) pp. 21–31)

AZ MTA TÁNCSTUDOMÁNYI MUNKABIZOTTSÁG TAGSÁGA

Az MTA I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának osztályülése – a Néprajztudományi Bizottság és Zenetudományi Bizottság közös javaslata alapján – 2024. április 15-én megválasztotta a Táncstudományi Munkabizottság tagjait a következő akadémiai ciklusra (2024-2026). A munkabizottság a 2024 április 25-én tartott alakuló ülésén megválasztotta tisztségviselőit.

A Munkabizottság vezetősége

**Bolvári-Takács Gábor, PhD., dr. habil.
elnök**

Sárospatakon született 1967. március 15-én. Ugyanitt érettségizett 1985-ben. 1992-ben a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen történelem szakos középiskolai tanári és közművelődési előadói oklevelet, 1995-ben a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán jogász diplomát szerzett. A Kossuth Lajos Tudományegyetemen 1998-ban neveléstudományból PhD fokozatot szerzett, 2009-ben ugyanott habilitált.

1985–86-ban a KLTE Egyetemi Könyvtár könyvtárosa, 1992–93-ban Budapesten a Kulturális Innovációs és Továbbképző Vállalat tudományos kutatója, 1992–97-ben a Magyar Filmintézet külső munkatársa. A Magyar Táncművészeti Egyetem (2017-ig Főiskola) munkatársaként 1993. december 1-től 1998. február 28-ig ügyvivő-szakértő, egyidejűleg 1997–98-ban óradíjas oktató. 1998. március 1-től tudományos főmunkatárs, 2007. július 1-től főiskolai tanár, 2015. augusztus 1-től egyetemi tanár az Elméleti (2018. augusztus 15-től Művészetelméleti) Tanszéken. Tantárgyai: kulturális menedzselés, kommunikáció, filmtörténet, kutatómódszertan, tanári hatékonyság fejlesztése. Vezetői megbízásai: 1993. december 1. – 1998. december 31. között főtitkár, 2007. március 5-től rektorhelyettes, 2007. december 15-től 2009. augusztus 31-ig tudományos és igazgatási rektorhelyettes. 2008. március 23. – 2009. május 14. között a rektori jogkör gyakorlója. 2017. március 1-től ismét rektorhelyettes, 2018. augusztus 16-tól 2021. július 31-ig rektor. Egyidejűleg 2000–2008-ban a Matáv (utóbb:

Magyar Telekom) Szimfonikus Zenekar ügyvezető igazgatója, 2012–2017-ben a Honvéd Együttes ügyvezető igazgatója, 2021-től a Tokaj-Hegyalja Egyetem (Sárospatak) tanszékvezető egyetemi tanára, 2021. augusztus 1. – 2022. május 31. között a Tokaj-Hegyalja Egyetem megbízott rektora. Széles körű tudományos kutatómunkát végez, 1997–2002 és 2010–2020 között OTKA kutatócsoport-vezető. 1998-ban az Amsterdam School of the Arts magyar állami ösztöndíjas kutatója. Kutatási területei: Művészet és hatalom a 20. század második felében; A művészeti felsőoktatás története; A táncművészképzés története a 19–20. században; Sárospatak helytörténete és neveléstörténete. Tudományos szerkesztői tevékenysége keretében a Zempléni Múzsza társadalomtudományi és kulturális folyóirat alapító főszerkesztője, a Táncstudományi Közlemények című folyóirat szerkesztőségi, valamint a Tánc és Nevelés című folyóirat szerkesztőbizottsági tagja, az MTF/MTE tankönyv- és jegyzetsorozata, a Táncművészet és tudomány, A magyar táncművészet nagyjai, valamint a Hegyaljai Helikon Könyvek könyvsorozatok szerkesztője. Az MTA Táncstudományi Munkabizottságának alapító tagja (2010-től), titkára (2010–2017), elnökhelyettese (2018–2020), elnöke (2024-től). A Magyar Comenius Társaság elnöke, az MTA-MAB Teleki József Akadémiai Klub ügyvezető alelnöke. Kiténtetése: MTA DAB Díj (1998), MTA Stratégiai Kutatási Pályázat Fődíja (1999), Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt (2011), Comenius Emlékérem (2016), Magyar Táncművészek Szövetsége Táncstudományért-díj (2018), Sárospatak város Pro Urbe Díj (2019), Király István-díj (2023).

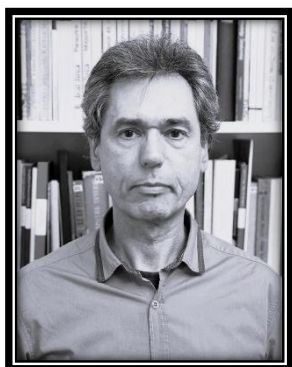

**Felföldi László, PhD., dr. habil.
tisztelteltbeli elnök**

Néprajzkutató, táncfolklorista, a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának címzetes egyetemi tanára, az MTA Zenetudományi Intézet egykori tudományos igazgató-helyettese, a Néptánc Osztály egykori vezetője. Fő kutatási területei a táncos egyéniségek és közösségek kapcsolata, a rokon népek táncai és a Dél-Alföld táncagyományja. E témákról több könyvet írt, szerkesztett s közel száz tanulmányt írt magyar, angol, orosz és szerb nyelven. Mesterei-

ként tisztelt Bálint Sándort, Ferenczi Imrét, Martin Györgyöt és Pesovár Ernőt. 1974 óta tagja a Néprajzi Társaságnak, 2020 óta belföldi tiszteltelti tagja.

Egyik kezdeményezője és magyarországi szakmai felelőse volt a Choreomundus elnevezésű nemzetközi táncantropológiai MA kurzusnak, amely négy európai egyetem együttműködésével működik. Egyik alapítója és 2023-ig elnöke volt az MTA Néprajztudományi Bizottság Táncstudományi Munkabizottságának. Pályája során több kitüntetésben részesült, mint például a Magyar Éremrend Tisztikeresztje, a Martin György-díj és a Szent Száva-díj.

**Fügedi János, PhD., dr. habil. † (1953–2025)
alelnök**

Fügedi János egyetemi diplomáját a Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Karán szerezte meg 1976-ban, doktori címét pedig az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájában 2003-ban, 2021-ben ugyanitt habilitált. A néptáncsal a Magyarországi Nemzetiségek Központi Táncegyüttesében ismerkedett meg, később az ELTE Táncegyüttes, majd a Bihari Táncegyüttes tagja volt. 1973 és 1976 között a Népművelési Intézetben néptáncoktatói

képzésen vett részt, itt ismerkedett meg egyik mesterével, Szentpál Máriával és a Lábán Rudolf által feltalált tánclejegyzéssel. 1987-től tanított a Magyar Táncművészeti Egyetemen táncjelírást, vendégtanárként oktatott az ELTE és az Szegedi Tudományegyetem Néprajz Tanszékén, valamint a nemzetközi Choreomundus programban. 1987-ben vált a Zenetudományi Intézet kutatójává, ahol utóbb tudományos főmunkatársként a néptánc részleget vezette 2023-ig. Kutatási területe a kinetográfia, a tánclejegyzés elmélete, a táncelemzés és a motívumkutatás volt. Ezen túlmenően számos etnokoreológiai gyűjtést végzett, többek között Kalotaszegen, a Maros-Küküllő mentén és Gyimesben. Tudományos pályáját közel harminc önállóan vagy társszerzőkkel jegyzett könyv és száznál több szakcikk fémjelzi. Monográfiákat alkotott egy-egy felvidéki és baranyai falu tánc kultúrájáról, de munkásságának középpontjában a táncjelírás kutatása maradt. Ezen a területen a főműve a 2011-ben megjelent *Tánc – Jel – Írás*, illetve ennek bővített angol nyelvű kiadása a *Signs of Dance*.

2015-től 2022-ig elnöke volt a Lábán Kinetográfia Nemzetközi Tanácsa (International Council of Kinethography Laban) nemzetközi szervezetnek, aktív tagja volt az ICTMD Etnokoreológiai Munkacsoportjának (International Council for Traditions of Music and Dance). 2021-től vezette az MTE Táncstudományi Kutatóközpontját, alapító tagja volt a Magyar Etnokoreológiai Tár-

saságnak és az MTA Táncstudományi Munkabizottságának, 2020 óta pedig elnöke a Magyar Táncstudományi Társaságnak. Tudományos munkájáért 2013-ban „A táncstudományért” díjat, 2017-ben Pesovár Ernő emléklakettet, 2020-ban Magyar Arany Érdemkeresztet, 2023-ban pedig Martin György-díjat vehetett át. (Forrás: <https://abtk.hun-ren.hu/rolunk/in-memoriam/fugedi-janos-1953-2025>)

**Kavecsánszki Máté, PhD., dr. habil.
alelnök**

Néprajzkutató, történész, 1985-ben született Miskolcon. 2010-ben végzett a Debreceni Egyetemen történelem és néprajz szakon, ugyanekkor középiskolai tanári végzettséget is szerzett. 2010 és 2013 között a Debreceni Egyetem BTK Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola ösztöndíjas doktorandusza volt. *Néptánc – társastánc – társadalmi viszonyok: A társastáncok és a paraszti táncművelés kapcsolatainak vizsgálata* c. PhD értekezését 2014-ben summa cum laude minősítéssel

védte meg. 2013-ban az Eszterházy Károly Főiskolán ember- és társadalom műveltségterületi tanári oklevelet szerzett. 2012 és 2014 között az Eszterházy Károly Főiskola Politológia Tanszékének tanársegéde, majd adjunktusa. 2014 és 2018 között az MTA–DE Néprajzi Kutatócsoport tudományos munkatársa. 2018-tól a Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszékének egyetemi adjunktusa, 2023-tól egyetemi docense. 2022-ben a Debreceni Egyetemen habilitált. 2010 és 2023 között a Debreceni Református Kollégium Dóczy Gimnáziumában történelem és társadalomismeret szakos óraadó tanárként, tehetséggondozó pedagógusként is dolgozott.

2013-ban elnyerte a Jedlik Ányos Doktorjelölti Ösztöndíjat. 2015-ben *Tánc és közösség* című kötete Petőfi S. János Publikációs Díjban részesült. 2016-ban a táncstudomány területén elért kutatási eredményeiért az MTA Akadémiai Ifjúsági Díjjal tüntette ki. 2017 és 2020 között MTA Bolyai ösztöndíjas, ezzel egy időben az Új Nemzeti Kiválóság Program Bolyai+ ösztöndíjasa volt. 2020–2021-ben a Nemzeti Cirkuszművészeti Központ kutatói ösztöndíjasa volt. 2020-ban a Magyar Néprajzi Társaság Jankó János Díjjal tüntette ki. 2021-ben elnyerte az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Kuratóriuma Elismerő Oklevelét. 2024-ben elnyerte a Szegedi Kis István kutatói ösztöndíjat.

2014-től tagja az MTA Táncstudományi Munkabizottságnak. 2017 és 2020 között a Magyar Etnokoreológiai Társaság alelnöke, 2020 és 2022 között a titkára

volt. 2018-tól az MTA DAB Társadalom- és Történettudományi Szakbizottsága Néprajzi Munkabizottságának tagja. 2021-től a DE BTK Bölcsészettudományi Doktori Tanácsának tagja, illetve a Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola törzstagja. 2022-től az MTA Fiatal Kutatók Akadémiája rendes tagja. 2024-től a DE BTK Néprajztudományi és Muzeológiai Intézetének intézetigazgató-helyettese.

Fő kutatási területe a néptáncok és a társastáncok kapcsolata, a magyar tánc kultúra mentalitástörténeti, antropológiai és társadalomtörténeti vizsgálata, a magyar tánc kultúra kora újkori története. Gyakran publikál a középiskolai és egyetemi tehetséggondozás témakörében is.

Lőrinc Katalin, DLA alelnök

Táncművész, szakíró, egyetemi tanár. Budapesten született 1957-ben. Szülei Lőrinc György és Merényi Zsuzsa balettmesterek. Tanulmányait az Állami Balett Intézetben (balettművész: 1968–77; Sebestény Katalin növendéke), a MUDRA iskolában (1977–78, Brüsszel, Maurice Béjart vezetése alatt) végezte, tanult a Contemporary School of Dance-ben is (1978–81, Lon-

don, Graham-technika). Klasszikus balett pedagógus diplomát szerzett a Magyar Táncművészeti Főiskolán (2004–2007), majd tánc tanár MA (modern tánc szakirány) oklevelet, 2010–2011). DLA doktori fokozatát 2014-ben szerezte meg a Színház-és Filmművészeti Egyetemen, disszertációjának címe: *A test mint szöveg*. Felsőfokú újságírói szakoklevelet kapott a MÚOSZ Bálint György Újságíró Iskolában (1997). Táncművészként a Cullberg Balett művésze (1978–81), a Pécsi Balett tagja és asszisztense (1981–84), a Tanztheater Wien szólistája (1984–87). 1988-tól független táncművész, közben a Veszprémi Táncműhely társvezetője (1992–97), 2006-tól a Fortedanse, majd – többek között – a Természetes Vészek, a Compagnie Pál Frenák, a Gergye Krisztián Társulat, a Duda Éva Társulat, a Dollár Papa Gyermekei, a Hatszín Teátrum, a Duna Táncműhely, a Willany Leó Improvizációs Társulat előadásainak vendégművésze. Koreográfiái többek között: *Körök* (1988, Budapesti Kamarabalett), *Tatjana és mások* (1990, Szegedi Balett), *Volt egyszer...s megint* (1992, Veszprémi Táncműhely), *Salome* (1993, Veszprémi Táncműhely), valamint egyéni estek, színházi előadások mozgásanyaga, versenyszámok és csoportos művek alkotása a tánc-

művészképző intézmények növendékei számára. A Magyar Táncművészeti Főiskola/Egyetem oktatójaként 1996-tól óradíjas oktató és a táncpedagógus szak modern szakirány felelőse, 1997-től főiskolai adjunktus, 2008-tól egyetemi docens, 2015-től egyetemi tanár. A 2018-ban végzett modern tánc évfolyam vezetője. 2009–2010-ben a Táncművészképző Intézet igazgatója, 2016–2017-ben a Modern Tánc Tanszék vezetője, 2018–2021-ben a Művészetelméleti Tanszék vezetője. A Táncművészképző Intézetben Graham-technika; repertoár; improvizáció tárgyakat (IV–VIII. évfolyamok), a Koreográfus és Táncpedagógusképző Intézetben moderntánc módszertan; táncoktatás didaktikájának gyakorlata; modern tánctechnikák elméleti áttekintése; kortárs művészetek összehasonlító elemzése; esetmegbeszélő gyakorlat; alkotók, műhelyek, alkotások tárgyakat tanít. Az egyetem beavató programjainak szerkesztő-alkotója: *Mi a modern* (2016), *Lábán és mi* (2018), valamint tantermi foglalkozás *Mit mondhat el rólunk a mozdulat* (2019) címmel. Mesterkurzusokat tartott többek között Ausztriában, Németországban, Hollandiában, Luxemburgban, Olaszországban, Litvániában és Spanyolországban, valamint a Transitions Dance Company-nál, Cambridge-ben. A Pécsi Művészeti Szakközépiskola tanára (1982–84), a Luxemburgi Konzervatórium tánctagozatának vendégtanára (1989–91), a Győri Tánc- és Képzőművészeti Iskola Tánctagozatának gyakorlati oktatásvezetője (2001–2006), a Budapest Kortárstánc Főiskola tanára (2006–2016), a Színház- és Filmművészeti Egyetem Készségfejlesztő Tanszék Mozgás Csoport vezetője (2010–2015). Publikál a Táncművészet, a Színház, a Jump /Kortárs Csíra, a Zene-Zene-Tánc, az Ellenfény, a Criticai Lapok, a Ballett International, a TanzAffiche, a Luxemburger Wort stb. szaklapokban. Könyvei jelentek meg: *Martha Graham nyomában* (2007, 2011) és *A test mint szöveg* (2018) címmel, és rendszeresen ad elő az egyetem tudományos konferenciáin és másutt. Az MTA Táncstudományi Munkabizottságának tagja (2014-től), elnökhelyettese (2020–2024), alelnöke (2024-től). Több darabot is rendezett a Veszprémi Petőfi Színházban. Közéleti, társadalmi szerepvállalása szerteágazó. A következő intézményeknél töltött be vezetői vagy döntéshozói feladatokat: Kortárs Táncszínházi Egyesület, Műhely Alapítvány, Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottság Színházi Alapja, Nemzeti Kulturális Alap Táncokollégiuma, a kulturális tárca Alternatív Színházi Alapja, Magyar Táncművészek Szövetsége. A Pécsi Országos Színházi Találkozó programjának válogatója (2011–2012), táncoktatási (OKJ vizsgáztatási) szakértő. Kitüntetései: Magyar Táncművészek Szövetsége Modern táncpedagógusi nívódíj (1991), Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt (1997), Harangozó Gyula-díj (1999), Magyar Táncművészek Szövetsége Táncoktatásért-díj (2013), Imre Zoltán-díj (2019), „KULT 50” – a 2018-as év 50

legfontosabb kulturális szereplője (2019), Lábán Rudolf-díj (2021), Magyar Érdemrend lovagkeresztje (2023), Halhatatlanok Társulatának Örökös Tagja (2024).

Sándor Ildikó, PhD

titkár

Az ELTE BTK magyar nyelv és irodalom – néprajz szakán szerzett diplomát 1989-ben. Magyar és összehasonlító folklorisztikai, valamint szociálintropológiai doktori képzésben vett részt, a doktori címét 2002-ben védte meg. Dolgozatának témája egy kárpátaljai falu, Nagydobrony népi vallásossága volt. 2002-ben a Hagyományok Háza munkatársa lett, vezette a Népművészeti Módszertani Műhelyt, ezt követően az intézmény közművelődési és tudományos szakmai vezetője.

2010-től ezzel párhuzamosan a Magyar Táncművészeti Egyetemen tanít, 2015 óta docensként. Óraadó az ELTE TÓK, az ELTE BGGYPK és korábban a Liszt Ferenc Zeneakadémia Népzene tanszakán. Egyetemi éve alatt bekapcsolódott a táncházmozgalomba, a Tatros együttes alapító tagja, a Kőketánc gyerektáncházat 1988 óta vezeti. Szakmai munkássága középpontjában a hazai folklorizmus, a népművészeti revival jelenségek állnak. A Magyar Pedagógiai Társaság Hagyományismereti szakosztály alapítója és titkára, majd elnöke. Az MTA Táncstudományi Munkabizottság tagja, 2017 januárjától titkára. A Táncház Alapítvány kuratóriumi tagja, a Meseszó Egyesület tagja. A Prima Prímissima szakmai bizottság tagja (oktatás és köznevelés). Az Új Pedagógiai Szemle és a Tánc és Nevelés szerkesztőségi bizottság tagja.

A Munkabizottság tagjai

Apjok Vivien, PhD

Néprajzkutató, táncantropológus. 2009 és 2013 között a SZTE néprajz BA szakos hallgatója, 2013-tól tanulmányait ugyanitt a néprajz mesterképzésben folytatta. 2015-ben szerezte meg okleveles néprajz mesterszakos bölcsész diplomáját. 2015 és 2016 között elvégezte az Eszterházy Károly Főiskola Digitálisarchívum-fejlesztő szakirányú továbbképzését. 2015 és 2018 között a SZTE Történelemtudományi Doktori Iskola hallgatója. PhD fokozatát 2022-ben szerezte meg, értekezésének címe: Értékkonzerválás - konstrukció - reprezentáció. Helyi értékek és örökségek a lokális fejlesztésekben Makón. 2014-ben a makói Bartók Béla Alapfokú Művészeti Iskola néptánc tanára, 2014 és 2015 között a makói József Attila Múzeum néprajzos muzeológusa. 2015-től óraadóként tevékenykedett a SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszékén, 2016-tól a Choreomundus nemzetközi mesterképzés hallgatói koordinátora, 2019-től a Choreomundus nemzetközi mesterképzés oktatásszervezője. 2016 és 2018 között a Doktoranduszok Országos Szövetsége Történelem- és Politikatudományi Osztályának tagja, al-előke, majd előke. 2020-tól egyetemi tanársegéd, 2024-től egyetemi adjunktus. 2023-tól a Hagyományok Háza - SZTE Revival Kutatóműhely megbízott kutatója. Szintén 2023-tól a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Népzene Tanszékének óraadó oktatója (Zene és tánc, Néprajzi ismeretek kurzusok). Tagja az International Council for Traditions of Music and Dance, Study Group on Music and Dance of Southeastern Europe nemzetközi szervezetnek és a Magyar Etnokoreológiai Társaságnak. A makói Szirbik Miklós Egyesület elnöke, a Kultúra- és Társadalomkutató Hallgatókért Egyesület alapító elnöke, a Magyar Néprajzi Társaság Népzene-Néptánc Szakosztályának titkára. Tudományos érdeklődésének középpontjában a tánc és turizmus kapcsolata, a kulturális örökség, valamint az antropológia és történelem áll.

Bólya Anna Mária, PhD., dr. habil.

Néprajz és kulturális antropológia területén doktorált kutató, zeneelmélet tanár, tánc történet tanár. Az Arts and Research Bt. ügyvezető igazgatója, a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet tudományos főmunkatársa, a Debreceni Egyetem óraadó oktatója. Számos magyar és külföldi egyetemen vendégoktatóként dolgozik. Kutatásai középpontjában az emberi mozgás szimbolikus tartalma, a tánc mint metafora, az aszimmetrikus ritmikus jelenségek

észlelése, kurikulum fejlesztés, valamint a néptánc társadalmi kapcsolatai állnak. Kutatásai során a macedón folklór, a magyar balett történet, a magyar színpadi néptánc történet, valamint a 20. századi európai állami néptáncgyűtesek stílusát használta fel empirikus anyagként. Nemzetközi és magyar tudományos konferenciákon tart előadást, konferencia szervező és konferencia alapító. PhD hallgatói a kulturális antropológia és művészetfilozófia területén kutatnak. Művészeti és művészeti szervezési tevékenységek: az Ohrid Macedón Folkegyüttes művészeti vezetője, nyári művészeti fesztiválok társszervezője. A SIEF, az EASA, a CID, az ICTM és a Néprajzi Társaság tagja, az MTA köztestületi tagja, nemzetközi tudományos folyóiratok főszerkesztője és szerkesztőbizottsági tagja.

Diószegi László, PhD

Történész, néptánc kutató, koreográfus, 1957-ben született Budapesten. 1976–1981 között a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem nemzetközi kapcsolatok szakán tanult. Később egyetemi doktori címet, majd a történettudomány kandidátusa fokozatot szerzett. Munkahelyei: MTA Közép és Kelet-Európai Kutatási Központ

tudományos segédmunkatársa 1982–1986; Magyarorsággkutató Intézet tudományos munkatársa 1986–1991; az Intézet jogutódaként működő Teleki László Alapítvány ügyvezető igazgatója 1991–2006, az újjáalakult közhasznú Teleki László Alapítvány igazgatója 2007 óta. Előadó volt a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem nemzetközi kapcsolatok szakán, vendégtanár volt az Indiana Egyetemen (Bloomington, USA), magyar néptáncot és koreográfiatörté-

netet tanított. Koreográfusi ismereteket oktatott a Magyar Táncművészeti Főiskolán, ahol 2019-ben egyetemi magántanár kitüntető címet kapott. A Nemzeti Kulturális Alap Bizottságának, a Csoóri Sándor program Tanácsadó Testületének és a „Felszállott a páva...” televíziós népzenei és néptánc verseny zsűrijének tagja, a Válaszút Táncegyüttes művészeti vezetője, a Martin György Néptáncszövetség elnöke. Számos kötet szerzője vagy szerkesztője, számos tanulmány, cikk írója. Koreográfusi munkássága jelentős. Több koreográfiát készített különböző néptánc fesztiválokra, valamint a Honvéd Együttesnek, a Hargita Székely Népi Együttesnek, a Szegedi Szabadtéri Játékokra és más jelentős programokra. Munkásságát 2005-ben Harangozó Gyula-díjjal; 2017-ben Martin György-díjjal, 2022-ben Kossuth-díjjal ismerték el. Az MTA Táncudományi Munkabizottságának tagja 2024-től.

Dóka Krisztina, PhD

Táncutató, néprajzkutató, a Magyar Táncművészeti Egyetem egyetemi docense, a Magyar Táncudományi Társaság elnökségének és az MTA Táncudományi Munkabizottságának tagja, a Magyar Etnokoreológiai Társaság alapító tagja. Kiemelt kutatási területei a néptáncutató, a folklorizmusutató és a magyar táncutató. Néprajzi terepmunkát, főként tánc témában Kecskeméten és környékén, valamint Erdélyben, a Felső-Maros mentén

és a Nyárad mentén végzett. Gyermekkori balett és társastánc tanulmányok után középiskolásként kapcsolódott be a néptáncmozgalomba. 1995 és 2007 között a Diószegi László vezette budapesti Válaszút Táncegyüttesben táncolt. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán néprajz szakon és a Táncművészeti Főiskolán táncpedagógusként néptánc szakirányon végzett. Tanulmányait követően az MTA Zenetudományi Intézet Néptánc Osztályán fiatal akadémiai kutatóként, majd 2013-tól munkatársként dolgozott, emellett évekig tanított néptáncpedagógusként az alapfokú művészetoktatásban. 2011-ben védte meg néptáncutatói témájú PhD-disszertációját *A magyar táncfolklor átalakulása (1896-1945)* címmel az ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskola Magyar és Összehasonlító Folklorisztika Doktori Programjában summa cum laude eredménnyel. 2008 óta tanít a Magyar Táncművészeti Egyetemen néprajzi, néptáncelméleti és táncutatói tárgyakat, 2018-tól egyetemi adjunktus, 2020-tól egyetemi docens. Emellett más felsőoktatási intézményeknek is óraadó okta-

tója, jelenleg a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem táncművészet szakának. Közel két évtizede vesz részt a színpadi táncosok és a táncpedagógusok felsőfokú képzésében, rendszeresen publikál tánc tudományi témákban, tudományos kiadványokat szerkeszt, előad konferenciákon, tudományos rendezvényeket szervez, pályázatot vezet, és szakértőként közreműködik tudományos és művészeti fórumokon.

Gara Márk, PhD

A Kertészeti- és Élelmiszeripari Egyetem befejezése után, 2003-ban szerzett táncelméleti szakírói diplomát. 2022-ben kapta meg doktori (PhD) fokozatát a Színház- és Filmművészeti Egyetemen, értekezésében Oláh Gusztáv életművének hiánypótló feltárását végezte el. 1990 óta foglalkozik táncsal, azon belül elsősorban balettművészettel. Kezdetben kritikusként, 2007-től tánc történetésként publikál. Kutatásainak fókuszában elsősorban a két világháború közötti táncélet áll, de a romantikától kezdve mind a magyar, mind a nemzetközi balettel foglalkoztatja. Többször, több formában megírta a Magyar Nemzeti Balett történetét, valamint 2008-tól időszakosan dolgozik a Magyar Állami Operaháznak. 2003-tól oktat a Magyar Táncművészeti Egyetemen egyetemes és magyar tánc történetet, táncműelemzést, 2022-től egyetemi docensként. Jelenleg a tánc történettanár szak szakvezetője.

Hamar Pál, DSc, dr. habil.

Egyetemi doktori disszertációját a Testnevelési Főiskolán 1990-ben védte meg. 2000-ben az ELTE-n PhD címet szerzett, majd a PTE-n habilitált neveléstudományok területén. 2019 óta az MTA doktora. Tudományos tevékenységét több, mint ötszáz magyar és idegen nyelvű tanulmány, illetve előadás fémjelzi. Szerzője, társszerzője húsz magyar és idegen nyelvű egyetemi jegyzetnek, tankönyvnek. Kiemelt pedagógiai szakértőként részt vett az OKTATÁS 2030 projekt keretében készült és 2020-ban kiadott Nemzeti Alaptanterv, illetve a hozzá illeszkedő testnevelési kerettantervek munkálataiban. 2007 és 2019 között a Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem jogelődjeinek Torna, RG, Tánc és Aero-

bik tanszékét vezette. 2005-től a Magyar Táncművészeti Főiskolán a Képességfejlesztés című tantárgyat oktatta. Elnöke az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság Szomatikus-nevelési Albizottságának és a Magyar Biológiai Társaság Mozgás-, Viselkedés- és Sejtbiológiai Szakosztályának. Tagja az MTA Mozgásszervi- és Sporttudományi Osztályközi Állandó Bizottságának, illetve az MTA Néprajztudományi Bizottsága Táncstudományi Munkabizottságának. Számos tudományos, szakmai-módszertani periodika szerkesztő bizottságában és tanácsadó testületében tevékenykedik, többek között a Tánc és Nevelés c. folyóiratnál is. Közéleti tevékenységeként említhető, hogy elnöke az Országos Köznevelési Tanácsnak és a Magyar Testnevelő Tanárok Országos Egyesületének. A Magyar Olimpiai Bizottság tagja.

Kovács Henrik, PhD

Okleveles néptáncpedagógus, környezetgazdálkodási agrármérnök, közoktatás vezető, a Magyar Táncművészeti Egyetem egyetemi docense. Pedagógiai tevékenysége 1993 óta folyamatos, gyermekeket és felnőtteket egyaránt oktat néptáncgyűtéseknél, művészetoktatási intézményekben, tánctáborokban és táncházakban. Saját alapítású akkreditált pedagógus-továbbképzés szervezésével is hozzájárul a ma-

gyar néptáncoktatás szakmaiságához. Első diplomáját a gödöllői Szent István Egyetemen szerezte környezetgazdálkodási agrármérnökként, vidékfejlesztés szakirányon. Ezzel párhuzamosan a Magyar Táncművészeti Főiskola táncpedagógus szakának hallgatója volt, ahol 24 évesen kezdett tanítani, először óradóként, majd tanársegédként, 2005-től adjunktusként, 2019-től pedig docensként. Oktatott tárgyai közé tartozik a magyar néptánc, mozdulatelemzés, táncjelírás, néptáncmódszertan, próbavezetési ismeretek, néptáncelemzés, valamint az angol nyelvű képzésben a Hungarian Dances nevű tantárgy. A Magyar Táncművészeti Egyetem Kreditátviteli Bizottságának elnöke, valamint a Tudományos Diákköri Bizottság tagja.

2005-ben közoktatási vezetői végzettséget szerzett a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen, ebben az időszakban az újonnan alakult Pesovár Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola igazgatóhelyettese volt. Az első között végezte el az újonnan indult mestertanári képzést a Magyar Táncművészeti Főiskolán. 2009-ben abszolvált az Eötvös Loránd Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskolájában, PhD doktori fokozatát néprajz- és

kulturális antropológia tudományágban 2019-ben szerezte meg a Debreceni Egyetemen. Külső munkatársként tevékenykedik a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézete Népzene és Néptáncutató Osztályán és Archívumában, ahol részt vett két OTKA pályázatban. Az ugrós táncok módszertanát oktatta a Leonardo program Euroestetika alprogramjában. Tagja az International Council of Kinetograph Laban és az International Council of Traditional Music and Dance nemzetközi szervezetinek. Kezdeményezésére és szervezésében valósult meg az International Council of Kinetography Laban 2022-es világkonferenciája a Magyar Táncművészeti Egyetemen. Rendszeresen vállal zsűrizést hazai és külföldi néptáncos eseményeken. Nemzetközi oktatói tevékenysége során 2014-ben az észak-amerikai, 2018-ban a ciprusi magyar közösségek számára tartott kurzusokat. A Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetés birtokosa.

Kővágó Sarolta, CSc

Történész, művelődéstörténész. Budapesten született 1943-ban. A Pécsi Tanárképző Főiskolán magyar–történelem–rajz szakos, az ELTE BTK-n történelem szakos tanári oklevelet, később egyetemi doktori címet szerzett. 1995-től a történelemtudomány kandidátusa. Kutatási területe az amatőr művészeti mozgalmak, különösen a magyar néptánc története, valamint a munkásművelődési kezdeményezések, a szakszervezeti és öntevékeny mozgalmak és a sajtótörténet. Pályáját az

esztergomi Balassi Bálint Általános Iskola tanáráként kezdte, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat szerkesztőjeként és a Nemzetközi Előkészítő Intézet tanársegédjeként folytatta. 1974-től a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum muzeológusa, majd főmuzeológusa, 1984-től a Lapkiadó Vállalat Irodalmi Főosztályának munkatársa. A Magyar Rádió hangarchívumában lektorként dolgozott. 1990-től az ELTE BTK Közművelődési Tanszéki Szakcsoportjának egyetemi adjunktusa. 1998-tól nyugállományba vonulásáig a kaposvári Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola (2000-től Kaposvári Egyetem Pedagógiai Főiskolai Kar) főiskolai tanára, ahol 2007-ben az egyetem kiváló dolgozója lett. Alapító tagja az MTA Táncstudományi Munkabizottságának, tagja a Magyar Táncstudományi Társaságnak.

Lanszki Anita, PhD, dr. habil.

Pedagógus, Mezőkövesden született. Az ELTE BTK esztétika, valamint skandinavisztika (dán nyelv és irodalom) mesterszakjait 1997–2002 között, a német nyelvtanár BA szakot 1998–2002 között, a mozgókép- és médiaismeret pedagógus mesterszakot 2013–2015-ben végezte el. Az egri Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskolájában 2018-ban PhD fokozatot szerzett. Értekezésének címe: A digitális törté-

netmesélés mint tanulásszervezési eljárás tanulástámogató és kompetenciafejlesztő hatása az oktatási folyamatban. Az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karán 2024-ben habilitált. Kutatási területe a digitális tanulási környezet, multimédia, művészetpedagógia. A Magyar Táncművészeti Főiskola/Egyetem pedagógusaként 2001–2014 között gimnáziumi tanár (német nyelv, mozgókép-kultúra és médiaismeret), egyidejűleg a főiskolai képzésben óradíjas oktató. 2014-től a Művészetelméleti Tanszéken tanársegéd, majd egyetemi adjunktus. 2018-tól az MTE Pedagógiai és Pszichológiai Tanszékének tanszékvezető egyetemi docense. Egyidejűleg 2022-től az MTE Vályi Rózi Könyvtár, Levéltár és Táncstudományi Kutatóközpont igazgatója. 2020 óta a Tánc és Nevelés című magyar-angol kétnyelvű szakfolyóirat alapító főszerkesztője. 2023-tól az MTE tankönyv- és jegyzetsorozatának szerkesztője. Az MTA Táncstudományi Munkabizottságának tagja 2024-től. Az ELTE Pedagógia és Pszichológia Karán és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen óradíjas oktató. Kitüntetései: Magyar Érdemrend lovagkeresztje (2024).

Marinka Melinda, PhD

Néprajzkutató, a HUN-REN-DE Néprajzi Kutatócsoport – korábban ELKH(MTA)-DE Néprajzi Kutatócsoport – tudományos főmunkatársa. 2005-ben szerzett egyetemi oklevelet, 2016-ban PhD fokozatot a Debreceni Egyetemen. Az IVDE (*Institut für Volkskunde der Deutschen des östlichen Europa*) németországi néprajzi kutatóintézet ösztöndíjasa. 2018–2021 között MTA Bolyai János Kutatási ösztöndíjat nyert el. Az *Ethnographica et Folkloristica Carpathica* szerkesztőbizottságának tagja. Évek

óta rendszeres oktatási tevékenységet folytat a Debreceni Egyetem Néprajztu-

dományi és Muzeológiai Intézetében, illetve a Nyíregyházi Művészeti Szakgimnázium Táncművészeti tagozatán. Rendszeresen tart tudományos és ismeretterjesztő néprajzi előadásokat magyar és német nyelven. Kutatási területe az északkelet-magyarországi kulturális régió népi kultúrájának, valamint a jelenkori etnikai és folklorisztikai sajátosságainak vizsgálata. Ezen belül kiemelt hangsúlyt kap a német nemzetiséghez kapcsolódó emlékezeti alakzatoknak és örökségképzési folyamatoknak az értelmezése. A lokális társadalmi jelenségeket egyén és közösség viszonyán keresztül szemléli, kutatásai fókuszában az egyes szokáselemek változásai állnak. Táncfolklorisztikai vonatkozásban elsősorban a táncalkalmak, táncos szokások, a táncos és zenész egyéniségek, illetve a kutatói szerepkörök kerültek érdeklődési körébe.

Nagy Péter Miklós, PhD

Művelődéstörténész, irodalomtörténész, magyar – történelem szakon végzett az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, PhD fokozatát 2001-ben szerezte meg. 2003 és 2007 között a Nádasi Ferenc Gimnázium tanára volt, 2007-től a Magyar Táncművészeti Főiskola adjunktusa, 2012-től a Táncművészeti Egyetem docense.

Fő kutatási területei a tánc és morál, a táncvilág, a táncról folyó morális vita története (magyar, egyetemes), a tánc és egyházi kultúra, prédikációirodalom, a tánc és udvari reprezentáció, haláltánc, táncőrület, bolond-ünnep, tánc és irodalom.

2008-tól a Táncstudományi Közlemények főszerkesztője. 2010-től tagja az MTA Táncstudományi Munkabizottságának. Számos egyéb szakmai szervezetnek tagja, tölt be tisztséget (Mikszáth Kálmán Társaság, Magyar Olvasástársaság, Magyar Táncstudományi Társaság). Több, jelentős forrásfeltáró tevékenységet végző OTKA (NKFI) kutatási projekt résztvevője volt, tanulmánykötetek szerkesztője, periodikák szerkesztőbizottsági tagja.

Sirató Ildikó, PhD

Színház- és irodalomtörténész, egyetemi docens. Mint az irodalom- és a színháztudomány, valamint a fennisztika filológus kutatója és egyetemi előadója, felsőfokú (MA) tanulmányai befejezésétől (1990) folytat oktatási tevékenységet az ország és Európa több felsőoktatási intézményében (posztgraduális szinten is), tudományos és művészetoktatási területeken egyaránt. (ELTE BTK 1990–2005; ELTE BTK Iroda-

lomtudományi Doktori Iskola 2005–; MTE 1997–2010, 2017–, Pannon Egyetem, Veszprém 1994–1996, 2013–2018, Universität Wien 2016–, Sapientia, Erdélyi Magyar Tudományegyetem Művészeti Kar, Kolozsvár 2020–). Foglalkozik oktatás- és kutatásszervezési, valamint felsőoktatás-fejlesztési kérdésekkel. PhD fokozatot a Szegedi Tudományegyetemen szerzett (2005). Tagja az MTA Színháztudományi Állandó Bizottságának és Táncstudományi Munkabizottságának.

Folyamatos publikációs tevékenységet folytat, hazai és nemzetközi szakmai társaságok és kutatócsoportok tagjaként is részt vesz konferenciákon, nemzetközi projekteken, tudományos minősítési eljárásokban, hazai és nemzetközi pályázatbírálati és akkreditációs folyamatokban, szerkesztői, sorozatszerkesztői feladatokat is ellát.

2006 óta a magyar nemzeti könyvtár (MNM KK Országos Széchényi Könyvtár) tudományos kutatója. 2006–2021 között a Színháztörténeti és Zeneműtár színháztörténeti gyűjteményének vezetőjeként a legnagyobb hazai színháztörténeti forrásbázist és -állományt kezelte.

Varga Sándor, PhD, dr. habil.

Néprajzkutató, etnokoreológus. 1992-ben német–magyar kéttannyelvű érettségit tett Mosonmagyaróváron. 1994-ben a Pannon Agrártudományi Egyetemen marketing asszisztensi diplomát szerzett. A Pécsi Tudományegyetemen 2004-ben szerzett etnográfusi oklevelet. Az 1999–2000-es szemeszter őszi félévét a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Néprajz és Antropológia Intézetében hallgatta, ezalatt hét hónapig állomásozó terepmunkát végezett mezősségi településeken. Terepmunkája

alatt alapfokú román nyelvtudásra tett szert.

2003 és 2005 között néprajzi alapismereteket oktatott a mosonmagyaróvári Pannon Agrártudományi Egyetemen, illetve a Magyar Táncművészeti Főiskola kihelyezett tagozatain. 2006 szeptembere óta a Szegedi Tudományegyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszékének oktatója, 2024. július 1-től tanszékvezető egyetemi docensként dolgozik ugyanitt. 2013-tól a BTK Zene-tudományi Intézetben is dolgozik, 2021-től tudományos főmunkatársként. 2018 és 2023 között négy európai egyetem által közös, nemzetközi diplomát kiállító, „Choreomundus, International master in Dance Knowledge, Practice, and Heritage” elnevezésű MA képzés magyar koordinátora és oktatója volt. 2012-ben az ELTE Történettudományi Doktori Iskolája Európai Etnológia Programján doktori (PhD) oklevelet szerzett, summa cum laude minősítéssel. 2023 novemberében habilitált a Pécsi Tudományegyetemen, néprajz és kulturális antropológiai tudományok területén. Tagja a Magyar Néprajzi Társaságnak, 2022-től elnöke a Népzene- Néptánc Szakosztálynak. Tagja az ICTM Study Group on Ethnochoreology-nak, a német Gesellschaft für Tanzforschung-nak, a Muharay Elemér Népművészeti Szövetségnek, a Magyar Tudományos Akadémia Táncstudományi Munkabizottságának. 2022-ig elnöke volt a Magyar Etnokoreológiai Társaságnak. 2015-től az Országos Doktori Tanács tagja, 2025 januárjától tagja az SZTE Történelemtudományi Doktori Iskola iskolatanácsának.

Főbb kutatási területei: táncantropológiai, táncfolklorisztikai és társadalom-néprajzi kutatások a Kárpát-medence falvaiban. 1994 óta több mint száz Kárpát-medencei faluban végzett néprajzi terepmunkát, résztvevő megfigyelést. Különböző közgyűjteményekben elhelyezett filmes gyűjtései meghaladják az 300 órányi terjedelmet. Emellett mintegy 500 órányi hangfelvétele, közel 10.000 fotója és számos szöveges lejegyzése található különböző adattárakban. Írásai magyar, angol és román nyelven jelennek meg 2002 óta folyamatosan. Számos tanulmánykötetet szerkesztett, magyar, német és angol nyelven tartott előadásokat magyarországi, írországi, norvég, román és szlovák egyetemeken, tudományos intézményekben. Rendszeresen részt vesz magyar és nemzetközi konferenciákon, szimpóziumokon.

A munkabizottság tanácskozási jogú állandó meghívott tagjai:

Bondea Vivien, PhD
Janku Anna, PhD
Karczag Márton
Kazinczy Eszter
Kóvágó Zsuzsa
Major Rita
Ónodi Béla, DLA
Pál-Kovács Dóra, PhD
Péter Petra
Ratkó Lujza CSc
Széll Rita PhD
Szúdy Eszter

KÖSZÖNTÉSEK

Szécsényiné dr. Fekete Irén 90 éves

Szécsényiné dr. Fekete Irén (Irénke) 2025. február 19-én töltötte be a 90. életévét. Sikeres, eredményes és még jelenleg is tartó szakmai életútjának egyik jeles eseménye volt, amikor a Magyar Testnevelési Egyetemen – a mai Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetemen – megalapította az RG, Tánc és Aerobik Tanszéket. Ez a tanszéki elnevezés jól tükrözi munkásságának címszavait, nevezetesen: ritmikus gimnasztika (művészi torna), tánc, aerobik.

Irénke már a kezdetektől tevékeny részese volt a művészi torna, később ritmikus sportgimnasztika, jelenlegi nevén ritmikus gimnasztika (RG) sportág alapjai letételének. Évtizedeken keresztül vezette a Testnevelési Főiskola Sportegyesülete (TFSE) Ritmikus Gimnasztika Szakosztályát. Kiterjedt tevékenységére jellemző, hogy nemcsak az edzői munkát vitte, hanem egyúttal menedzselte is. Ennek ékes bizonyítéka a Skálabau céggel kötött névszponzori szerződés, amely tágra nyitotta a szakosztály szakmai és finanszírozási lehetőségeit.

Szécsényi tanárnő mellett, hogy több mint tíz évig tanított a Táncművészeti Főiskolán, elévülhetetlen érdemeket szerzett abban, hogy elindult a főiskolai szintű táncpedagógus képzés. Két felsőoktatási intézmény sikeres kooperációjának kétségtelen bizonyítéka az egészségtan tanár-táncpedagógus szak beindítása, amelynek egyik kiemelkedő szereplője Irénke volt.

Nem is igazán túlzó állítás, ha azt mondjuk, Magyarországon nem lenne sem fitnesz-, sem sportaerobik, ha Szécsényi Tanárnő a Testnevelési Főiskolán, 1983 őszén nem indítja el az aerobikoktató-képzést. Irénke 1981-ben San Diegoban, Jane Fonda iskolájában sajátította el ennek a mozgásformának az alapjait, majd pedig hozta be hazánkba.

Praktizáló oktatóként, edzőként és sportvezetőként a tudomány világa sem áll távol tőle. Sokakat indított el tudományos pályafutásukon, ezzel (is) tudatosítva e terület fontosságát. Különös figyelmet fordított a Tudományos Diákköri növendékeire. Számos szakmai-módszertani kiadvány szerzője, csak néhány – a teljesség igénye nélkül: *RSG – Mozgás, szépség, harmónia; Gyermekek alapozó "testépítése" gimnasztikával; Művészi gimnasztika táncosoknak.*

„...dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes.” A költőgénusz József Attila szavai hűen tükrözik vissza Szécsényiné dr. Fekete Irén tanárnő habitusát. Miközben közismert higgadtan érvelő, lényeglátó szigoráról, ugyanakkor minden kollégája és tanítványa jól tudja, hogy Ő az a klaszszikus értelemben vett pedagógus, aki mindenkin önzetlenül segít, és ha kell,

nemcsak az iskola, a sportegyesület falai között, hanem azon kívül is. Legendássá vált szakmai elkötelezettsége, munkabírása, hivatástudata példaként állítható a jelen és a jövő nemzedéke számára. Nem túlzás azt állítani, hogy Szécsényi tanárnő az oktató-nevelő munka, a sport és a tudomány területén egyaránt maradandót alkotott. Mérhető teljesítményei mellett kivívta tanítványai (hallgatói, sportolói) és kollégái szeretetét, megbecsülését. Azzal együtt, hogy munkássága során egy egyéni sportág „nagykövete” volt, tevékenységét mindenkor a közösségért való tenni akarás, a csapatban való gondolkodás jellemezte.

Komplex pedagógiai látásmódjának ékes bizonyítéka a *Művészeti gimnasztika táncosoknak* című jegyzetének egyik mondata, amely ekképpen szól: „...a gyermeket aktív fizikai részvétele mellett tanítjuk meg az érzelmi és intellektuális részvételre, a mozdulatok-mozgások esztétikai és kinesztetikus 'megélésének' tudatos kialakításával.” Üzenet értékű szavak!

Kedves Irénke! Isten éltesse sokáig!

Prof. Dr. Hamar Pál

Kővágó Zsuzsa 80 éves

Kővágó Zsuzsa tánc történetész, tánckritikus. Budapest született, 1944. szeptember 4-én. Budapest a Trojanoff-, majd a Nádas-balletiskolában tanult. 1957-től a Vadrózsák Néptáncgyűttes, 1958–62-ben a Bihari János Táncgyűttes táncosa, majd asszisztense, valamint az Ungaresca Táncgyűttes asszisztense. A Szombathelyi Tanítóképző Intézet népművelő-könyvtár szakán végzett 1963–66-ban. 1966–76-ig kulturális intézményekben és vállalatoknál művelődési előadóként, illetve könyvtárosként dolgozott. 1976–82-ben az ELTE Ságvári Endre Gyakorló Általános Iskola tanár-könyvtárosa. 1982–84-ben a Lapkiadó Vállalat sajtólevelezője. 1984–88-ban a Ma-

gyar Táncművészek Szövetsége Táncarchívuma, 1988–89-ben a Magyar Színházi Intézet Táncarchívuma munkatársa. 1992–97-ben a Talentum Tánc- és Zeneművészeti Szakközépiskola, 1997–2002-ben a Győri Tánc- és Képzőművészeti Iskola tánc történet tanára. A táncművészeti szaksajtóban 1976 óta rendszeresen jelennek meg cikkei, kritikái, tanulmányai, a *Táncművészet* szaklap állandó munkatársa. Szerkesztette a *Tánc tudományi Tanulmányok* c. időszaki kiadványt. A Magyar Táncművészeti Főiskola (2017-től Egyetem) tánc történet oktatójaként 1999-től óradíjas oktató, 2002-től főiskolai adjunktus, 2008-tól művésztanár, 2009-től ismét óradíjas. 2014-ben címzetes főiskolai docensi, 2019-ben címzetes egyetemi docensi kitüntető címet kapott. Kitüntetései: Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt (2003), Magyar Táncművészek Szövetsége Táncművészetért-díj (2008), Magyar Táncművészek Szövetsége Tánc tudományért-díj (2014).

Szerkesztőségi közlemény

FOKOZATSZERZÉSI ELJÁRÁSOK

Dr. Lanszki Anita

tanszékvezető egyetemi docens (Magyar Táncművészeti Egyetem Pedagógia és Pszichológia Tanszék), a Magyar Táncművészeti Egyetem Tudományos Tanácsának elnöke, az MTE Vályi Rózsi Könyvtár, Levéltár és Tánc tudományi Kutatóközpont igazgatója, a Tánc tudományi Munkabizottság tagja, habilitált doktori címet szerzett.

Az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kara

tisztelettel meghívja Önt

Dr. Lanszki Anita

habilitációs előadásaira.

A 45 perces tanórai előadás címe:

„Az információs társadalom történetmeselési technikái és a tanítás-tanulás”

A 30 perces idegen nyelvű tudományos előadás címe:

„Digital Storytelling as an Arts-Based Action Research Method: A Comparison of Two Case Studies”

Az előadások kezdési időpontja:

2024. január 11. csütörtök 10⁰⁰

Az előadások helyszíne:

1075 Budapest, Kazinczy u. 23-27. 311-es terem

A szakmai bíráló bizottság tagjai:

Elnök:	Dr. Fehérvári Anikó egyetemi tanár, ELTE PPK
Belső bíráló:	Dr. Czabaji Horváth Attila Kálmán egyetemi tanár, ELTE PPK
Külső bíráló:	Dr. Dringó-Horváth Ida habilitált egyetemi docens, KRE
Titkár:	Dr. Vincze Beatrix habilitált egyetemi docens, ELTE PPK
Tag:	Dr. Győri János egyetemi tanár, ELTE PPK
Tag:	Dr. Kárpáti Andrea egyetemi tanár, BCE
Tag:	Dr. Kovács Ilona egyetemi tanár, MTE

Daru Andrea

a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar tanársegéde PhD fokozatot szerzett.

Az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Doktori Iskolája

tisztelettel meghívja Önt

Daru Andrea

**Életreform, zene- és művészetpedagógiai reformok a 20. század elején,
különös tekintettel Bartók Béla munkásságára**

című doktori értekezésének nyilvános védésére.

A védés időpontja:
2025. március 6. csütörtök 10.00

A védés helyszíne:
ELTE PPK
1075 Budapest, Kazinczy utca 23-27., 213-as terem

Témavezető:
Prof. Dr. Németh András
Dr. Bodnár Gábor

A bírálóbizottság tagjai:

Elnök:	Prof. Dr. Szabolcs Éva prof. emeritus, ELTE PPK
Belső opponens:	Dr. Golnhofer Erzsébet c. egyetemi tanár, ELTE PPK
Külső opponens:	Dr. Pethő Villő főiskolai docens, SZTE
Titkár:	Dr. Baska Gabriella egyetemi docens, ELTE PPK
Tagok:	Dr. Pukánszky Béla egyetemi tanár, EKKE
Külső póttag:	Dr. Somogyvári Lajos habilitált egyetemi docens, Pannon Egyetem
Belső póttag:	Dr. Mészáros György habilitált egyetemi docens, ELTE PPK

Mayer-Pestality Bianka

az Eurythmie Alapfokú Művészeti Iskola intézményvezetője, a Sundance Tánc Sport Egyesület **elnöke a marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen sikeresen megvédte** A szving, a paso doble és a csárdás: a társastánc az államosítás éveiben Egy kisvárosi környezet elemzése című doktori értekezését. Témavezető: Jákfalvi Magdolna, DSc. A védés időpontja: 2024. szeptember 28.

Janku (Székely) Anna

a Magyar Etnokoreológiai Társaság elnöke, a Táncstudományi Munkabizottság tanácskozási jogú állandó meghívott tagja, PhD fokozatot szerzett

Janku (Székely) Anna 2024. november 5-én védte meg *Közösség és autenticitás: a kortárs magyar néptáncos revival mozgalom vizsgálata* című PhD doktori értekezését a Szegedi Tudományegyetemen. A disszertáció témavezetője dr. habil. Varga Sándor (Szegedi Tudományegyetem, Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék) volt.

(Mindhárom kép forrása: <https://etnoszeged.wordpress.com/2024/11/28/szekely-anna-sikerese-doktori-vedese/>)

A bírálóbizottság tagjai: Prof. Dr. Barna Gábor (elnök), Dr. Sándor Ildikó (opponens), Dr. habil. Kavcsánszki Máté (opponens), Dr. Apjok Vivien (titkár), (Dr. Felföldi László (tag).

Az alábbiakban Dr. Sándor Ildikó opponensi véleményét közöljük.

Sándor Ildikó: Opponensi vélemény Székely Anna Közösség és autenticitás: a kortárs magyar néptáncos revival mozgalom vizsgálata című doktori értekezéséről

Székely Anna a hazai kulturális élet karakteres, ám mélységében ez ideig kevésbé ismert jelenségét, a revival néptáncos közösséget vizsgálja doktori értekezésében. Témáját a kulturális mező külső-belső viszonyrendszerében írja le, középpontba helyezve az autenticitás fogalmát. Műve hiánypótló, fontos, megközelítésmódja újszerű.

Abból indul ki, hogy a néptáncos közösség sajátos szubkulturális csoportként értelmezhető. Tézise szerint a néptáncosok világának autenticitás koncepciója az archív filmekkel és az adatközlőkkel való egyedi viszonyra épül. A csoport identitástudatát a megjelölt középponti fogalom felfogásának sajátosságai határozzák meg; ezek által lehet leírni, megérteni.

A fogalmi keretek tisztázása és a kutatás módszertanának bemutatása után Székely Anna három nagyobb téma köré szervezi gondolatait: a néptáncos közösség és revival néptánc jellemzőinek ismertetése, a különböző autenticitás koncepciók elemzése, végül a saját terepmunka eredményeinek bemutatása. Kiemelt szempontjai közé tartozik az adatközlőkhöz való viszony, valamint a hitelesség problematikája.

A feldolgozott szakirodalmi források, beleértve az idegen nyelvű műveket is, mennyiségi és minőségi szempontból is igen jó alapot teremtenek a kutatás és az értekezés egészéhez. A hivatkozott művek plasztikusan illeszkednek a disszertáció gondolatmenetébe. Jegyzetapparátusa, hivatkozásai pontosak. A mű szerkezetére, stílusára, nyelvezetére egyaránt a tudományos elegancia, precizitás és letisztultság jellemző.

Módszertani apparátusa komplex, árnyalt és jól illeszkedik a vizsgálat tárgyához. A többszintű etnográfiai terepmunka módszerének alkalmazásával egyidejűleg annak kritikáját is adja a dolgozat. Lévéen a szerző is a néptáncos közeg aktív részese, kézenfekvő, hogy az antropológiai vizsgálódások klasszikus résztvevő megfigyelői nézőpontját választja. A személyes jelenlétén alapuló megfigyelés adatait kiegészíti a közösségi médiában keletkezett digitális források, a mémek tanulmányozása. Mindezek együttesen gazdag, sokszínű és rétegzett forrásanyagot generálnak az elemző-értelmező munkához. Kiemelendő az online színtér innovatív, témába vágó bevonása.

Kutatásetikai attitűdjét jól példázza a közösségi médiában jelen lévő magánember és az oda a tudományos vizsgálat szándékával belépő kutató szerephatárainak felelős, érzékeny kezelése. Meggyőzően taglalja a kutatói és a pri-

vát jelenlét distinkciójának nehézségeit. Ugyancsak etikai vonatkozású az interjúalanyok anonimitásának kérdése, amelyben a szerző szintén állást foglal. Véleményét megértve és tiszteletben tartva ezzel kapcsolatban jelzem a kételyeimet is. Jelen esetben vajon a vélelmezhető okozott kár – a kitettség – a mérvadó, vagy az érzékeny, mélységi elemzést szolgáló információ elvesztése? Előfordulhat az a fajta „következetlenség” is, hogy ugyanaz a szereplő egyszer anonim interjúalany, más esetben nyilvános rendezvény közszereplője és ezért névvel szerepel. Ez a kérdés a dolgozaton túlmutatóan, a tudományos közélet szélesebb körét bevonva megvitatandó, megválaszolandó dilemma.

A fogalmi apparátus kialakítása igen nehéz feladat egy kevésbé kutatott, több tudományág metszéspontján álló területen, amelynek szókészletét befollyásolja a laikus közeg szóhasználata. Székely Anna alaposan körüljárja három központi fogalmát – *revival*, *mozgalom*, *közösség* –, és jelentős erőfeszítéseket tesz ezek tisztázására. A fogalmi alapvetésből hiányolom, hogy a *folklorizmus* fogalmát és Voigt Vilmos ide vágó műveit nem emeli be a dolgozatba, holott az 1970-es évek neofolklorizmus jelenségeivel az szoros kölcsönhatásban volt, a nemzetközi folklórkutatás figyelmét is kivívta. Az említett hiányt figyelembe véve, kiemelkedő eredménynek tartom, hogy a fenti fogalmak jelentéstartománya és szemantikai kapcsolódása határozottan kontúrosabbá vált. A *mozgalom* kifejezés esetében érzékelteti/feltárja a társadalmi változásokat követő időbeli átalakulást is. Kritikával illeti a néptáncos közegre gyakorta alkalmazott *szubkultúra* kifejezést, bár használatától nem tud eltekinteni annak korábbi beágyazottsága miatt. A fogalmi tisztázás számomra legfontosabb hozadéka a címadásban is megjelenő *néptáncos közösség* szókapcsolat, amely kétségtelenül alkalmas a jelenség értéksemleges megnevezésére.

A táncházak indulása óta eltelt évtizedek a külső társadalmi környezetben, a kultúrafogyasztási szokásokban és a néptáncos közösségen belül egyaránt jelentős változásokat hozott. A szerző részletgazdagon, új összefüggéseket föl tárva mutatja be a táncházmozgalom kezdeteit, majd az intézményesülés folyamatát, beleértve a közösséggé formálódó néptáncos közeget. Felhasználja ehhez a téma szakirodalmát és a nyomtatásban megjelent, oral history interjúk és emlékező esszék gazdag anyagát. Mindezek eredményeképpen a táncházmozgalom történetének szövetét az eddig ismertnél sűrűbbre szövi. Nemzedékváltásként határozza meg a 2010. évet, amikor indoklása szerint megszilárdul a néptáncos közösség – mint csoport – saját hagyománya. Szükségesnek látom annak hangsúlyozását, hogy ez időben egybeesik a táncház-módszer UNESCO fölterjesztéssel, ami szintén indokoltá teszi a korszakhatárként való értelmezést. Ez a felismerés szintén a kutatás új eredményének tekinthető.

A disszertáció értelmezési kereteit a táncantropológia mellett Assmann kulturális emlékezet és identitás összefüggéseit elméleti keretekbe illesztő műve jelöli ki. Assmann nagyívű alapvetése nyomán Székely a néptáncos közösséget a csoportidentitás és önértelmezés rendszerében helyezi el. A *hideg és forró emlékezés* közül az előbbi a színpadi néptáncban vagy az intézményesülésben testesül meg, míg az utóbbi a személyes kapcsolatok jellegében vagy táborok interperszonális, élmény-alapú, érzelmileg rendkívül telített tánc tanulási módszereiben. A dolgozat a terepmunka és a mém kutatás empirikus adataira támaszkodva mutatja be azt, hogyan kapcsolódik az assmanni emlékezet koncepcióhoz a néptáncos közösség komplex, sokféleképpen tagolt közege. Ugyanide köthető az adatközlőkhöz, illetve az archív filmekhez való, a csoportot alapjaiban meghatározó viszony a hideg és forró emlékezet, a folytonosság, szakadás és törés assmanni problematikája szerint.

A disszertáció új felismerése a vizsgált közeg kis körök hálózataként való leírása, a szabadidős tevékenységen túl a gondolkodásmódban megjelenő sajátosságok csoport-identitásképző szerepének kiemelése. Érzékeny, a terepet mélységében ismerő résztvevő megfigyelés eredményeképpen feltárja a néptáncos közösség színtereit, társas viszonyainak speciális, egyfajta familiaritást hordozó mintázatát (szerzett rokonságok, becenevek), kiemeli a homológiák, valamint a saját média szerepét a rétegtudomány/csoportidentitás megteremtésében és fenntartásában. Mint a továbbiakban láthatjuk, az *autenticitás* lesz az a kulcsfogalom, amely köré szerveződően a közösség sajátos gondolkodásmódja megragadható, egyben a táncoláson mint cselekvésen keresztül is megnyilvánul.

Az autenticitás a vizsgált csoporton belül speciális jelentéstartalommal felruházott, értéktelített fogalom, melynek jelentésmezője leképezi a csoport differenciáltságát. Jól érzékeltetik ezt az interjúkból kiemelt idézetek – zsűritag, táncos, kutató – értelmezéseinek árnyalatbeli különbségei. E kérdés vizsgálata során egyszerre érint fogalmi-terminológiai vonatkozásokat és a csoportképzés, csoportnorma, csoportidentitás szempontjából megragadható koncepcionális jelenséget. Az autenticitás kérdéskört az assmanni kulturális emlékezet mechanizmusokkal és típusokkal integrálja. Székely Anna megállapítása szerint mindez az archív filmeknek a közösségen belüli használatával, az erről való vélekedésekkel, valamint a falusi énekes, táncos adatközlőkhöz fűződő viszsonnyal szoros összefüggést mutat. Az elemzőmunka során külön figyelmet szentel a mozgalomban kiemelt szerepet betöltő, kultikus gyűjtéseknek, valamint a „sztár adatközlők” jelenségének.

Az *autenticitás* fogalom szempontjából elkülöníti a néprajzi és színpadi hiteliséget, valamint a turizmus „autentikus élmény” vonatkozásait. (A turisztikai vonulat – táborok, utazások – az indokoltnál kissé hangsúlyosabb a dolgozat egésze szempontjából.) Igen fontosnak tartom az *autentikus* és *hiteles* kifejezések finom megkülönböztetését, valamint ahogyan érzékelteti a művészi és/vagy néprajzi autentikusság, illetve a két kifejezés alá-fölérendelt, vagy egyenértékű viszonyának dilemmáját. A mémek és a közösségi médiában újrahasznosított kultikus archív táncfilmek („hologram”, *Akkor és most*), a versenyek kiírása, értékelési szempontjai nemcsak a kemény és lágy hagyományörzés fogalmaival állíthatóak párhuzamba, mint ahogy a dolgozatban megjelenik, hanem megfelleltethetőek Assmann hideg és forró emlékezésének is.

A hipotézis szerint a néptáncos közösség olyan sajátos csoportkultúra, amelynek értékrendje az *autenticitást* kulcsfogalomként azonosítja. A táncantropológia releváns hazai és nemzetközi eredményei, valamint Assmann kulturális emlékezetéről szóló munkája a téma vizsgálata szempontjából indokolt interdiszciplináris elméleti alapot jelentenek. A kutatás meggyőzően alátámasztja, hogy az archív filmek és a néptánc revival sajátos viszonya, valamint a végképp letűnőben lévő hagyomány-alapú falusi társadalom utolsó képviselőivel (poszt-paraszság) való személyes találkozás a néptáncos közösséget lényegi módon meghatározó jellemző, az assmanni emlékezőskultúra fogalmába beilleszthető jelenség.

A közösség kulcskifejezésévé és normaképző alapgondolatává váló autentikusság-konceptió elemző, értelmező bemutatása, valamint az *autentikusság/hitelesség* fogalmak jelentésárnyalatainak értő elemzése a vizsgált jelenség megismerésének archimédeszi pontja. Az elvégzett kutatás kétségkívül alkalmas a néptáncos közösség, mint sajátos kulturális csoport körülhatárolására és plasztikus, belső struktúrájának föltárására, megismerésére.

Mindent egybevetve, Székely Anna doktori értekezése tartalmi, formai és módszertani szempontból egyaránt rendkívül értékes, magas színvonalú, új eredményeket felmutató tudományos munka, mely hozzájárul a néptáncos közösség, a *revival* és az *autenticitás* fogalomának megismeréséhez.

KITÜNTETÉSEK, SZAKMAI ELISMERÉSEK (2024)

Dr. habil. Lanszki Anita Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat elismerésben részesült.

Dr. Héjja Bella Emerencia, a Magyar Táncművészeti Egyetem és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem egyetemi adjunktusa Magyar Bronz Érdemkereszt polgári tagozat elismerésben részesült.

IN MEMORIAM

Dóka Krisztina: Dr. Fügedi János (1953–2025)

Fügedi Jánostól, az MTA Táncstudományi Munkabizottság alelnökétől, alapító tagjától búcsúzunk.

2025. január 31-én, 71 éves korában elhunyt Fügedi János tánckutató, kinetográfus, a Magyar Táncművészeti Egyetem egyetemi tanára, a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet Népzene- és Néptáncutató Osztály és Archivum nyugalmazott tudományos főmunkatársa, az MTA köztestületének tagja. 2003-ban az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájában szerzett PhD fokozatot *A mozgáskognitív képesség fejlesztése táncnotációval* című doktori dolgozatával, és ugyanitt habilitált 2021-ben. Tudományos és oktatási munkásságáért 2013-ban „A táncstudományért” (Magyar Táncművészek Szövetsége), 2017-ben Pesovár Ernő emléklakett (Nyugat-Magyarországi Néptáncszövetség) és 2020-ban a Magyar Arany Érdemkereszt (2020) elismerésekben részesült.

Fügedi János még annak a generációnak a tagja, amely Szentpál Máriától és Lányi Ágostontól tanult Lábán-kinetográfiát, és egy olyan akadémiai műhely kutatójaként dolgozott – többek között Pesovár Ernő és Pálffy Gyula mellett –, mely kiemelt feladatának a tradicionális táncok széles körű gyűjtését, a lehető legteljesebb dokumentálását, és a filmfelvételeken rögzített táncok lejegyzését és elemzését tekintette.

Fügedi az 1970-es években amatőr néptáncgyűttesek (Magyarországi Nemzetiségek Központi Táncgyűttes, ELTE Táncgyűttes, Bihari János Táncgyűttes) táncosaként került a néptánc vonzáskörébe. Eredetileg mérnöki tanulmányokat folytatott, a Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett villamosmérnök diplomát (1976), és műszaki pályán helyezkedett el. A Magyar Népművelési Intézet néptánc asszisztensképző tanfolyamán kezdett Lábán-kinetográfiát tanulni Szentpál Máriától. Lányi Ágostont a Magyar Tudományos Akadémián már azzal a céllal kereste meg, hogy a filmről való lejegyzés gyakorlatát is elsajátítsa. Lányi korai és váratlan halálát követően került a Néptáncosztályra (1987), ahol folytatta elődje félbeszakadt notációs munkáját. Innentől kezdve nyugdíjazásáig az Intézetben dolgozott, 2004-től tudományos főmunkatárs, 2012-től pedig a Néptáncutató részleg vezetője volt.

Az akadémiai kutatómunka mellett 1987-től óraadó tanár volt az Állami Balett Intézet néptánc tagozatán, majd jogutódjainál a Magyar Táncművészeti

Főiskolán, illetve Magyar Táncművészeti Egyetemen. Az intézményben a kinetográfia és a mozdulatelemzés tárgy oktatója volt (1993-tól főiskolai adjunktus, 2008-tól egyetemi docens, 2015-től főiskolai tanár, 2021-től egyetemi tanár). Az egyetemen olyan táncosokat, pedagógusokat és kutatókat nevelt ki, akik mozdulatelemzési ismeretekkel, és az ezen alapuló Lábán-kinetográfiával felvértezve végezhetik munkájukat. A néptáncos képzések mellett kísérleti jelleggel balett-táncosoknak is tanított táncjelírást, e munkának köszönhetően született meg a *Lábán-kinetográfia balett táncosoknak – Alapfok* című kötete (Plánétás, 1998). Mint vendégtanár, kinetográfiát oktatott az ELTE néprajz szakán, és humán mozgáselméletet a Szegedi Tudományegyetemen. 2013-tól a Choreomundus Nemzetközi Táncantropológus Képzésben a kinetográfia tárgy oktatója volt.

Fügedi János néptáncgyűjtőként, tánclejegyzőként, tudományos tanulmányok és könyvek szerzőjeként, multimédiás kiadványok és adatbázisok szerkesztőjeként a magyar és nemzetközi táncstudomány kiemelkedő kutató- és oktatóegyénsége volt. Etnokoreológiai gyűjtéseinek kiemelt kutatási terepét a Maros-Küküllő vidék jelentette (1987–1993, 1998–2003), emellett terepmunkát végzett a magyar nyelvterület más régióiban is (Kalotaszeg 1994–1996, Mezőség 1997, Gyimes 1997), gyűjtéseit a Zenetudományi Intézet Néptánc Archívuma őrzi.

Fügedi a Lábán-kinetográfia nemzetközileg elismert szaktekintélye volt, akit a mozdulatelemzés és a notáció elméleti kérdései és a táncjelírás-rendszer fejlesztése egész pályája során foglalkoztatott. Ilyen írásai – a teljesség igénye nélkül – *A Lábán-kinetográfia irányrendszerének problémái* (Zenetudományi dolgozatok 1990–1991), *Az érintő gesztusok időegység írásmódja* (Tánc hagyomány: átadás és átvétele, szerk. Barna Gábor et al, Szegedi Tudományegyetem, 2007), *A talajérintő lábgesztusok lejegyzési lehetőségei* (Misi Gáborral, Zenetudományi dolgozatok 2009), *További vizsgálatok a ritmuskifejező írásmód területén* (Zenetudományi Dolgozatok 1978–2012: 35 éves jubileumi kötet), legutóbb a Lányi 100-émlékkötetben: *Újabb változtatási javaslatok a Lábán-kinetográfia magyarországi gyakorlatában* (szerk. Fügedi János, Dóka Krisztina és Oláh Nóra, Magyar Táncművészeti Egyetem, 2024).

Pedagógiai érdeklődésének középpontjában a mozdulatelemzés – kinetográfia és a mozgásértés, mozgástanulás és táncos „újraalkotás” összefüggései álltak. Disszertációja mellett publikációinak egy része is e kérdéskörrel foglalkozott: *Mozgáskogníció és tánclejegyzés* (Zenetudományi Dolgozatok 2001–2002), *A táncnotáció hatása a mozgáskognitív képesség fejlődésére* (Iskolakultúra 16. 2006), *A*

táncítás használatának hatása a tánctanulásra (Hagyomány és újítás a táncművészetben, a táncpedagógiában és a táncutatókban, szerk. Németh András et al., Magyar Táncművészeti Főiskola – Planétás, 2009), *Improvizáció és előre tervezés: Mozdulattartalom-alapú továbblépési javaslat a néptánc tanítására* (Tánc és kulturális örökség, szerk. Lanszki Anita, Magyar Táncművészeti Egyetemen, 2020). Munkássága legfőbb vállalkozásának a tánclejegyzés új tankönyvét tekintette, melynek magyar nyelvű *Tánc – jel – írás* című kiadását (L'Harmattan – Zenetudományi Intézet, 2011) követően angol nyelvű változatát is elkészítette a közelmúltban (*Signs of Dance*. Zenetudományi Intézet – L'Harmattan, 2023).

A néptánc-szakirodalom kézikönyveiben, így a *Magyar néprajz VI. Népzene, néptánc, népi játék* kötetben (szerk. Hoppál Mihály, Akadémiai Kiadó, 1990) és regionális monográfiák sorában, többek között Ratkó Lujza *Tánc mint tradíció a nyírségi paraszti kultúrában* című kötetében (Sóstoi Múzeumfalu Baráti Köre, 1996) az ő lejegyzéseivel, illetve gondozásában jelentek meg a kinetográfiák. A különböző regionális kiadványok táncanyagában nem pusztán lejegyzői munkát végzett, hanem a táncok sajátosságainak bemutatására is kiterjedt figyelme, ilyen leíró-elemző részeket is tartalmaznak a Takács Andrással közösen írt *Gömöri népi táncok* (Madách, 1992) és a *Bertóké és társai: Jókai falu hagyományos táncai* (Csemadok, 2005) és a Varga Sándorral publikált *Régi táncok egy baranyai faluban* (L'Harmattan - MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2014) kötetek.

Fügedi János a tradicionális táncok alkotófolyamatainak megértésére törekedett, a mozdulatok szintjétől az egyes néptánc típusok, illetve történeti stílusok elvont mozgásvilágáig. A konkrét mozgásos anyag rögzítésén túl az ezekben felfedezhető táncos gondolkodási elveket, mozdulattartalmakat kereste, új szerkezeti elemzési szempontokra tett javaslatokat. A mozdulatelemzés több kérdéskörével foglalkozott, így a bokázó- és ugrástípusokkal a magyar néptáncban: *A magyar néptánc bokázóinak rendszere* (Táncstudományi Közlemények 2009), *Ugrástípusok a néptáncban* (Zenetudományi dolgozatok 1999). *A mozdulattartalom mint motivikus mikrostruktúra Jakab József pontozóiban* (Hagyomány és korszerűség a néptáncutatókban: Pesovár Ernő emlékezete, szerk. Felföldi László és Müller Anita, Zenetudományi Intézet, 2010), *Táncszerkezet és motívumhasználat Jakab József pontozóiban* (Zenetudományi Dolgozatok 2004–2005), *A nyelvelméleti modellek korlátozott érvénye a táncelmzésben* (Táncművészet és intellektualitás, szerk. Bolvári-Takács Gábor et al., Magyar Táncművészeti Egyetem, 2018) vagy az *Egy-idejű mozdulategyesemények, párhuzamos témák, térbeli ellentétek: a néptánc összehasonlító tartalmi elemzése* (Ethnographia 129/1. 2018) című írásaiban a néptánc szerkezeti elemzésének újragondolását kezdeményezte. Bírálta a korábbi elemzési

módszereket, többek között a motívumfogalmat és a motivizálás gyakorlatát is. Tanulmányaiban a mozdulatpár, mint egység, és az ellentét, mint táncalkotási elv megfogalmazására tett kísérleteket.

Az utóbbi évtizedek egyik legjelentősebb néptánckutató vállalkozásával, a *Régi magyar táncstílus: A z ugrós* című magyar–angol kétnyelvű típusmonográfiával (szerk. Fügedi János és Vavrincez András, Zenetudományi Intézet – L'Harmattan, 2013) példát adott a táncfolyamatok forrásleírásának, forráskiadásának tudományos igényű módszertanára, a filmen rögzített táncok technikai és kontextuális leírására. A kötet jelentős eredménye, hogy Fügedi a táji változatok körülírásán túl igyekszik a mozdulatok, motívumok és nagyobb szerkezeti sajátosságok mentén az ugrós táncok, mint táncstílus általános stílusjegyeit is megragadni.

Fügedi János munkatársaival jelentős mértékben hozzájárult Martin György korszakmeghatározó táncfolklorisztikai alapvetéseinek, típusmonográfiáinak, elemző tanulmányainak nemzetközi megismertetéséhez. Az utóbbi évtizedekben angol nyelven kiadott Martin György-írások, a *Foundations of Hungarian Ethnochoreology: Selected Papers of György Martin* (szerk. Fügedi János et al, Zenetudományi Intézet – Hagyományok Háza, 2020) és a *The Hungarian Circle Dance and Its European Relations* (szerk. Fügedi János és Pál-Kovács Dóra, Hagyományok Háza – Zenetudományi Intézet, 2024) azonban nem pusztán Martinnak, a magyar néptánc kutatás kiemelkedő tudósának műveit tették nemzetközi szinten hozzáférhetővé és munkásságának eredményeit áttekinthetővé, hanem ezeknek az eredményeknek a tovább- és újragondolása is elindulhatott.

Fügedi szemléletében a források elrendezése, adatolása, online kereshetősége és hozzáférhetővé tétele is kulcsfontosságú tudományos feladatot jelentett. Kezdeményezésére és tervezői-szerkesztői munkájának köszönhetően a *Zenetudományi Intézet Néptánc Tudástár* online adatbázisaiban néptáncsal kapcsolatos tartalmak jelentős mennyiségben váltak a kutatók és társadalmi érdeklődők számára elérhetővé. A kiadványokban és adatbázisokban együttműködő kollégáknak nem csupán a munkáját irányította, hanem további kutatásokra is inspirálta őket, legyen szó akár lejegyzési problémákról, elemzési kérdésekről vagy a tánc tudomány más területeiről.

A tradicionális táncok tudományos vizsgálata mellett Fügedi János kitekintett a modern tánc és a színpadi néptáncművészet kérdéseire is. Lábán Rudolf életműve kinetográfia-alkotó tevékenységén és táncelméletén túl is foglalkoztatta. Írásai – *Lábán Rudolf* (Parallel, 4. sz., 2007), *Lábán Rudolf: A z új tánc útjainak látnoka* (Lábán Rudolf: Táncnak szentelt élet, szerk. Fuchs Livia, L'Harmattan, 2009), *Lábán Rudolf mozdulatkórusai a 20. század elején* (A hagyományos

táncművészet metamorfózisa a 20. században, szerk. Bolvári-Takács Gábor et al, Magyar Táncművészeti Főiskola, 2012), *Lábán Rudolf: Az európai színpadi tánc nyelv megújítója* (Szcenárium 4. évf., 1. sz., 2016) és a Fuchs Líviával közösen szerkesztett, Lábán írásait magyar nyelven közreadó kötet, *Lábán Rudolf: Koreográfia* (szerk. Fügedi János és Fuchs Lívia, L'Harmattan, 2008) – tanúsítják ez irányú érdeklődését. Ugyanígy a kinetográfiával, táncelmélettel és mozdulatművészettel összefüggésben foglalkoztatta Szentpál Olga mozdulatművészeti iskolája és szerepe a kinetográfia magyarországi történetében – *A Lábán-kinetográfia a Szentpál-iskolában* (Mozdulat: A magyar mozdulatművészet a korabeli társadalom és művészet tükrében, szerk. Beke László et al, Gondolat, 2013) vagy mestere, Szentpál Mária munkássága (*Szentpál Mária köszöntése*. Táncművészet, 14. évf. 11. sz., 1989; *Elmaradt interjú Szentpál Máriával* (Táncművészet, 26. évf., 4–6. sz., 1995).

Rámutatott Fügedi a színpadi koreográfiák lejegyzésének jelentőségére is, ahol nemcsak az archiválás fontosságát hangsúlyozta, hanem a színpadi alkotások válogatott közzétételével a klasszikus értékű művek kiemelésének szükségességét is, és azt, hogy ezzel ezek tánc történeti jelentőségére is ráirányíthatjuk a figyelmet (*A táncok elfelejtődnek – ilyen a műfaj...”: Novák Ferenc (és az Ötök) reprezentációja a magyar koreográfiai publikációkban*. Tánc tudományi Közlemények 15 évf. 1. sz. 2023). A koreográfiák notációjával ezek kinetográfia-alapú tudományos vizsgálatát is szeretne volna megalapozni, továbbá a gyakorlati színpadi munkát is (pl. a táncalkotások rekonstrukcióját) támogatni.

Fügedi János a magyar és a nemzetközi tudományos közéletben is aktívan tevékenykedett. Alapító tagja volt a Magyar Etnokoreológiai Társaságnak, alapítója és alelnöke az MTA Tánc tudományi Munkabizottságnak, 2020-tól elnöke az ekkor újjáalakult Magyar Tánc tudományi Társaságnak, jelentős tudományos szervező és rendszerfejlesztő tevékenységet végzett a Lábán Kinetográfia Nemzetközi Tanácsában (International Council of Kinetography Laban, 2015 és 2022 között a szervezet elnöke). A Zenetudományi Intézetben és a Magyar Táncművészeti Egyetemen konferenciák szervezője, tudományos bizottságok tagja, kiadványok kezdeményezője, az MTE-n a Tánc tudományi Kutatóközpont vezetője (2021) volt. A *Tánc tudományi Tanulmányok*, a *Tánc és Nevelés* folyóirat, valamint az *Etnokoreológiai Füzetek* szerkesztőjeként jelentős szerepet játszott a tánc kutatás kiszélesítésében, ugyanakkor módszertani elmélyítésében is. Igényes, alapos témavezetésével számos magas színvonalú szakdolgozat született. Egykori hallgatóinak szakdolgozatai, illetve tanulmányai legutóbb a *Lányi 100* című emlékkötetben jelentek meg (szerk. Fügedi János, Dóka Krisztina, Oláh Nóra. Magyar Táncművészet Egyetem, 2024).

Fügedi János víziója egy olyan tánc tudomány volt, mely a táncos mozgás értő, aprólékos vizsgálatára, a táncalkotás folyamatának és a táncos gondolkodásnak mély megértésére törekszik, és kutatási eredményeit igyekszik a források egyértelmű adatolásával, átlátható, következetes tudományos apparátussal, világos fogalmazással a kutatóközönség és a táncos szakma (táncművészek, táncpedagógusok és koreográfusok) számára közzétenni, és ezekkel elméleti és gyakorlati továbbgondolásra inspirálni.

Lanszki Anita: Dr. Bernáth László (1955–2024)

„Az emberi lélek mélységeiből fakadó emlékek örökké élnek, és a szeretet, amit mások iránt érzünk, soha nemvész el” (Jung, C. G.: *Modern Man in Search of a Soul*. Harcourt, Brace & World Jung, 1933).

Rövid, de méltósággal viselt betegség után a Pedagógia és Pszichológia Tanszék szeretett oktatója, prof. dr. Bernáth László egyetemi tanár 2024. július 24-én, 69 éves korában elhunyt. Egyetemünk egy kiváló kollégát, barátot, mentort, szupervizort és példaképet veszített el személyében. Kivételes népszerűségét barátságos és jó humorú habitusa biztosította. A táncpedagógus szakon tartott kurzusai, mint a *Tánc mint vizuális inger* és a *Megismerés pszichológiája*, tele voltak táncgyakorlati példákkal, így tették élvezetessé és gyakorlatorientálttá az oktatást. Bernáth Tanár Úr a *Fejlődépszichológia* kurzusát kísérleti példákkal színesítette, a hallgatókkal pedig aktív és reflektív párbeszédet folytatott, akik közül sokakat terelt a tudományos érdeklődés, majd pályafutás irányába.

Oktatói munkája mellett a *Tánc és Nevelés / Dance and Education* folyóirat szerkesztőbizottságának tagja volt, valamint egyetemünk tudományos konferenciáinak állandó szekcióvezetője. Bernáth László jelentős kutatásokat végzett a tánc és kognitív pszichológia interdiszciplináris területein.

Bernáth Tanár Úr 26 éven át dolgozott Egyetemünkön, ahol a '90-es évek végétől a táncpedagógusképzés korszerű pszichológiai tantárgyblokkjának kidolgozásában és megvalósításában is részt vett. Kitüntetései, mint az ELTE Pro Universitate Emlékérem ezüst fokozata (2018), az ELTE Pro Ingenio Nívódíj (2022) és az ELTE Pedagógusképzésért Díj (2023), mind tanúskodnak kimagasló munkásságáról és elkötelezettségéről.

Köszönjük a mély beszélgetéseket, a közös kávézásokat (amikor mindig cukor és tej nélkül itta a moka kávéját a Malév-es piros pohárákból), a derűs süti-zéseket a tanszéki értekezleteken, a bátorítást, a támogatást, a szakmai példát és útmutatást és a sok-sok nevetést. Pótolhatatlan vagy, és elmondhatatlanul fogsz nekünk hiányozni, Laci, avagy Bernáth Tanár Úr.

Macher Szilárd: Dózsa Imre (1941–2024)

Sokunk számára váratlanul, 83. születésnapja előtt két héttel elhunyt Dózsa Imre, a 20. századi magyar balettélet megkerülhetetlenül kiemelkedő egyénisége, az egyetemes magyar kultúra egyik példamutató ikonja, ahogy élete párja, Szumrák Vera egyik utolsó közös cikkükben nevezte: a balettszínpadok „egyetlen igazi hőse”. A magánemberként kissé zárkózott Mester szemérmesen titkolta betegségét, így a hozzá közel állók közül is sokakat megdöbbentett, hogy a 80 éves köszöntésén is még fiatal, tetterős művész elment.

Dózsa Imre megítélése a táncszakmán belül, mint minden korszakos művész-

egyéniiségé, és minden sikeres vezetőé, ellentmondásos: sokan istenítették, és akár tűzbe is mentek volna érte, mások útját kevésbé szerencsésen keresztezte az ő hosszasan ragyogó, és szinte kizárólag sikerekkel kísért életútja. Azt viszont *senki nem kérdőjelezhette meg*, hogy a magyar tánc történet egyik legfontosabb egyénisége volt: balettművészként, balettmesterként, iskola(újra)teremtő vezetőként, aki még menedzserként és koreográfusként is sikereket aratott.

*Adagio*to. Gustav Mahler V. szimfóniájának negyedik tétele: a zeneszerző legtöbbet játszott műrészlete, és Dózsa Imre legsikeresebb koreográfiája. A vonósokra és hárfára komponált muzsika hangulata egyaránt hordozza az élet lírai bensőségességét és az elmúlás szomorúságát. Dózsa Imre koreográfiája talán az előbbi jelenítette meg inkább, de a mű elhangzott a búcsúztatásán is, mely éppen a 83. születésnapján volt, a Magyar Állami Operaház Örökös tagjait és Mesterművészeit megillető helyen: a dalszínház előcsarnokában.

Néhány éve elmondtam a Mesternek, hogy nagyon hálás vagyok azért, hogy eltáncolhattam ezt a tizenkét perces kettőt, két személyre szabott verziójában is, két vizsgaelőadáson, a nemzetközi Nurejev Gálán és Európa-szerte sok helyen. Egy balettművész életében a legnagyobb ajándék, ha az ő személyiségére, alkatára, tudására szabnak egy koreográfiát, a művészek életében pe-

dig – ahogy Törőcsik Mari fogalmazott – néhány pillanat, és este adódik, amikor teljesnek érezhetjük magunkat, amikre örökre emlékezünk. Én ezek közül a ritka pillanatok közül néhányat köszönhetek Dózsa Imrének, valamint életem egyik legboldogabb időszakát, a Táncművészeti Főiskolán töltött 3 évet, később legkedvesebb partneremet, Kozmér Alexandrát is, és főként a bizalmat és elismerést, amit nagyon kevesektől kaptam meg a pályám során.

Dózsa Imre kivételes tudása balettmesterként és vezetőként talán ebben állt: (ön)bizalmat, biztonságot volt képes adni azoknak, akiket erre érdemesnek, tehetségesnek talált. Nem is igazán tanított: az utolsó három évfolyamon mérhetetlen tapasztalatát átadva inkább a művész-, és a társulati létre készítette fel hallgatóit (és valójában ez is lenne a művészképzés feladata!). Talán ezért volt tanítványai körében is megosztó: valaki készen állt erre a típusú munkára, volt, aki elég tehetséges és elhivatott volt, mások még nem – de Dózsa Imre nem tekintette feladatának, hogy feltétlenül mindenkit felemeljen. Az ő meggyőződése és hivatása más volt.

Dózsa Imre ugyanis elhivatott volt. Dózsa Mesternek erős volt a hite: a táncművészetben is és Istenben is. „A Dózsa” egészen biztosan kiválasztott volt: meggyőződésében megingathatatlanul sokak számára világított lámpásként. Kiválasztotta őt már mestere, Lőrinc György is, aki később operaházi balettigazgatóként támogatta pályáját, és tanúja lehetett az „isteni magaslatokba” emelkedő tanítványa sikereinek. És ez nem túlzás: hiszen a (vezető) magántáncosi státuszt elérő, minden művészeti díjat kiérdemlő, rendkívüli népszerűségnek és közönségszeretetnek örvendő művész megszámlálhatatlan szerepe között ott volt Apolló és Jézus is. Igaz, temetésén éppen egyik pogány hőse, a Seregi repertoárból kiemelkedő, szintén keresztre feszített Spartacus egyik szólóját vetítették le – akinek ellenségét, Crassust is számtalanszor megformálta, például éppen az ősbemutató második szereposztása premierjén 1968-ban.

Nem lehet véletlen, hogy anyai nagynénje, Bartos Irén tánca már háromévesen elbűvölte a Szegedi Nemzeti Színházban, ahol fel is szaladt a színpadra, a világot jelentő deszkákra, amelyen nem sokkal később már az operai *Diótörő* kis címszereplőjét (ki mást?) alakította 1954. május 16-án, és amitől 1988. március 16-án búcsúzott, az Erkel Színházban *A próba* című rockbalett a Jézust játszó táncos szerepében. Búcsúelőadásán Pongor Ildikó, Szakály György és Fülöp Viktor voltak partnerei: méltó búcsú egy kiválasztottnak.

Dózsa Imre kivételes sorsát és pályáját azonban nemcsak a szerencse és a hit, de az intelligenciája és a munkabírása is erősítette. A pályája csúcsán több

európai színházban: Stockholmban, Berlinben, Londonban is szívesen fogadott vendégművész nem tudta volna sikeresen teljesíteni előadásait (gyakran egyik napról a másikra más városban, más koreográfiában és új partnerekkel), ha nem készült volna mindezekre tudatosan, nem osztotta volna be idejét, energiáját. Az OperaDigitár adatait szemlélve például 1971. februárjában alig két hét leforgása alatt táncolta el *A fából faragott királyfi* (Királyfi), a *Laurencia* (Fronoso), a *Csipkerózsika* (Herceg) és a *Spartacus* főszerepeit, sőt utóbbiban a címszerepet és Crassust is. Nemzetközi pályafutása során a magyar vezető baletarinak generációi mellett (Lakatos Gabriellától Balaton Regináig) a kor szinte összes nemzetközi sztárjának partnere lehetett, és együtt dolgozhatott az időszak meghatározó koreográfusaival: Limóntól Béjart-ig. Nyugati fellépései – és az Operaház rendszeres nemzetközi turnéi – mellett pedig vendégszerepelt a Bolsoj Színházban is Kun Zsuzsa partnereként a *Giselle*-ben.

Nem lett volna sikeres vezető sem, ha nem választotta volna meg olyan okosan munkatársait, akik mindenben segítették vagy előkészítették a munkáját (elsősorban Sebestény Katalint, Kovács Évát és Gál Jenőt kell említeni, de a sor hosszasán folytatható lenne). Ő maga így vallott erről és pedagógiai céljairól Sztankay Ádámnak:

„- Dózsa Imre első alkalommal 1979 és 1991 között volt igazgatója, illetve 1983-tól főigazgatója az Állami Balett Intézetnek, amely 1983-ban kapott főiskolai rangot, 1990-től pedig már Táncművészeti Főiskola néven működött. 1998-tól ismét Dózsa Imre lett a főigazgatója, majd 2006-tól három évig a rektora az (...) intézménynek. Nyilvánvaló, hogy meghatározó szerepe volt abban, hogy az intézmény mind komolyabb rangra emelkedett. Ami rendszereken átívelő pedagógusi, intézményvezetői munkáját illeti: nehéz menet volt?

D. I.: Hihetetlen küzdelem. Ám az is erő adott, hogy olyan munkatársakat gyűjtöttem magam köré, akik nem csak a teljes tudásukkal, hanem szívükkel is a segítségemre voltak. Értették a céljaimat.

- Lényegüket tekintve melyek voltak azok?

D. I.: A balettoktatás sokoldalú képzés, nemcsak kiművelt „lábőket”, hanem kiművelt emberfőket is képeznünk kell. Miközben azt várjuk a növendékektől, hogy egyre jobban és jobban teljesítsenek. Ahogy az is fontos, hogy a szakma szeretetét is megtanulják. Elvárásaink és a pedagógiai munkánk mellett az is természetes, hogy a növendékek számára minél minőségibb intézményi háttérrel kell biztosítani.,,

Dózsa Imrének volt egy biztos háttérrel nyújtó, szeretetet adó és összetartó családja. Gyermekai, Marianna és Imre is balettművész diplomával let-

tek mára sikeres közgazdászok. A búcsúztatáson egymás kezét is fogva támogatták édesanyjukat, aki 1975-ben a *Cédrus* premierjén már kísérte a színpadon Fekete asszonyként az elmúlás felé a Csontváryt táncoló férjét. És ott volt még a Mester sok „szakmai gyermeke” is a gazdag életpályát befutó tanítványok generációiból, akikből sikeres művészek, balettmesterek, igazgatók, családapák és emberek lettek.

Én magam Dózsa Imre harmadik vizsgakoncertező, 1994-es évfolyamába jártam: amikor a Mester elkezdett minket tanítani hetedik évfolyamban, éppen az 50. születésnapját ünnepelte, mely alkalomból mi is megköszöntöttük egy „Doxa” órával – értette a tréfát. Most én leszek 50 éves, és valahogy ebben az évben sokat gondoltam Dózsa Mesterre. És fogok még, fogunk még sokan ezután is.

Isten nyugosztalja, Dózsa Imrét. Emlékét megőrizzük, örökségét visszük tovább minden igyekezetünkkel.

(A nekrológ eredetileg a Táncművészet c. lap LII. évf. 2024. évi 4. számában jelent meg. Köszönjük a szerzőnek a másodközlés lehetőségét.)

KUTATÁSI PROGRAMOK BESZÁMOLÓI

Ledniczky Bea: Összefoglaló a Magyar Táncművészeti Egyetem 2024. évi tudományos tevékenységéről

2024. március 1-én a *Művészetelméleti kalandozások* sorozat keretein belül, a Művészetelméleti Tanszék szervezésében és a Táncstudományi Kutatóközpont közreműködésével, Dr. Kovács Sándor tartott előadást „A francia hatok” címmel, az Ifj. Nagy Zoltán Színházteremben.

2024. május 8-án műhelykonferencia zajlott *Fortélyok a társastánc és divattánc oktatásban* címmel, amelyet a Táncstudományi Kutatóközpont szervezett, együttműködve a Társastánc és Divattánc Tanszékkel. A tanszék hét oktatója tartott színvonalas előadást, melyeket kötetlen, jó hangulatú beszélgetés zárt. A konferencián elhangzott előadások:

1. Baráth Károly: Az autentikus latin táncok hatása és felhasználhatósága a társastánc oktatásban
2. Hájas Katalin: Koreográfiakészítési trükkök az angolkeringőben
3. Kósa Roland: A zene ereje az érintés minőségén keresztül a parketten a társastánc világában
4. Kézér Gabriella: A projektpedagógia létjogosultsága a divattáncok területén
5. Bokor Attila: Az autentikus jazzalapú táncok jelentősége a színpadon
6. Zsámboki Marcell: A társastánc és a versenytánc kapcsolata
7. Radóci Lilla: A hiphop különböző megjelenése a színpadon

MEGHÍVÓ

A Magyar Táncművészeti Egyetem
Tánc tudományi Kutatóközpontja és
a Társastánc és Divattánc Tanszék
műhelykonferenciájára:

**FORTÉLYOK A TÁRSASTÁNC
ÉS DIVATTÁNC OKTATÁSÁBAN**

2024. május 8., szerda 13.00 óra
Magyar Táncművészeti Egyetem, D épület, fszt/3.
(Budapest, XIV. Columbus u. 87/89.)

MEGHÍVÓ

A Magyar Táncművészeti Egyetem Tánc tudományi
Kutatóközpontja és a Magyar Tánc tudományi
Társaság szeretettel meghívja Önt
Kővágó Zsuzsa 80. születésnapja alkalmából
rendezendő ünnepségre, szakmai beszélgetésre.

Magyar Táncművészeti Egyetem
Szenátusi Tárgyaló
2024. szeptember 20. 10:00-12:00
1145 Budapest, Columbus u. 87-89.

2024. szeptember 20-án a Magyar Táncművészeti Egyetem vezetői, mesterei tisztelettel és szeretettel köszöntötték Kővágó Zsuzsa tánc történészt, tánc kritikuszt, az Egyetem oktatóját 80. születésnapján. Kővágó Zsuzsa munkássága kiemelkedő szerepet játszik a tánc történet és tánc kritika területén, mind az akadémiai, mind a művészeti életben maradandó nyomot hagyva.

2024. november 8-án lezajlott a Tudományos Diákköri Konferencia őszi fordulója. A résztvevő hallgatók:

- Merza Fruzsina (Tánc művész alapképzés, Klasszikus balett szakirány, 2. évfolyam), koreográfiája címe: La Bikine, Mesternője: Kazinczy Eszter.

- Tábori Sára (Tánctanár mesterképzés, Néptánc szakirány 2. évfolyam), dolgozatának címe: Kísérlet(ek) a táncos zárlat meghatározására. Témavezetője: Lévai Péter.
- Várhegyi Miklós (Táncos és Próbafejező alapképzés, Színházi tánc szakirány, 2. évfolyam), Dolgozatának címe: Úrhajósok spicc cipőben, Témavezetője: Lanszki Anita.

A zsűri tagjai voltak: Dr. Sente Dorina Eszter (MTE TDT Elnök, Egyetemi adjunktus, Pedagógia és Pszichológia Tanszék); Dr. Macher Szilárd (MTE Táncművészeti Intézet, igazgató, egyetemi tanár, Klasszikus Balett Tanszék); Dr. habil. Lanszki Anita (tanszékfejező egyetemi docens, MTE Pedagógia és Pszichológia Tanszék, Vályi Rózsi Könyvtár, Levéltár és Táncstudományi Kutatóközpont, igazgató); Dr. Kovács Henrik (egyetemi docens, MTE Néptánc Tanszék, TDT bizottsági tag); Dr. Nagy Péter Miklós (egyetemi docens, MTE Művészetelméleti Tanszék, TDT bizottsági tag).

2024. november 29-én első alkalommal került megrendezésre az *I. Nemzetközi Tánc és Digitalizációs Konferencia* (1st International Conference on Dance and Digitalization /ICDD/), hagyományteremtő szándékkal, hat európai ország 26 előadójának részvételével. Az angol nyelvű, látványos digitális bemutatókkal kísért, izgalmas kutatásokat és oktatási módszereket bemutató prezentációk a tánc 21. századi archiválásának és notációjának, a közösségi médiával, pedagógiával, technológiával és kutatással való kapcsolatának témaköröit ölelték fel. A tánc számos területe a társastáncról, a klasszikus baletten, a moderntáncra és a divattáncra át a néptáncig bemutatásra került. A tudományos előadásokból konferenciakötet fog megjelenni, amelyhez a kéziratokat már beérkeztek az előadóktól.

2024-ben több kiadvány is megjelent az MTE kiadásában:

MTE saját kiadású folyóiratait és szakkönyveket:

- Táncstudományi Közlemények 2023/2, 2024/1, 2024/2 számok. (Az első két szám a Petőfi Irodalmi Ügynökségtől elnyert támogatásból valósult meg);
- Tánc és Nevelés 2024/1 és 2024/2 szám;
- Táncművészet c. szaklap 3 száma.

- Patrizia Veroli: Milloss. A koreográfia mestere, az expresszionizmus és a klasszicizmus között;

MEGHÍVÓ

Örömmel tájékoztatjuk, hogy a Magyar Táncművészeti Egyetem kiadásában megjelent **Patrizia Veroli: Milloss. A koreográfia mestere, az expresszionizmus és a klasszicizmus között** című, nagyszabású monográfiája.

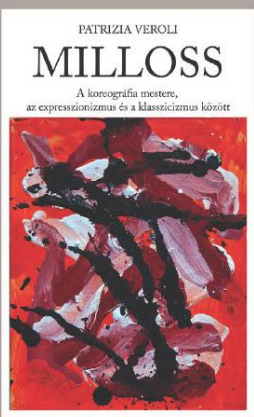
Tisztelettel meghívjuk a kötet sajtóbemutatójára, amelyet **2024. október 10-én, csütörtökön, 17.00 órai kezdettel** tartunk a Magyar Táncművészeti Egyetem Színháztermében (Budapest, XIV. Columbus u. 87/89.).

Részletes program:

- Dr. Csorba László történész, egyetemi tanár Milloss Aurél olasz-magyar kulturális kapcsolatban betöltött szerepéről beszél,
- Major Rita táncelőadó, koreográfus a szerző munkásságát és a kötet jelentőségét mossa,
- Dr. Bolvári-Takács Gábor történész, egyetemi tanár a kötet kiadását is vállaló OTKA-kutatócsoport 10 év alatt végzett munkáját mutatja be,
- A programot kötetlen beszélgetés zárja a szerkesztőkkel, fogadás keretében.

Kérjük, hogy 2024. október 1-ig szíveskedjenek visszajelezni a ledniczky.bea@mta.eu címre, számíthatunk-e részvételére.

- Műfajok, Módszerek, Mesterek – válogatás a IX. Nemzetközi Táncudományi Konferencia előadásaiból (szerkesztette: Tongori Ágota – Sente Dorina);
- Lévai Péter – Dudás Dávid – Oláh Nóra: Ritmikaiképesség-fejlesztő gyakorlatok a Magyar Táncművészeti Egyetemen;
- Tanulmányok a 100 éve született Lányi Ágoston emlékére (tanulmánykötet, szerk.: Fügedi János – Dóka Krisztina – Oláh Nóra).

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívom **Kézér Gabriella Test, szépség, harmónia, pedagógia – Berczik Sára életműve** című könyvének bemutatására, mely új könyvsorozatunk, a **Táncudományi monográfiák** első kötete.

IDŐPONT: 2024. február 23. 16.00
HELYSZÍN: a Magyar Táncművészeti Egyetem Színháztermében (Budapest, XIV. Columbus u. 87-89.)

PROGRAM:

- Dr. Fügedi János egyetemi tanár bemutatja a kötetet
- Dr. Lőrinc Katalin egyetemi tanár beszélget Kézér Gabriellával
- Rövid táncbemutató:
 - Berczik Sára: Ötszölamú fuga Johann Sebastian Bach zenéjére. Előadják a Magyar Táncművészeti Egyetem Táncos és Probavezető szakának divattánc szakirányos hallgatói.
 - Etűd, Szólás Erzsébet Berczik módszertan alapján készült koreográfiája a BudaTáncklub növendékeinek előadásában
- Kötetlen beszélgetés a szerzővel egy fogadás keretében

Kérjük, hogy **2024. február 19-ig** szíveskedjen visszajelezni a ledniczky.bea@mta.eu címre, hogy számíthatunk-e részvételére.

Megtisztelő jelenlétére számítunk!

Üdvözlettel:
Dr. Lanszki Anita
egyetemi docens
a Táncudományi Kutatóközpont igazgatója

**Kavecsánszki Máté: A kora újkori debreceni táncellenes
egyházi irodalom kutatásának egy éve.
Beszámoló a Szegedi Kis István ösztöndíj támogatásával
végzett kutatásokról**

A hazai tánc tudomány utóbbi évtizedeiben fokozatosan váltak egyre jellemzőbbé a jelenkori kutatási témák, ami jórészt a néprajzi, antropológiai, etnokoreológiai szemléletű vizsgálódások esetében feltűnő tendencia. Az elmúlt években ugyanakkor a történeti témák iránti érdeklődés is növekszik, ami elméleti és módszertani kérdések megfogalmazását, a korábbi tánc történeti, főleg történeti tánc folklorisztikai kutatások kritikai áttekintését, illetve a tánc történeti kutatások más történeti tudományokkal való kapcsolódásának problematikáját hozzák felszínre. A tánc történeti kutatások interdiszciplináris megközelítésének – mind az elmélet, mind pedig a praxis tekintetében – igénye egyre hangsúlyosabban artikulálódik és főként a lokális életvilágokra koncentráló, megújuló tánc történeti érdeklődés első eredményei is látszódnak már, amelyek a tánc tudomány történeti ágazatainak a történettudományi elméletekkel és módszerekkel való kapcsolatát erősítik.¹

Csaknem két évtizede foglalkozom – hol intenzíven kutatva és írva, hol pedig inkább csak a források világában elmerülve – a kora újkori magyar tánc történet egy-egy kérdésével, főképp az egyházi tánc tilalmakkal. Vajon hogyan ülhette meg egy 17. századi alföldi falu közössége az ünnepnapokat, milyen emócióknak, készítetéseknek, szokásoknak és szabályoknak engedelmessé kerekedett táncra? Hogyan reagálhatott egy-egy új tánc divat megjelenésére egy közösség, egyáltalán, hogy érhette el a tánc divat a falut? Mit érezhettek akkor, amikor a lelkipásztor kiprédikálta a tánc olást, amikor szigorú szabályok közé szorították vagy egyenesen betiltották a tánc alkalmakat? És vajon a lelkész hogyan vélekedett minderről? Hogyan vált például egy falusi származású lelkész, aki maga is a korabeli tánc os multságok között is szocializálódott, tánc elle-

¹ Az etnokoreológia esetében lásd például Varga 2020a; Varga 2020b; a tánc folklorisztikai történeti kutatások kritikájához lásd Kürti 2017; Kürti 2018a; Kürti 2018b; a tánc tudomány és a társadalomtörténet lehetséges kapcsolódási felületeihez lásd Kavecsánszki 2021.

nessé? Hogyan sajátította el a táncellenes érvrendszert, mennyire vette komolyan, mennyire ültette át az egyházi dörgedelmeket a saját lelkipásztori praxisába? Egyáltalán volt-e bármilyen hatása az egyház táncellenességének a kora újkori falu életére vagy a tánc kultúra alakulására? Megannyi kérdés, amelyek végső soron a kora újkori népi közösségek mentalitását, hétköznapi és ünnepi szokását, nevetéskultúráját, mindezek változását, illetve igen széles kulturális és társadalmi kontextusát, végső soron: mentális univerzumát² firtatják.

A kora újkori táncvilágok vizsgálatához általam szükségesnek vélt megközelítési módokat, célokat, feladatokat és módszertant fokozatosan alakítottam ki az elmúlt évek alatt. Az alapvető példa Tóvay Nagy Péter munkássága volt és marad: a „*Szabad hát a Tánc*” című tanulmánya már egészen korán, a hallgatói éveim elején lenyűgözött. Írásainak meghaladhatatlan precizitása, filológiai komplexitása és nem mellesleg, rendkívüli jegyzetapparátusa, amit egy-egy tanulmányában alkalmaz, követendő példává vált számomra.³ A témában végzett kutatásaim az általa elindított irány egy másik vágányán futnak és inkább új társadalom- és kultúrtörténeti, illetve történeti antropológiai szemléletet követnek. A tánc kultúrájának a történeti idő egy adott lokalitásának teljes életvilágában való elhelyezése roppant kihívás és többek között az új társadalomtörténeti módszerek⁴ elmélyült alkalmazását igényli. A tánc kultúra elmúlt életvilágokban betöltött szerepének vizsgálatakor a kulturális jelenségek teljességre törekvő értelmezése, az életvilágok komplex megragadása az egyik fő kutatói cél. Ennek egyik lehetséges útja, ha a tánc a lehető legteljesebb – akkori (!) – szoci-

² Főként a *new cultural history* történetírói törekvés képviselői hangsúlyozzák, hogy az ember gondolkodásának és cselekvésének egy történetileg meghatározott *mentális univerzum* ad keretet, ezáltal a kultúrát lényegében mentalitásként lehet értelmezni. Ilyen módon a teljes életvilágot, illetve az abban lezajló cselekvésmódokat kell rekonstruálni. Lásd Gyáni 1997: 158–161; Gyáni 2018: 251; Ö. Kovács 2004: 58; Czoch 2003: 473–499. Gyáni Gábor szerint az életvilág egy olyan mikrovilágot jelent, amely elválik a makrostruktúrától, a normatív rendszertől. Az életvilág fogalmának kialakulása – folytatja Gyáni – szorosan összefügg a kultúra antropológiai definíciójával, aminek következtében az életvilág nem osztható részterületekre (pl. gazdaság, politika stb.), hanem „mindez együtt alkotja azt a közeget, amely a hétköznapi »életgyakorlat«-ban közvetlenül is megnyilvánul.” Gyáni 1997: 152, 155.

³ Lásd például Tóvay Nagy 2004, 2013, 2018.

⁴ Az új társadalomtörténet több posztmodern történeti látásmód összefoglaló neve, tkp. gyűjtőfogalom, ami közös ernyő alá vonja a mentalitástörténet, a mindennapok története, a mikrotörténet, az új kultúrtörténet, sőt a történeti antropológia irányzatát is. Lásd Szijártó M. 2003: 9–10; Sárkány 2008: 445–446; Szekeres 2003: 20. Lásd továbbá Kavecsánszki 2021.

okulturális valóságban nyer értelmezést, már amennyire ezt a tánc kultúra múltjára vonatkozó források szűkössége lehetővé teszi. Magyarországi vonatkozásban ezeknek a forrásoknak egy igen nagy részét a protestáns egyházi irodalom jelenti, amely vizsgálata nem csupán tánc történeti jelentőségű, hanem éppen a táncolás teológiai értelmezésén (annak változásán) keresztül rávilágítanak a korai protestantizmus jónéhány lényeges kultúrtörténeti, illetve teológiai aspektusára is.

A kora újkori protestáns egyházak és a népi-jobbági közösségek profán kulturális gyakorlatainak kapcsolatára vonatkozó kutatásaim középpontjában a népi nevetéskultúra jelenségei, különösképpen a tánc kultúra és szokáskörnyezete áll. A kora újkori források segítségével nem csupán a tánc kultúra korabeli helyzetének, a közösségek életében betöltött szerepének a vizsgálata történhet meg, hanem a szabályozó, társadalmi kontrollt gyakorló intézmények gondolkodásának és cselekvési tereinek rekonstruálása is a tánc kultúra és szokáskörnyezete tekintetében. Az ennek érdekében mozgósítható források feltárása és értelmezése még mindig sok feladatot tartogat Magyarországon.

2024-ben a Szegedi Kis István kutatási ösztöndíj keretében nyílt lehetőségem egy nagyon intenzív, alapkutatási program megvalósítására – A kutatási program címe: *„Isten tüzet gerjeszt Erdély és Magyar Ország kapuibán...” Ortodoxia, puritanizmus, pietizmus a 17. századi Debrecen központú tiszántúli reformátusság vallási irodalmában a népi-paraszti tánc- és nevetéskultúra példáján.* Ennek keretében feladatul tűztem ki a 16–17. századi, debreceni kötődésű prédikátorok, egyházi írók táncellenes megnyilatkozásainak mentalitástörténeti értelmezését, a táncellenesség vonatkozásában még nem vizsgált források feltárását. A kutatás első lépéseként megkezdődött a 17. századi hazai református táncellenes prédikációs irodalom katalógusának összeállítása: Báthori G. Mihály, Czeglédi István, Debreceni Szűcs János, Örvendi Molnár Ferenc, Csúzi Cseh Jakab, Komáromi Csipkés György, Szenci Pál, Felvinczi Sándor, Medgyesi Pál, Nagyari Benedek, Diószegi K. István, Diószegi Bónis Mátyás, Sajószentpéteri István (illetve a 16. századból Melius Juhász Péter) írásainak áttekintése jelentős időráfordítást igényelt, ugyanakkor világossá vált, hogy a kutatási téma sokkal ígéretesebb és forrásokban gazdagabb, mint azt korábban akár magam, akár a témával évtizedekkel ezelőtt foglalkozó egy-egy kutató gondolta volna. Foglalkoztam a Debreceni Református Kollégium szerepének feltárásával a korszak táncellenes morálteológiai hagyományának alakulásában. A 16. századi előzmények tekintetében Melius Juhász Péter munkásságát vizsgáltam. A 17. századból pedig behatóan foglalkoztam Martonfalvi Tóth György kollegiális és tanítványi körével, különös tekintettel Diószegi K. István, Gyulai T. Mihály és (Sajó)Szentpéteri

István munkásságára. „*A' tánczot el kerüllyed.*” Martonfalvi Tóth György tanítványa-
inak táncellenes prédikációi a 17. század utolsó évtizedeiben című tanulmányom a 17.
század végi feddőző, teljes terjedelmükben a tánc ellen íródott prédikációk
eszme- és kultúrtörténeti háttérét világítja meg. A tematikus, egy-egy bűn köré
épülő, 17. század végi prédikációk szerzőinek jelentős része Martonfalvi Tóth
György körül csoportosult. Bűnértelmezésük, stílusuk és táncellenes érvrend-
szerük szinte azonosnak mondható, talán csak az igen kemény hangvételben
figyelhető meg különbség. E tanulmányban a tanítványi körből Diószegi K.
István, Gyulai T. Mihály és Sajószentpéteri István táncellenes nézeteit foglal-
tam össze, elsősorban a (mentalitás)történeti kontextusra helyezve a hangsúlyt.⁵
Az 1680-as és 1690-es években megjelenő táncellenes munkák mentalitástör-
téneti háttérének feldolgozása, azok korabeli református történelemszemlélet-
tel való kapcsolata, illetve az „ótestamentumi rettentésekben” elfoglalt helye,
valamint a kegyességi irányzatok hatása a táncolás, illetve szokáskörnyezetének
morálteológiai értelemezésére vonatkozó új eredmények egyrészt a már említett
Martonfalvi-tanulmányban, másrészt a „*A' könnyű tántz nehez vásra fordul...*” *Orto-*
dox és puritán vonások a kora újkori népi tánc- és nevetéskultúrára vonatkozó debreceni
református egyházi forrásokban című publikációban kaptak helyet. Utóbbit az ösz-
töndíjas időszak legjelentősebb tudományos eredményének tartom, ugyanis a
táncellenes morálteológiai gondolkodás alakulásának mintegy 150 éves ívét si-
került megrajzolni benne.⁶ Részletesen vizsgáltam Medgyesi Pál, Diószegi K.
István, Gyulai T. Mihály, Báthori G. Mihály és Diószegi Bónis Mátyás táncel-
lenes érvrendszerét. Gyulai T. Mihály munkássága kivételével a többiek írásai a
hazai tánc tudomány számára eddig alig ismert forrást jelentettek. Külön kieme-
lem ezzel kapcsolatban a Medgyesi Pál és kortársai (Diószegi Bónis Mátyás,
Geleji Katona István, Nagyari Benedek, Báthori G. Mihály) táncellenes nézeteit
mentalitás- és eszmetörténeti szempontból elemző tanulmányt (megjelenés
alatt). A 17. századi zsinati határozatok kérdését, illetve ennek 16. századi előz-
ményeit (Melius kapcsán) több tanulmányban is érintettem, kiemelve azok
alapvető hatását a táncellenes prédikációk megszületésére.

⁵ Kavecsánszki 2025.

⁶ Kavecsánszki 2024

Felhasznált irodalom

- CZOCH Gábor
2003 Mentalitástörténet. In Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevetetés a társadalomtörténetbe*. 473–499. Budapest: Osiris Kiadó
- GYÁNI Gábor
1997 A mindennapi élet mint kutatási probléma. *Aetas*, 12. évf., 1. szám, 151–161.
2018 A statisztika mint konstruált és/vagy objektív történeti adat. *Statisztikai Szemle*, 96. évf., 3. szám, 245–254.
- KAVECSÁNSZKI Máté
2021 Tánc tudomány és társadalomtörténet. Lehetséges kapcsolódási felületek. In Fuchs Livia – Fügedi János – Péter Petra (szerk.): *Tánc tudományi Tanulmányok*. 2020–2021. Budapest. 68–96.
2024 „A’ könyű tántz nehéz vásra fordul...” Ortodox és puritán vonások a kora újkori népi tánc- és nevetéskultúrára vonatkozó debreceni református egyházi forrásokban. Hodossy-Takács Előd (szerk.): *Collegium Doctorum*. 20. évf. 2024/2. Budapest: Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója. 188–211.
2025 „A’ tánczot el kerüllyed.” Martonfalvi Tóth György tanítványainak táncellenes prédikációi a 17. század utolsó évtizedeiben. In Kavecsánszki Máté – Vadász Márton (szerk.): *Hagyatékek. Tanulmányok a 100 éve született Varga Gyula emlékére*. 317 – 342. Debrecen.
- KÜRTI László
2017 Tánc történeti mítoszok: A hajdútánc forráskritikai megközelítése. In Jakab Albert Zsolt – Vajda András (szerk.): *Aranyhíd. Tanulmányok Keszeg Vilmos tiszteletére*. Kolozsvár. 1029–1041.
2018a „Kinizsit látsz véres ajakkal” – A tánc történeti források tudományos értéke és használhatósága. In Bolvári-Takács Gábor – Németh András – Perger Gábor (szerk.): *Táncművészet és intellektualitás*. Táncművészet és Tudomány X. Budapest: Magyar Táncművészeti Egyetem. 159–171.
2018b „Die Welt is ein Tantz-Boden” – A korai magyar tánc történet problémái. In Spannrafft Marcellina (szerk.): *Tertium Datur. Tanulmányok Lázár Imre tiszteletére*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L’Harmattan Kiadó. 113–135.
- Ö. KOVÁCS József
2004 *Az újkori német társadalomtörténet útjai*. Debrecen: Csokonai Kiadó
- SÁRKÁNY Mihály
2008 Vágyak és választások Újabb észrevételek Niedermüller Péter A néprajztudomány választútjai avagy a kultúrakutatás elméleti dilemmái című írásához. In Kézdi Nagy Géza (szerk.): *A magyar kulturális antropológia története*. 439–451. Budapest: Nyitott Könyvműhely.
- SZEKERES András
2003 Mikrotörténelem és általános történeti tudás. In Dobrossy István (szerk.): *Mikrotörténelem: Válmányok és korlátok*. 20–30. Miskolc: Hajnal István Kör – Társadalomtörténeti Egyesület.

SZIJÁRTÓ M. István

- 2003 Bevezetés. In Dobrossy István (szerk.): *Mikrotörténelem: Válmányok és korlátok*. 7–18. Miskolc: Hajnal István Kör – Társadalomtörténeti Egyesület.

TÓVAY NAGY Péter

- 2004 „Szabad hát a Táncz?” A tánc motívuma a 1–17. századi magyar és latin nyelvű egyházi irodalomban. *Sic itur ad astra*. 16. évf. 1-2. sz. 169–260.
- 2013 Részegség és tánc. *Táncstudományi közlemények*. V. évf. 1. sz. 69–88.
- 2018 Szentpéteri István táncbíró predikációja. In Tóvay Nagy Péter (szerk.): *Források a magyar színpadi táncművészet történetéhez III*. Budapest: Magyar Táncművészeti Egyetem. 9–26.

VARGA Sándor

- 2020a Two Traditional Central Transylvanian Dances and Their Economic and Cultural/Political Background. *Acta Ethnographica Hungarica*. vol. 65, no. 1. 39–64.
- 2020b A gazdasági, társadalmi és politikai kontextuselemzés szükségessége a néptáncutatókban: A belső-mezősegi, hosszúhetényi, kapuvári és a végvári vizsgálatok tanulságairól. In PÁL-KOVÁCS Dóra–SZŐNYI Vivien (szerk.): *A mozgás misztériuma: Tanulmányok Fügedi János tiszteletére*. Budapest: L'Harmattan. 173–188.

Módos Máté: Beszámoló a Hagyományok Háza *Fehér folt* című programjának alapkoncepciójáról és eddigi eredményeiről

2022 januárjában hívta életre Both Miklós főigazgató a Hagyományok Háza Néptánc szakcsoportját, melynek célja az intézmény néptáncos, tánccház programjainak – rendezvények, képzések, kiadványok – szakmai koordinálása és ellenőrzése, valamint a Ház néptánc szakterületen jelentkező feladataiban, stratégiájának megvalósításában történő részvétel. Ezen belül egyik részfeladata a gyűjteményi feldolgozásra történő javaslattétel, továbbá annak bővítése újabb táncfolklorisztikai felvételek készítésével.

Ennek a misszióknak az érdekében alkotta meg a szakcsoport (Busai Norbert szakcsoportvezető és Módos Máté szakmai munkatárs) a *Fehér folt* nevű táncfolklorisztikai gyűjtőprogramot, mely elnevezés már-már szállóigeként önállósult, mind a tudományterület, mind a mozgalom (és társadalmi gyűjtők), sőt a színpadi néptáncművészet és néptáncpedagógia aspektusából is. Azon területek, települések folklórja iránti érdeklődést értjük alatta, melyről vagy csekély számban, vagy egyáltalán nem áll rendelkezésünkre információ. Ezen alapattitűd mellett tovább szűkíti szempontrendszerünket a gyűjtési helyszínek kijelölésekor, hogy nem csak a tudomány által feltárt, de a mozgalomban is aktívan feldolgozásra kerülő, szinte kanonizált vidékek hiányzó vagy hiányos nemzeti-ségi folklórját, valamint az újabb táncos generáció ezen területen szerzett és azt aktívan használni képes, funkcionális és reprezentatív tudását szintén a kutatás előtérbe helyezzük.

Ez utóbbi kérdést vizsgálva fontos kiemelni, hogy meglátásunk szerint a fiatalabb táncos generációk között is vannak olyan egyének, akik bár a korábban felbomlott falusi szokásrend táncos alkalmi helyett a hagyományörző együttesek keretein belül szocializálódtak, ám ennek ellenére mégis olyan közegben, valamint olyan csoportvezető irányítása alatt, hogy képesek voltak a korábbi változatok alapján egy újabb, egyéni, tipikusabb változatot létrehozni. A *Fehér folt* program keretein belül első körben két ilyen helyszínre látogattunk el és rögzítettünk táncokat: Háromkút valamint Méhkerék. Itt fontos megjegyeznünk, hogy mindkét terület kapcsán rendelkezünk olyan előismeretekkel, valamint kapcsolati tőkével, ami a felvételek elkészítését nagyban elősegítette. A helyi vezetőkkel és jelentős részben a táncosokkal is jó viszonyt ápolunk, mely megkönnyítette az adott táncos eseményeken való részvételünk.

2023. december 29-én Háromkúton rendezett Didici Norbert bált, ahol a helyi fiatalok és idősebbek mellett jelen voltak Hidegségről is vendégek. Összesen 3 és fél órányi felvételt készítettünk és a következő táncokat örökítettük meg: lassú és sebes csárdás, lassú és sebes magyaros, kettős jártatója és sirulóje, féloláhos és verbunk, valamint héjszák (sima-, korobjászká, tisztí-, legényes-, hosszúhavasí-, régi-, csúfos-, kerekés héjsza, békási ruszka). Ezek mellett a helyi csoportok rövidebb, dramatikus, a helyi humorral erősen átszőtt színjátékát is rögzítettük.

2024. május 11-én rendezték meg Méhkeréken a II. Magyarországon Élő Nemzetiségek Fesztiválját, ahol a helyi hagyományőrző csoport (Méhkerék Hagyományaiért és Kultúrájáért Egyesület) mellett fellépett a méhkeréki Várászkert Óvoda Gyermek-Táncsoportja, a Jantra Bolgár Néptáncgyűttes (Budapest), a Bánát Szerb Néptáncgyűttes (Deszk), a Miticia Lányai (Méhkerék), a Borica-Bálint Sándor Néptáncgyűttes (Szeged), valamint a Kovács Zenekar (Rácz Zoltán – hegedű, Patyi Zoltán – hegedű, Kovács János – hegedűkontra, vendég: Szabó Csobán Gergő – nagybőgő). Elsősorban színpadi előadásokat rögzítettünk nagyjából 2 órában, majd az azt követő esti mulatságon funkciójában is felvettük mind a méhkerékiek, mind a meghívott eleki vendégek táncait.

A fent említett másik kategóriába azok a feltártnak nevezhető területek hiányos nemzeti kisebbségi anyagai tartoznak, melyek segítségével kettős célt igyekszünk szolgálni: egyrészt a tudományterület még fennálló kérdéseire keressük a válaszokat (tudniillik a cigány táncok dialektusterületekbe való besorolásával, valamint a cigány táncon belül jelen lévő régi és új stílusirányzatok meghatározásával jelenleg még mindig adós a táncfolklorisztika), másrészt pedig a pedagógiánk és színpadi táncművészetünk döntő többségben Felső-Tisza-vidék és Erdély cigány táncait feldolgozó perspektíváját is szeretnénk valamilyen módon tágítani.

Az első ilyen (és jelenleg is zajló) terület, melyet górcső alá vettünk, a Fejér vármegye déli részén elterülő és Tolnába is átnyúló Mezőföld cigányságának tánc kultúrája. E terület nagyságához és az itt végzett kutatómunkákhoz, továbbá annak eredményeit pedagógiailag és művészileg feldolgozó adaptációkhoz mérten a cigányság tradicionális tánc kultúrájára irányuló figyelem itt mind eddig meglehetősen szerény volt. A ténylegesen cigány táncot tartalmazó felvételek közül (nem idesorolva a perkátai cigányzenészek és Sohonyai István által előadott „Kecskekeresés, verbung”-ot) mindössze kettő állt rendelkezésünkre (Hercegfalva, ZTI. Ft. 607.1-7. és ÁNE Ft. 142. valamint Enying, ZTI Ft. 1092. és Tis_VHS_098), ami kiindulási alapul szolgált számunkra a kutatás

megkezdésekor. Ezek alapján, a felvételek készítését tekintve, az időben hozzánk közelebb álló települést választottuk első körben, ami nem más volt, mint Enying. Azt azonban fontos megjegyezni, hogy jelen esetben nem volt semmilyen olyan ismeretségünk vagy helyi kapcsolatunk, mint Háromkút és Méhkerék esetében, ami előre segítséget tudott volna nekünk nyújtani a helyszínen.

Ennek ellenére sikerült találkozni olyan, a saját cigány kultúrájukat ma is érvényesen reprezentálni képes adatközlőkkel (Rafael család, Takács Arnold), akik vagy a korábbi filmfelvételen szerepeltek, vagy az azon szereplők tágabb-szűkebb értelemben vett rokonságának voltak tagjai. Továbbá a településen működő egykori Hagyományörző Cigány Együttes korábbi vezetőjével is sikerült felvenni a kapcsolatot (Farkas Ildikó), aki a későbbi megrendezett gyűjtés lebonyolításában volt segítségünkre. A településen az előkészítő munkálatokkal együtt összesen háromszor jártunk, 2024. április 19-én, 2024. május 25-én (ezen filmzés gyűjtési beszámolóját publikáltuk a *Folkemagazin* 2024/4 XXXI. évf. 4. számában) és 2024. szeptember 22-én; ezen idő alatt egy funkciós és egy megrendezett filmfelvételt rögzítettünk több mint 2 órában. A korábbi felvételekhez hasonlóan e közösség a cigány tánc különböző formáit őrizte meg, férfi- és női szóló, páros, valamint csoportos formában. A táncok rögzítésén túl énekeket, valamint a későbbiekben gyűjtőtársaink (Csernus Mihály, Czégény Kornél, Körömi Máté és Palagyi Szilárd) táncos interjúkat is készítettek a helyiekkel. A helyi Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár pedig a megrendezett filmfelvétel helyszínének biztosításán túl lehetőséget adott arra, hogy le tudjuk vetíteni az érdeklődők számára az 1981-es Országos Cigányegyüttesek Találkozóján szereplő helyiek produkcióját. Ez nemcsak a korábbi jegyzőkönyv pontos adatolásában volt segítségünkre, hanem a helyiek belső identitásának erősítésére is egyaránt szolgált. Fontos továbbá számunkra, hogy a helyiek tudását ne csak archívumainkban őrizzük meg, hanem bemutatkozási lehetőséget is kapjanak, melynek színtere a tavalyi év végén, 2024. december 7-én, a Hagyományok Háza tánc ház cigány tánc tanfolyamának záró alkalmá volt.

Intézményünk oroszánrészt vállal a helyszínen történő utazások, továbbá a felvételek megrendezéséhez szükséges anyagi feltételek biztosításában, emellett a rögzítéshez szükséges technikai apparátust is biztosítja számunkra. A kutatómunka során a filmfelvételeken túl a rögzített adatokról pontos jegyzőkönyveket vezetünk, valamint az esetlegesen korábban félreadatolt (vagy hiányos) információkat javítjuk és kiegészítjük. A Zenetudományi Intézet Néptánc Archívuma minden esetben segítséget nyújt számunkra az adatbázisában lévő anyagok megosztásával, mi pedig a fent említett esetben elvégzett utóellenőrzés eredményeiről tájékoztatást nyújtunk feléjük. Az általunk készített

kép, mozgókép, hangfelvétel, írásos dokumentáció mindegyike a Hagyományok Háza Archívumába kerül.

A jövőben tovább folytatjuk ezen régió cigány táncainak feltárását, úgy a meglévő szórt anyagokat kiindulási alapul véve, mind azon településekre történő ellátogatással, ahol korábban nem jártak gyűjtők. Emellett, követve a fent leírt alapkoncepció gondolatmenetét, igyekszünk újabb területekre is eljutni, tovább bővítve látókörünket a jelen korra és a múltra egyaránt vonatkozó folklórjelenségeket kutatva.

ESEMÉNYBESZÁMOLÓK

Janku Anna: Beszámoló a Magyar Etnokoreológiai Társaság *METodológia – Tánckutatás most!* című I. Nemzetközi Szakmai Konferenciájáról

A Magyar Etnokoreológiai Társaság (továbbiakban: MET) Tudományos Programbizottsága (tagjai: dr. Bondea Vivien, dr. Pál-Kovács Dóra, dr. Korom Alexandra és dr. Székely (Janku) Anna) felel a Társaság tudományos és ismeretterjesztő programjainak szervezéséért. 2024. május 3–4-én a MET első nemzetközi szakmai konferenciáját rendezte meg *METodológia – Tánckutatás most!* címmel a Hagyományok Házában. A konferencia középpontjában a tánc kutatás módszertani kérdései álltak, különös tekintettel a terepmunka és az értelmezés folyamataira. Az esemény rangját kiemelte az előadók széles hazai és nemzetközi részvétele, a különböző kutatói megközelítések, a plenáris előadók felvetései, valamint a változatos szekcióelőadások összefüggései.

A MET célkitűzései között a tudomány népszerűsítése, ismeretterjesztés, valamint a tánc kutatás eredményeinek tudományos szakmai és széleskörű közönség előtti ismertetése szerepel. A MET célja, hogy a magyar nyelvterületen élő táncfolkloristák, táncantropológusok, etnokoreológusok, tánckutatók, valamint a néptáncal a gyakorlatban foglalkozó szakemberek – néptáncoktatók, koreográfusok, táncosok – számára egy olyan fórumot hozzon létre, amelynek keretei között lehetővé válik az elméleti és gyakorlati szakemberek közötti rendszeres kapcsolattartás, valamint az ismeretek megosztása.

2021-ben, a covid-lezárások idején, *Tánckutatás most!* címmel indult el a MET online előadás-sorozata, melyben felkért előadók előadásával irányította rá a figyelmet a 21. századi tánc kutatás eredményeire, lehetőségeire és kihívásaira. A sorozat elindításával a Társaságnak nem titkolt célja volt a szakmai párbeszéd serkentése, valamint a kapcsolat erősítése a tánc kutatás és a mozgalom között. A programsorozatban meghívott előadók mellett a Társaság tagjai, fiatal kutatók kaptak lehetőséget kutatási eredményeik, táncfolklorisztikai és táncantropológiai témájú vizsgálataik bemutatására. A 2024. májusában szervezett konferencia egy személyes találkozón alapuló szakmai, és az érdeklődő közönség számára is elérhető fórumként valósulhatott meg. A tanácskozás egy, minden kutatót, társadalmi gyűjtőt érintő speciális témának a kibontására, a

tánc kutatás módszertani kérdéseinek megvitatására vállalkozott. Bár már számos konferencia és kötet foglalkozott a néprajzi és antropológiai módszertani változásokkal, ez idáig kevés szó esett arról, hogy a tánc kutatás elmúlt közel fél évszázadában e tekintetben milyen folyamatok zajlottak le, milyen jelenségekkel szembesül a táncgyűjtő a terepen, milyen változások történtek a digitális forradalom hatására. Mindezen kérdések mentén a konferencia a következő témákra hívta fel a figyelmet és várta a jelentkezéseket.

1. Terepmunka: Megfigyelési módok, rögzítési eszközök; Tánc tanulás a terepen – a kutató teste mint adatgyűjtési eszköz; Tapasztalatok egykor és most; terep kutatás egyedül vagy csoportban; Nőként a terepen; A terepmunka fizikai és pszichés nehézségei; Archívum: terep vagy kutatási helyszín; kutató – kutatott viszony; Internet mint kutatási tér.
2. Az értelmezés folyamata: Adattárolás, adatfeldolgozás; Közreadás etikai kérdései; A tánc kutatás eredményeinek felhasználási módszerei a táncpedagógia és a táncművészet területén; Émikus és étikus értelmezés; Táncjelírás mint rögzítési, feldolgozási és értelmezési módszer; Táncfilm mint forrásanyag a táncoktatás és táncművészet területén.

A szakmai találkozó és a konferencia témája iránti érdeklődés kiemelkedő volt. Az eredeti felhívás szerint egynaposra tervezett konferenciára, a január 31-ei beküldési határidőig 22 absztrakt érkezett, ebből három panel-szekció, összesen 31 előadó jelentkezett, ami miatt a program kétnaposra bővült. A Programbizottság szándékában állt nemcsak a hazai, hanem a külföldi, szomszédos országok szakembereit bevonni a tanácskozásba, emiatt a konferencia kétnyelvű, magyar és angol nyelvű volt. A konferencia helyszínét a Hagyományok Háza biztosította. A Magyar Állami Népi Együttes táncosai és zenészei rövid táncbemutatójukkal nyitották meg a rendezvényt, majd dr. Sándor Ildikó, a Hagyományok Háza közművelődési és tudományos szakcsoport vezetője üdvözölte a konferencia résztvevőit.

Dr. Sándor Ildikó köszönti a konferencia résztvevőit.

A konferencia-napokat két szakmailag elismert kutató, dr. Könczei Csilla, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Néprajz és Kulturális Antropológiai Intézet egyetemi docense, kultúrakutató, etnográfus, filmkészítő, kurátor, valamint az írországi Limerick Egyetem professzor emeritusa, dr. Colin Quigley népzene- és néptáncutató plenáris előadásai vezették fel. Dr. Könczei Csilla *Közkeincs vagy közpréda? Megőrzés vagy kisajátítás?* címmel, dr. Colin Quigley pedig *Methodologies Old and New: Changes and Continuities in Folkloristic and Anthropological Approaches to Dance Research* címmel tartott előadást.

A konferencia első napján tizennégy magyar nyelvű előadás hangzott el, melyek fő témái között történeti kutatások, digitalizáció, nemzetiségi és magyar táncagyományok, táncelemzés, adaptáció, valamint a színpadi néptáncművészet szerepeltek. Az előadók mellett az érdeklődők nemcsak a helyszínen, hanem az online térben is csatlakozhattak a rendezvényhez. A négy szekció közötti kávé- és ebédszünetekben a résztvevőknek lehetőségük volt a további eszmecserére. Az első napot egy kötetlen beszélgetés zárta.

*Dr. Ratkó Lujza, A táncelmzés mostohagyermeké,
a táncstilisztika című előadása közben.*

Kaylab Solomons, a Dance, Displacement, and Diaspora – Digital Ethnography as a Methodology for the Traumatic Migration of Rwandan Refugees in South Africa / Tánc, kitelepítés és diaszpóra: A digitális etnográfia, mint módszertan a ruandai menekültek dél-afrikai traumatikus migrációjának vizsgálatakor c. előadása közben.

A konferencia második napján az angol nyelvű előadásokra került sor. A tizenhat előadó között görög, osztrák, szlovák, afrikai, amerikai, és magyar kutatók, valamint a *Choreomundus* nemzetközi mesterképzés és más hazai, valamint külföldi tanszékek hallgatói szerepeltek. A bemutatott témák sokszínűsége révén a hazai szakmai és érdeklődő közönség betekintést nyerhetett a nemzetközi kutatási trendekbe és módszerekbe. A tanácskozás alkalmat teremtett szakmai kapcsolatok kialakítására és elmélyítésére is. A második napot egy közös diskurzussal, majd a *Choreomundus* hallgatói által tartott táncházzal zárult, melynek során a jelenlévők hagyományos ír sztepptáncot, nicaraguai marimát, valamint ghánai fumefume nevű táncot sajátúthattak el.

Ír sztepptánc – Choreomundus táncház

A konferencia a Társaság célkitűzéseinek eleget tett, hiszen találkozási pontot teremtett a tudományos, szakmai és az érdeklődő közönség számára. A konferencia előadásai a gyakran alkalmazott módszerek – mint az archívumi kutatás, táncelemzés, terepmunka, résztvevő megfigyelés – mellett új megközelítéseket is bemutatottak. A felvetett témák között szerepelt az embodiment, a „kutató teste” mint gyűjtési eszköz, az autoetnográfia, illetve a digitális etnográfia is, ezzel rámutatva a táncutatásban rejlő komplex értelmezési lehetőségekre. Az elhangzott előadások tanulmánykötet formájában is megjelennek majd, így a táncutatás legújabb eredményei és módszerei szélesebb szakmai

kör és a téma iránt érdeklődők számára is elérhetővé válnak. A szervezők bíz-
nak abban, hogy a jövőben is hasonlóan eredményes szakmai találkozók való-
sulhatnak meg, melyek a táncutatós további területeit is érintik.

A konferencia szervezői ezúton is szeretnék megköszönni a Hagyomá-
nyok Háza támogatását, a helyszíni segítők munkáját, a színvonalas előadás-
okat, a résztvevőket, valamint az érdeklődők jelenlétét. A *METodológia – Táncu-
tatás most!* konferencia megvalósítását a Magyar Művészeti Akadémia támo-
gatta. A konferencia részletes programja és az elhangzott előadások magyar és
angol nyelvű absztraktjai a [MET honlapján](#) elérhetők.

A magyar állami népi együttes bemutatója.

Tongori Ágota: Beszámoló az I. Nemzetközi Tánc és Digitalizációs Konferenciáról

A számok tükrében

A Magyar Táncművészeti Egyetem szervezésében zajlott 2024. november 29-én az angol munkanyelvű *I. Nemzetközi Tánc és Digitalizációs Konferencia*¹ az egyetem campusán, Budapesten. A konferencia jelenleg is élő honlapja (<https://icdd.mte.eu/>) tájékoztatást ad a lezajlott eseményekről, valamint itt várható a szintén angol nyelvű, online konferenciakötet megjelenése is. A 6 országból (az Egyesült Királyságból, Franciaországból, Horvátországból, Magyarországról, Németországból és Romániából) érkezett 9 külföldi és 17 magyar előadó érdekes és színvonalas előadások és műhelyfoglalkozások keretében mutatta be kutatását, illetve oktatási tevékenységét az ugyancsak nemzetközi hallgatóságnak.

A konferencia több tekintetben is egyedülálló kezdeményezés volt. Konferenciaként hazánkban elsőként vizsgálta tudományos szemszögből a tánc és a digitalizáció kapcsolódásait, továbbá tematikája e két terület összekapcsolódási lehetőségeit rendkívül széles körben tárta fel. A témák változatosságán kívül a különféle táncműfajok sokféleségének reprezentációja is jellemző volt a klasszikus balettől a néptáncon, társastáncon, moderntáncon, hiphopon át a divattáncig.

Az egyetem Ifj. Nagy Zoltán Színháztermében tartott plenáris előadást követően további 25 előadó prezentációjának bemutatására került sor a campus D épületének termeiben, szekciónként 3–4 előadás keretében, időnként párhuzamosan futó, összesen öt tematikus szekciókban.

A plenáris előadás

A konferencia plenáris előadója *Both Miklós*, a Hagyományok Háza főigazgatója, a kezdeményezése nyomán megvalósult nagyszabású *Poliphony Projektet* mutatta be. A közönség részese lehetett a létrejött zenei adatbázis közvetett kipróbálásának. A résztvevők megtapasztalhatták, hogyan teszi elérhetővé az európai népzenei hagyományok megőrzését célzó digitális eszköztár – számos további funkció mellett – egy többsávós lejátszó segítségével a felvételek hangszerenként, szólamonként vagy akár tetszőleges kombinációban való lejátszását, a típusokba sorolt dallamok közötti egyszerű keresést, valamint a gyűjtés helyének online térképen való megjelenítését.

¹ 1st International Conference on Dance and Digitalization.

 Hungarian Dance University 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON DANCE AND DIGITALIZATION 29. 11. 2024	
08.30-09.00	Registration Building B / 1st Floor Jr. Zoltán Nagy Theatre Auditorium foyer
09.00-09.10	Welcome Greeting Building B / 1st Floor Jr. Zoltán Nagy Theatre Auditorium
09.10-09.55	Plenary Session - Keynote Speech Bótyi, Miklós: Developing Folk Music Education with Digital Innovations: Bridging Field Research and Academic Perspectives General Director of Hungarian Heritage House Building B / 1st Floor Jr. Zoltán Nagy Theatre Auditorium
	Building D Ground Floor / Room 2 Building D Ground Floor / Room 3
10.00-11.30	Session 1 Archiving Dance & Dance Notation Session Chair: Fügedi, János & Horváth-May, Dániel Drewes, Henner: Structural Analysis and Animation of Dance and Movement Fügedi, János: Symbol Retrieval Functions for a Computer-aided Choreography Editor Csillag, Pál: The Power of Metadata Redő, Júlia: The Digitalized Folk Dance Treasure in the Folklore Database of the Hungarian Heritage House - Opportunities of Usage in Education in the Social Media and in Research Immersive VR Headset Experience & Information Session about the activities of Hungarian Heritage House Busai, Norbert; Módos, Márk & Lauber, Laura
11.30-12.00	Break
12.00-13.30	Session 2 Dance & Social Media Session Chair: Darai, Tamás Madar, Miklós: Digital Insights: Key Online Factors Influencing Dancers in Choosing Company/School Arteradid, Vágványi & Blódes, Helly: "What are you willing to give away?" A Qualitative Exploration of the Ontology and Ownership of Internet Dance with Three Hip-Hop Dance Artists Borg, Marisa Juana: Knowledge Production in Virtual Communities on Instagram Session 3 Dance Pedagogy Session Chair: Kovács, Henrik Lévai, Péter; Oláh, Nóra & Dordás, Dávid: Digital Recording of Hand and Foot Technical Exercises and Creation of a Publication in the BA Folk Dance Course Zsigmond, Nóra: Utilizing Digital Anatomy Applications in Ballroom Dance Instruction Tóth, Szabolcs: The Changing Role of Mentoring in South-East Asian Classical Dance Forms
13.30-14.00	Break
14.00-15.30	Session 4 Archiving Dance (2) Session Chair: Sándor, István Horváth-May, Dániel: From Storage to the Knowledge Base - Film digitization at the Institute for Musicology Maczenka, Árpád & Molnár, Péter: The Digitization of the Folklore Archive of the Hajdúszék-Háza Szabó, Balázs: The Paradigm of Consumption: Digitalization, Dance, and What Gets Left Out Immersive VR Headset Experience & Information Session about the activities of Hungarian Heritage House Busai, Norbert; Módos, Márk & Lauber, Laura
15.30-16.00	Break
16.00-17.30	Networking Session 5 Dance & Technology / Dance Research Session Chair: Lőrinc, Katalin Ramppe, Lili M. & Wehrens, Valerie: Construction Site - On feedback in digital environments and "BalletMoreCare" as a site for artistic dissemination Czimek, Dániel, János: Working Around Dance and Technology Kemp, Marisa: Does the Number of Dancers on Stage Influence the Aesthetic Perception in Dance?
17.30-18.00	Break
18.00-19.00	Workshop 1 Session Chair: Gáti, Mariann Falber, Stephanie: Bridging Bodies: Exploring Digital-Physical Doubling in Performance Workshop 2 Session Chair: Csillag, Pál Kovács, Henrik: Digital Tools in Folk Dance Methodology
19.00-19.10	Closing Speech Larszki, Anita Conference Chair
19.10-20.00	Dance Performance Papp, Gábor; Kádár, Gabriella; HDU Commercial Dance Senior Students: Soundpainting with Body The performance will be preceded by a short presentation on the digitalization and creation process by Papp, Gábor Building B / 1st Floor / Jr. Zoltán Nagy Theatre Auditorium
* Videos on TV screen, including Dance the Hack, a dance and technology workshop with Central Europe Dance Theatre + Publishers' Exhibition in Building D hallway	
Venues of ICDD 2024 Buildings B - Jr. Zoltán Nagy Theatre Auditorium & foyer - Registration, Plenary Session & Evening Dance Performance Building D - Ground Floor Rooms 1 & 2 - Sessions 1-5, Workshops 1 & 2, Immersive VR Headset Experience, Videos on Dance & Technology on TV screen + Publishers' Exhibition SEE CAMPUS PLAN HERE mdu.eu/en/campus/ 	

A konferencia részletes programja. Grafikai tervezés: Kánvási Krisztián.

Rövid összefoglalók

1. szekció: A tánc archiválása és a táncnotáció

Csillag Pál, a Magyar Táncművészeti Egyetem (MTE) mesteroktatója, balettmeister, koreográfus és fotóművész rendkívüli kutatómunkáját és kitartó archivátori munkáját mutatta be az egyetem és jogelődje korábban feldolgozatlan fotótárának digitalizálása terén. Előadása során kitért a szinte véletlenül fellett több doboznyi archív felvételen szereplő, az egyetemhez köthető táncosok,

mesterek, koreográfusok, volt növendékek, illusztris személyek beazonosításának folyamatára, végül a történeti kutatási nehézségekre megoldást kínáló arc-felismerési funkció alkalmazására.

Redő Júlia, táncpedagógus és szerző ezúttal elsősorban a Hagyományok Háza Folklór Archívumában végzett katalogizáló szerepkörében mutatkozott be. Az intézmény rendkívül gazdag Folklóradatbázisa digitalizált néptáncin-csének szerteágazó felhasználási lehetőségeit tárta a nagy érdeklődést mutató közönség elé.

Fügedi János, az MTE egyetemi tanára, kinetográfus, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézetének tudományos főmunkatársa tervezett előadása céljából a *LabanGraph* nevű kinetográfiai grafikai szoftver bemutatását tűzte ki.²

Henner Drewesnek, az esseni Folkwang Művészeti Egyetem egyetemi adjunktusának, egyben a Paderborni Egyetem tudományos munkatársának tervezett előadása a *MovEngine* nevű, a DFG (*Német Kutatási Alapítvány*) által támogatott *Dance/Music Digital* projekt keretében kifejlesztett négydimenziós tánc-elemző szoftver bemutatását célozta.

2. szekció: A tánc és a közösségi média

Madar Milán MTE és ELTE alumnus, több külföldi társulat korábbi ba-lettszólistája, jelenlegi technológiai vezető az általa és munkatársa által 2011–2022 között létrehozott, *NetworkDance.com* nevű, világviszonylatban is a legnagyobb táncos adatbázisról tartott rendkívül tanulságos előadást. A valamennyi neves balett-társulatot és iskolát felölelő adattömeg elemzésével megállapították, melyek a táncosokat és növendékeket leginkább bevonzó online megjelenési formák és tartalmak (valamint milyen gyakorisággal kell ezeknek megjelenniük) egy-egy intézmény hivatalos weboldalán, illetve közösségi média felületén.

Vipavinee Artpradid és Hetty Blades, a Coventry Egyetem Tánc kutatási Központja adjunktusainak kutatását az első szerző mutatta be *Mit vagy hajlandó ingyen átadni?* címmel. Az *Online Mozgás: Az internetes tánc ontológiája és tulajdonjoga* című kutatás során megkérdezett három, munkáját online megosztó hiphop táncművész válaszainak elemzésén keresztül tárgyalták a művek létével, szerzőségével, elemeinek eltulajdonításával kapcsolatban felmerülő jogi és etikai kérdéseket.

² Fügedi János azóta bekövetkezett, sajnálatos halála pótolhatatlan veszteségként érte az egyetemet.

Marisa Joana Berg doktorjelölt, a kölni Zene- és Táncművészeti Egyetem Kortárs Táncművészeti Központjának tudományos munkatársa, a virtuális közösségekben történő tudástermelést állította kutatásának középpontjába. Táncos édesanyák azon Instagram-posztjaira összpontosított, amelyekben a *#momdancer* vagy a *#ballerinamom* megjelölések szerepeltek. Ezeken a posztokon keresztük azt vizsgálta, hogy a hozzászólások és a válaszok, mint diszkurzív gyakorlatok hogyan segítik elő a közösségépítést, nyújtanak bátorítást, alakítják a tánchoz kapcsolt tipikus képzeteket, és hogyan kérdőjelezhetik meg a művészi tánchoz kapcsolódó általános testideálokat is a közösségi médiában.

3. szekció: Táncoktatás

Lévai Péter mesteroktató, Oláh Nóra egyetemi gyakorlók és Dudás Dávid egyetemi adjunktus, az MTE Néptánc Tanszékének munkatársai saját fejlesztű, Lévai Péter gyakorlatait tartalmazó tananyagukat mutatták be. Az MTE BA néptánc képzéséhez tánc típusoktól független, a kéz-láb függetlenítés képességének technikai fejlesztését szolgáló, azóta könyv formában publikált speciális feladatsort hoztak létre, melyhez, ritmikai képletek, szöveges leírás, digitalizált Labanotáció és QR kódok beolvasásával videós gyakorlatbemutatók kapcsolódnak.

Zsigovics István MTE alumnus tánc tanár és egyben szoftverfejlesztő a digitális anatómiai alkalmazások társastáncoktatásba való integrálásáról tartott élő táncbemutatóval kiegészített előadást. Versenyzőkkel dolgozó táncoktatóként hangsúlyozta annak jelentőségét, hogy a digitális anatómiára támaszkodó társastánc-oktatás mind az oktató, mind a táncos számára segítséget nyújt a világos mentális kép kialakításában arról, hogy mely testrészek vesznek részt az egyes táncmozdulatokban. Ezáltal nagyobb pontossággal csiszolhatóak a táncmozdulatok.

Tölle Szofia, a Színház- és Filmművészeti Egyetem doktorandusz hallgatója előadásában azt vizsgálta, hogy a digitalizáció növekvő befolyásának köszönhetően hogyan változik a mentorálás hagyományos szerepe a délkelet-ázsiai klasszikus táncformákban. A bensőséges guru-shishya (mester-tanítvány) kapcsolat átalakul az online térbe áttevődött táncórák, az előre felvett oktatóprogramok és a közösségi médián keresztüli mentorálás hatására. A táncosokkal és mesterekkel készült interjúk alapján a kutató megállapítása az, hogy két ellentétes hatás érvényesül: a táncoktatás mennyiségi terjeszkedésével a kultúra minőségi átadása sérülhet.

4. szekció: A tánc archiválása

Horváth-May Dániel, a Szegedi Tudományegyetem Történelemtudományi Doktori Iskolájának doktorandusz hallgatója, *A rakártól a néptánc tudástárig* címmel a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet Népzene- és Néptáncutató Osztály és Archivumában folyó, az analóg filmekről rögzített táncfelvételek digitalizációjának folyamatáról tartott színvonalas előadást.

A Maczelka Árpád, a Hagyományok Háza gyűjteményi osztályvezetője, és Molnár Péter, az intézmény Néprajzi Archivumának vezetője, alkotta szerzőpáros a Hagyományok Háza és elődei által az 1950-es évektől napjainkig készített és gyűjtött néptánc és népzenei folklórfelvételeknek, valamint a Magyar Állami Népi Együttes táncelőadás felvételeinek a 2001. óta folyó digitalizálásáról számolt be. A gépelt dokumentumoktól a diáképeken át a videokazettákig nagy változatosságot mutató fizikai adathordozók 315 terabájtnyi digitalizált tartalmat őriznek. A cél a szélesebb közönség számára hozzáférhetővé tétel és a pontos katalogizálás.

Szabó Bálint, a HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézetének archivumi munkatársa, gyűjteménymegőrzési asszisztense és adatgazdája elméleti vizsgálódásának tárgya a tánc digitalizációjából adódó paradoxon volt. Azt a kérdést vetette fel, mi marad a tánc transzformatív erejéből, ha természetes közegéből (tér, idő, emberi test) kiragadva tárolódik.

5. szekció: Tánc és technológia, táncutató

Lili M. Rampre és Valerie Wehrens *Építési terület* című kevert műfajú esettanulmány előadása a meglepetés eszközeivel élve a művészek számára nélkülözhetetlen reflexió és visszajelzés problematikáját, illetve annak a diploma-szerzés utáni hiányát állította a fókuszba. Eközben a *Take More Care* elnevezésű független előadóművészeti visszajelző platformot mutatta be, mint a művész diskurzus közös „építési területét”.

Jasna Čížmek Tarbuk, aki a kortáránc, ritmika és színpadi gyakorlatok tanácsadó tanára, valamint projektmenedzser-szakember a Franje Lučica Művészeti Iskolában, az audiovizuális digitális technológiák és a tánc ötvöztetésére szakosodott táncgyűjtésével, a *Fronesis*-sel 2012 és 2023 között alkotott sikercoreográfiáit, újabb és újabb technológiát bevonó kísérleteit mutatta be. Az általa alkalmazott technológiai megoldások között szerepelt zenekészítő alkalmazás használata, interaktív kommunikáció a közönséggel szavazatszámoló applikáció segítségével, webkamerák és kivetítő bevonásával a táncnak a táncosok szemszögéből való bemutatása, valamint *motion capture* valós idejű alkalmazásával valódi és virtuális táncosok együtt szerepeltetése.

Marisa Kempe, a Lipcsei Egyetem Sporttudományi Karának tudományos kutatója, doktorandusz hallgató a verseny hiphop tánc esztétikai hatása és a színpadi táncosok száma közötti összefüggéseket vizsgálta, miközben a táncosok színpadi mozgását különböző geometriai elrendezésekben rögzítette *motion capture* technológiával. Két kísérleti nézői csoport értékelését összevetve arra az eredményre jutott, hogy szignifikáns eltérés nélkül mindkét csoport által a színpad előterében mozgó, V alakú elrendezésben táncoló, 11 (azonos küllemű) avatárból álló csoportot találták a legtetszetősebbnek (szemben a háttérben mozgó, 9–16 avatárból álló, más alakzatban táncoló csoportokkal).

Workshopok

A két immerzív, digitális technológiai alkalmazásokat bemutató workshop közül az egyik pedagógiai alkalmazási, a másik művészeti, koreográfiai alkalmazási jellegű volt. Kovács Henrik foglalkozása, aki az MTE Néptánc Tanszékének egyetemi docense, a néptánc tanulásának-tanításának kognitív-reprezentációs folyamatába vonta be a jelenlévőket digitalizált formában megjelenített gyakorlati táncfeladatai által. Stephanie Felber, a *Felber & Team* művészeti igazgatója és koreográfusa műhelyfoglalkozásán a kortárs tánc-koreográfiák digitális megtöbbszörözéssel történő alkotási folyamatába való bekapcsolódásra invitálta a közönséget. Mindkét foglalkozást a kiváló előadókön kívül a lelkes, bevonódni kész, aktív résztvevők tették mindenki számára élvezetessé.

További digitális technológiát bevonó és egyéb programok

Két szekcióval párhuzamosan, valamint két szünetben a Hagyományok Háza VR (virtuális valóság) szemüvegét is kipróbálhatták az érdeklődők. Átélték, milyen érzés egy színpadon táncolni a Magyar Állami Népi Együttes táncosaival. Ugyanakkor az intézmény munkatársai készséggel bemutatták az érdeklődőknek a Hagyományok Háza értékmegőrző, értékteremtő tevékenységét.

A szünetekben a kapcsolatépítés mellett lehetőség volt arra is, hogy a vendégek megtekintsék az előtérben a TV képernyőn folyamatosan lejátszott, a tánc és a digitalizáció (valamint a mesterséges intelligencia) kapcsolatát bemutató videókat. Ezek között például a Közép-Európa Táncszínház *Dance the Hack* című workshopját bemutató összeállítás is látható volt. Továbbá különféle kiadványok bemutatására is sor került, valamint az MTE hallgatói önkéntesei campustúrán vezették körbe az érdeklődő vendégeket, előadókat.

Esti táncelőadás

A program egy esti táncelőadással zárult Papp Gábor kreatív technológus, Kézér Gabriella koreográfus, az MTE egyetemi docense, valamint a Magyar Táncművészeti Egyetem divattánc szakirányon végzős táncos és próbavezető szakos hallgatóinak jóvoltából. A Papp Gábor által digitalizált, folyamatosan a háttérbe kivetített, mozgásban lévő notációs jelek adták az útmutatást mind a zenéi, mind a táncosok általi improvizációhoz a *Soundpainting with Body* című digitalizációs színpadi előadásban.

Az azonnali pozitív visszajelzéseket azóta több kapcsolatfelvételi (közös kutatási, workshop tartási) megkeresés, illetve felajánlás is követte. Mind előadói, mind befogadói részről méltatták az egyetem adottságait, az előadások színvonalát és a konferencia szervezetségét. A visszajelzések alapján 2026-ban sokkal újra, reményeink szerint pedig még felkészültebben, s további kutatókkal és érdeklődőkkel kibővülve találkozhatunk.

A Soundpainting with Body digitalizációs táncelőadás. Fotó: Csillag Pál.

Bólya Anna Mária: Megemlékezés Harangozó Gyula halálának 50. évfordulója alkalmából

2024. október 31-én a Pesti Vigadó Sinkovits-termében nagyszabású megemlékezést tartottak. Az eseményt jelentős, előadóművészettel és művészetkutatással foglalkozó intézmények közös szervezésében valósították meg. A főszervező a Magyar Művészeti Akadémia és az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet volt, társzervezőként vett részt a Magyar Táncművészek Szövetsége, a Magyar Táncművészeti Egyetemért Alapítvány, a Magyar Táncművészeti Egyetem, valamint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Népzene Tanszéke. *Szimbolikus ez az együttműködés, amelyben az akadémiai szféra, a zenei és táncművészeti felsőoktatás közösen képviseltette magát.*

Ennek az összefogásnak a szellemében valósult meg a teljes konferencia, amelyen a színházelmélettől a muzikológián és tánc történeten át egészen a táncművészeti archiválásig hangzottak el előadások. Az első szekció a magyar nemzeti karakterű balett kialakulásának témájára fókuszált. Kovács Örs, az MMA MMKI tudományos munkatársa a *Csárdajelenetről*, Kővágó Zsuzsa, a Magyar Táncművészeti Egyetem címzetes docense a *Furfangos diákokról*, míg Windhager Ákos, az MMA MMKI tudományos főmunkatársa az eddig nem vizsgált, ám létező kodályi balettkoncepcióról tartott előadást.

A következő szekció Harangozó művészi egyéniségét idézte meg méltó és érzékletes formában: Orosz Adél, Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas magyar táncművész, balettpedagógus és igazgató, valamint ifj. Harangozó Gyula panelbeszélgetésével. Eredics Gábor, Kossuth-díjas népzénész, a Magyar Művészeti Akadémia akadémikusa, a Vujicsics együttes vezetője, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem címzetes docense, Vujicsics Tihamér pezsgő zenéjéről és annak táncra gyakorolt inspiráló hatásáról beszélt a filmművészetben helyét ma is megálló *Az életbe táncoltatott leány* című film kapcsán.

A délutáni szekció Bartók Béla *A csodálatos mandarin* zenetudományi vizsgálatára fókuszált. Az erotika és a zenei szimbolizmus összefüggéseit Stephen Downes, a Londoni Egyetem professzora, a Zenei Tanszék vezetője, míg a darab pantomimikus jellegét Vikárius László, a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet Bartók Archívumának osztályvezetője elemezte.

A „Kulturális örökség” szekcióban Halász Tamás, az OSZMI Táncarchívumának vezetője és Karczag Márton, a Magyar Állami Operaház emléktárosa tartottak panelbeszélgetést a tánc archiválásának kérdéseiről, amelybe Harangozó Coppéliusának táncrészletei színpadi előadásként kerültek beleszövésre.

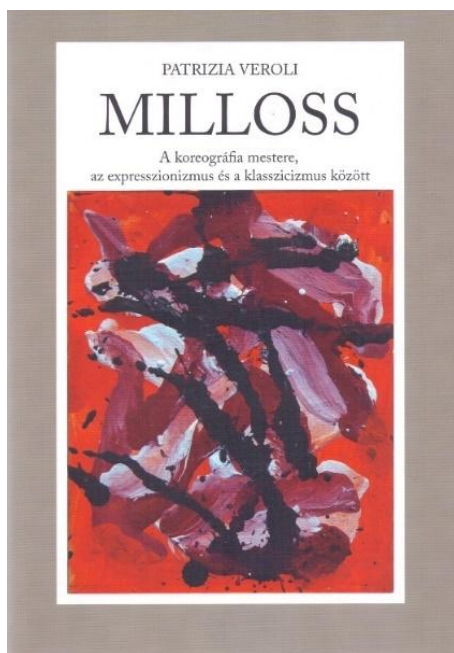
A konferencián tudományos előadások, panelbeszélgetések, művészeti előadások és kiállítások integrált módon jelentek meg. A Magyar Állami Operaház művészei – Szegő András és García Carrera Claudia – Harangozó *Coppéliájából* a Spanyol táncot és Coppélius monológját adták elő. A konferenciával párhuzamosan megtekinthetők voltak Harangozó Gyula jelmez- és színpadi tervei, valamint a darabok eredeti jelmezei. Az egésznapos rendezvény komplex és sokrétű volt, a teljes esemény nemzetközi és kétnyelvű, a megértést szinkrontolmácsolás biztosította.

A konferenciához kapcsolódóan 2025 márciusában a bécsi Collegium Hungaricum is tisztelgett Harangozó emléke előtt: ifj. Harangozó Gyula és Michael Kropf, az Osztrák Táncszövetség elnöke szervezésében kiállítást és előadásokat rendeztek.

A Pesti Vigadóban megtartott esemény Harangozó Gyula életművéről méltó emléket állított, nagy sikerrel és teltházassal zárult, amelyet a szakajtó is elismerően méltatott.

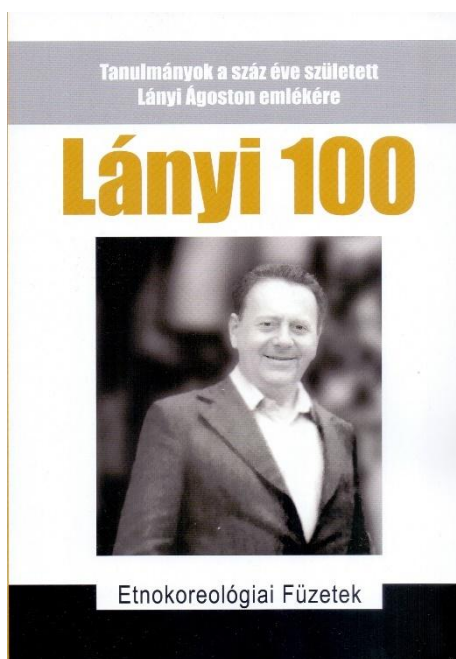
A rendezvény Zsuráfszky Zoltán, a Magyar Művészeti Akadémia akadémikusa, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett Kossuth-díjas magyar táncművész, koreográfus, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja, valamint Török Jolán, Harangozó Gyula- és Bánffy Miklós-díjas táncművész, a Táncpedagógusok Országos Szövetsége alapító elnöke, a Nemzeti Táncszínház alapítója kezdeményezésére jött létre. A konferencia művészi koncepcióját ifj. Harangozó Gyula, balettművész, koreográfus, Kossuth-díjas, a Magyar Állami Operaház Örökös Tagja álmodta meg. A konferencia szervezési főkoordinátora Szalay Tamás, Táncművészetért-díjas és Nívódíjas táncművész, a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjének birtokosa, a Magyar Táncművészek Szövetségének ügyvezető titkára volt. A konferencia teljes koncepciójának kialakítója és szervezőbizottságának elnöke Bólya Anna Mária, az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet tudományos főmunkatársa, az Arts and Research Bt. ügyvezetője volt.

TÁNCOKRÓL – BETŰKKEL
Bolvári-Takács Gábor: Tíz könyvajánló

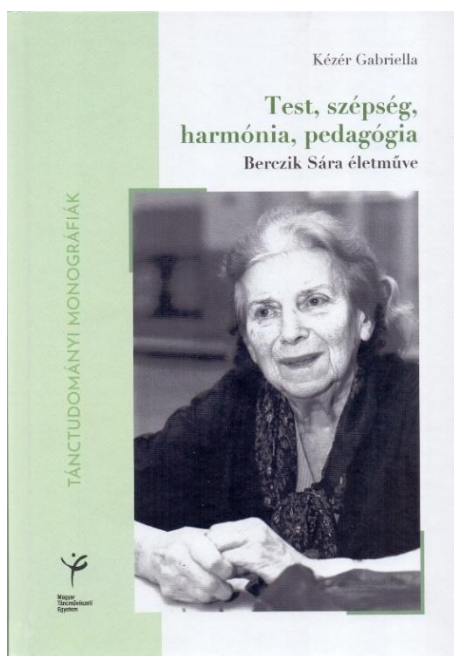
Patrizia Veroli könyve a magyar táncszakirodalomban hiánypótló alkotás. Milloss Aurél táncos és koreográfus életútjának leírása meghaladja a biográfiák általános ismertetőjegyeit, amennyiben feltárja a teljes 20. századi európai történelem és művészeti élet keresztmetszetét. Milloss életét és művészetét ugyanis társadalmi, politikai és kulturális körülmények befolyásolták, amelyek miatt karrierje a Bánátból indulva Budapesten, Belgrádon, Bukaresten és Kolozsváron át Németországig, majd Olaszországig ívelt, számos tengerentúli kitérővel. Milloss a zenés színházi élet meghatározó alakjává vált, s a róla szóló monográfiában szinte mindenki megjelenik, akinek Európában és Amerikában köze volt a zenéhez és a tánchoz. A könyv teljességre törekvő adattárat és eddig ismeretlen fotókat tartalmaz.

Patrizia Veroli: Milloss. A koreográfia mestere, az expresszionizmus és a klasszicizmus között. Fordította: Garami Szilvia. A magyar kiadást szerkesztette: Bolvári-Takács Gábor és Major Rita. Magyar Táncművészeti Egyetem, 2024. 616 o. + 80 o. képmelléklet. ISBN 978-615-5852-17-6. A magyar táncművészet nagyjai 9. ISSN 1217-9159

„Lányi Ágoston, az MTA Zenetudományi Intézet néhai tánclejegyzőjének neve egyet jelentett a táncjelírással, ezzel a nehéz, alkalmanként matematikai logikát, egyben rendkívül magas színvonalú mozdulatértést kívánó tevékenységgel” – írja a kötet előszavában Fügedi János. Lányi 1949-től végzett táncjelíró munkát s fokozatosan alakította ki az MTA Zenetudományi Intézet Néptánc Osztályának Archívumában azt az egyedülálló gazdagságú Táncírástárat, amely a halálakor (1986) több, mint 1160 tételt, valamint 12.000 tételes Motívumtárat tartott nyilván. A Lányiról szóló emlék-szimpozium előadásait tartalmazó kötetet Erdőhátiné Lányi Mária visszaemlékezése mellett Dudás Dávid, Fügedi János, Karácsony Zoltán, Kiss Márton Zsolt, Kovács Henrik, Könczei Csilla, Oláh Nóra és Papp Nóra tanulmányai alkotják.

Lányi 100. Tanulmányok a száz éve született Lányi Ágoston emlékére. Szerkesztette: Fügedi János, Dóka Kriszina, Oláh Nóra. Magyar Táncművészeti Egyetem, Budapest, 2024. 168. o. ISBN 978-615-5852-34-3 Etnokoreológiai Füzetek 2. ISSN 2676-8399

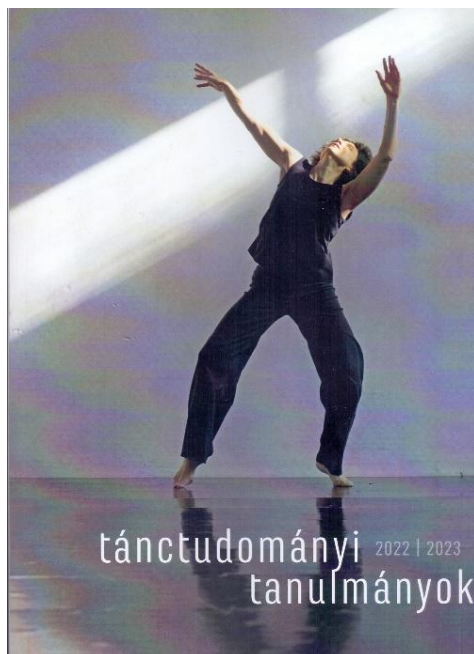
A kötet Berczik Sára mozdulatművész alkotói és pedagógiai pályáját összegezi. A sajtóban megjelent írott anyagokra, kortárs mozdulatművészek hagyatékában fellelhető forrásokra, valamint a Nemzeti Audiovizuális Archívumban elérhető interjúkra támaszkodó életrajz történelmi események összefüggésében tárja elénk a páratlan mozdulatművészeti kiválóság életművét, valamint ad képet a pályáját alakító külső és belső összetevőkről. A szerző nem titkolja mestere iránti tanítványi elköteleződését, tehát a könyv a hagyományból fakadó személyes emlékezés, egyben a kollektív emlékezet tárgyi bizonyítékokkal kiegészített lenyomata. A kötetben az életpálya bemutatása mellett képet kapunk a zenei tanulmányok hatásáról, valamint a Berczik-módszer elméleti alapjairól és alkalmazásának gyakorlatáról.

Kézér Gabriella: test, szépség, harmónia, pedagógia. Berczik Sára életműve. Szerkesztette: Fügedi János. Magyar Táncművészeti Egyetem, Budapest, 2023. 228. o. ISBN 978-615-5852-31-2. Táncudományi monográfiák ISSN 3004-1031

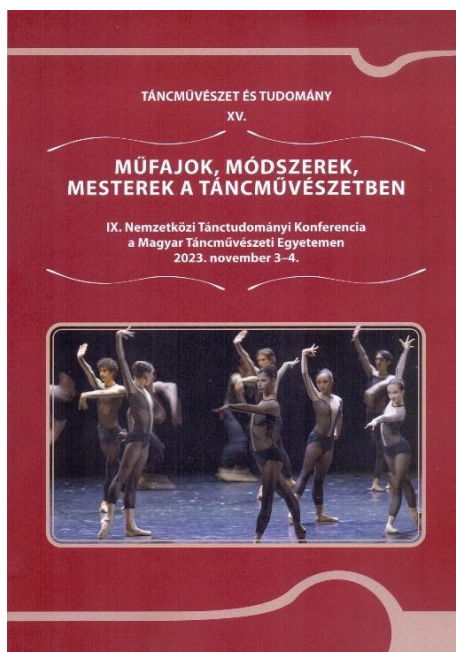
A kötetben a politika és a művészet huszadik századi magyarországi viszonyait jellemző forrásokat olvashatunk. Az előadóművészetek különleges társadalmi hatásmechanizmusa minden politikai rendszerben érvényesül, a szabályozási keretek meghatározása és az utánpótlás-nevelés feltételeinek biztosítása viszont a hatalomnak ad komoly mozgásteret. Nem csupán személyes és szakmai történetek bontakoznak ki előttünk, hanem olyan folyamatokba nyerünk betekintést, amelyek jól illusztrálják ezeket a kölcsönhatásokat. A kötetben megjelenő művészeti intézmények között megtaláljuk a Magyar Állami Operaház, az Állami Balett Intézetet és az Állami Népi Együttest, a politikai szervek között pedig a parlamentet, a kormányt, a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumot és a Magyar Szocialista Munkáspártot.

Bolvári-Takács Gábor: Színfalak árnyékában. Színháztörténeti és tánc történeti források a 20. századból. Gondolat Kiadó, Budapest, 2023. 212 o. ISBN 978-963-556-414-9

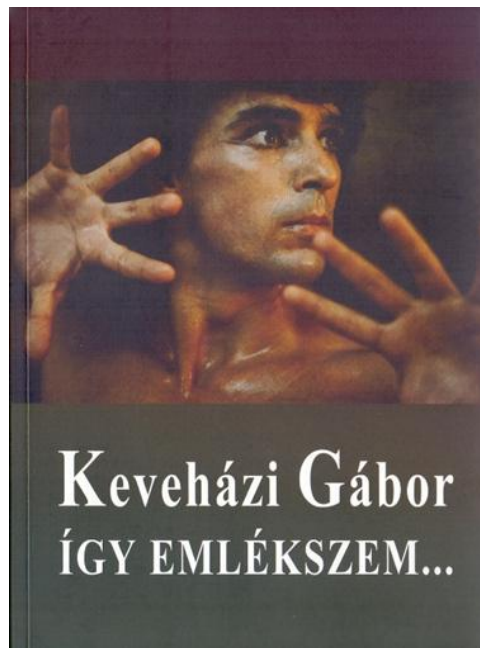
A Magyar Táncművészek Szövetsége Tudományos Bizottsága által 1958-ban elindított *Táncstudományi Tanulmányok* máig a legidőállóbb, legszínvonalasabb és legkomolyabb forrásértékkel bíró táncstudományi periodika. 1958–2003 között 22 kötete látott napvilágot szaktanulmányokkal, forrásközlésekkel, elemző cikkekkel. Az évkönyv 2020/21-ben újraindult, s a hagyományokhoz híven két-évente megjelenik. A közelmúltban kiadott 2022–2023-as kötetben a táncantropológia történetéről Colin Quigley, a balett mint az etnikai tánc egyik formájáról Joann Kealiinohomoku, a lokális táncművelés funkcióinak antropológiai értelmezéséről Bondea Vivien értekezik. A gesztuskutatást Darida Veronika és Kormos Janka, a táncpedagógiát Gál Eszter, a forráskutatást Lenkei Júlia és Keresztény Csenge írásai képviselik.

Táncstudományi Tanulmányok – Tudományos Évkönyv, 24. kötet, 2022–2023. Szerkesztette: Fuchs Livia, Fügedi János, Péter Petra. Magyar Táncművészeti Egyetem – Magyar Táncstudományi Társaság, Budapest, 2023. 240 o. ISSN 0564-8335

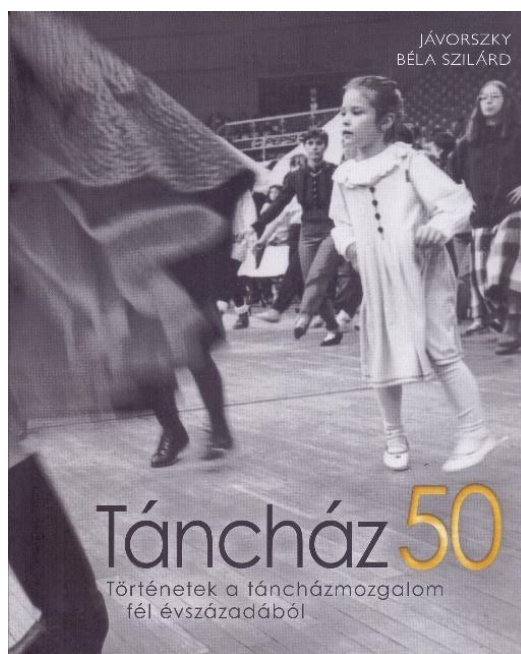
A Magyar Táncművészeti Egyetem *Műfajok, módszerek, mesterek a táncművészetben. Új tapasztalatok, új módszerek, új megközelítések* címmel, magyar és angol nyelven rendezte meg IX. Nemzetközi Tánc tudományi Konferenciáját. A két nap során plenáris üléseken és tizenhárom szekcióban több mint negyven előadás hangzott el. A kötet bemutatja az egyetem oktatóinak, illetve a tánc tudomány, valamint a táncpedagógia és határterületei művelőinek elméleti és gyakorlati irányultságú érdeklődési körét és kutatási eredményeit. A konferencia az MTE Művészetelméleti Tanszéke; Pedagógia és Pszichológia Tanszéke; Vályi Rózsi Könyvtár, Levéltár és Tánc tudományi Kutatóközpontja, valamint a Magyar Tánc tudományi Társaság szervezésében valósult meg, együttműködésben az MTA Tánc tudományi Munkabizottságával.

Műfajok, módszerek, mesterek a táncművészetben. Új tapasztalatok, új módszerek, új megközelítések. IX. Nemzetközi Tánc tudományi Konferencia a Magyar Táncművészeti Egyetemen 2023. november 3-4. Szerkesztette: Tongori Ágota és Szente Dorina Eszter. MTE, Budapest, 2024. 172 o. ISBN 978-615-5852-33-6. Táncművészet és tudomány XV. ISSN 2060-7091

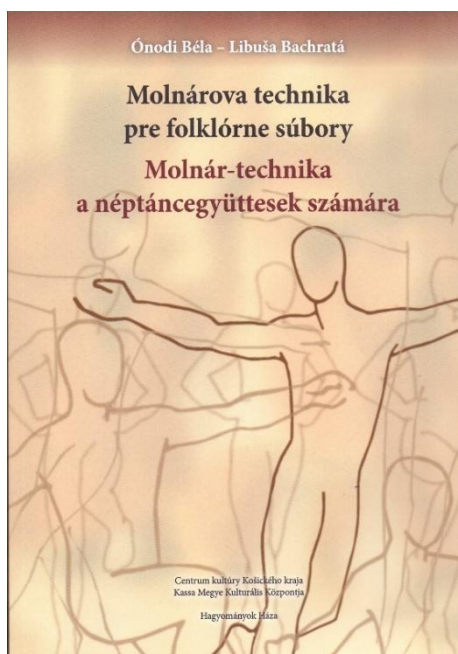
Keveházi Gábor a hazai táncélet emblematikus alakja, klasszikus balettművészeink közül nemzetközileg is az egyik legismertebb szólista. Koreográfusi, pedagógusi és intézményvezetői képességeit az Operaházon kívül is számos helyen kamatoztatta, miközben sohasem tett lakatot a szájára, vállalva az esetleges konfliktusokat. Ebben a könyvében – ahogy a fülszövegben olvasható – „kendőzetlen őszinteséggel mesél a hivatásáról, családjáról, pályájának minden állomásáról, annak minden öröméről és viszontagságairól”. A kötet interjú formájában közzétett szubjektív memoár, amely megélt emlékeket interpretál. A hazai tánc történet-írásban ez a megközelítés komoly hagyományokkal bír, s aligha vitatható, hogy közelmúltunk táncéletének megismeréséhez az eltérő megközelítések ismerete közelebb visz.

Keveházi Gábor: Így emlékszem... Kun Zsuzsa beszélgetőkönyve. MédiaTanonc Bt., Budapest, 2023. 128 o. ISBN 978-615-01-7021-3

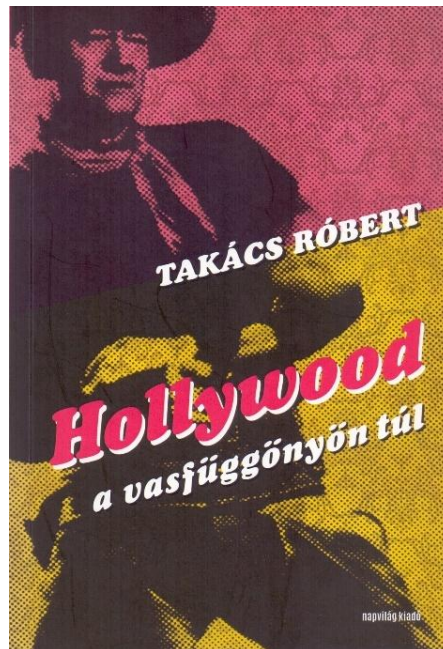
2022. május 6-án volt ötven éve annak, hogy a Liszt Ferenc téri könyvklubban megrendezték az első budapesti táncházat. Az egykori szűk szakmai kezdeményezés azóta százezreket ragadott magával itthon és világszerte. Ma is eleven valóság, mi több, exportképes magyar termék; amelynek szépségeit és közösségteremtő erejét újabb és újabb generációk fedezik fel. A fotókkal gazdagon illusztrált kötet a szélesebb nagyközönségnek szól, szakszerű, mégis közérthető és olvasható stílusban. Benne a bevezető tanulmány, illetve az első budapesti táncház előzménye és születése mellett alapvetően a táncházmozgalom különböző szakaszában szocializálódott népzeneészek, néptáncosok, koreográfusok emlékeznek arra, hogyan vonzotta magához őket a népi kultúra, s miként tartják ma is relevánsnak urbánus környezetben.

Jávorszky Béla Szilárd (szerk.): Táncház 50. Történetek a táncházmozgalom fél évszázadából. Kossuth Kiadó, Budapest, 2022. 208. o. ISBN 978-963-544-765-7

Egy bizonyos szint felett bármely tánc minőségének javulásához elengedhetetlen a technikai képzettség. Ez a kiadvány a néptánc hagyomány színpadi megjelenítését fontosnak tartó együttesek vezetői, táncoktatói, táncosai számára nyújt segítséget a technikai fejlődéshez. Az elmúlt évtizedek bebizonyították, hogy Molnár István táncművész, koreográfus táncosképző rendszere tökéletesen alkalmas ennek a feladatnak a betöltésére. Az eredeti technika a táncos tudáshoz és elváráshoz alkalmazkodva időközben fejlődött és ez a folyamat napjainkban is tart. A könyv a tánc együttesekben alkalmazható kezdő, illetve kiegészítő gyakorlatokat tartalmazza. A könyv írói bíznak abban, hogy ezzel a kiadvánnyal tovább gyarapodik a Molnár-technikát értő, szerető és használni tudó, táncal foglalkozó emberek száma.

Ónodi Béla – Libuša Bachratá: Molnárova technika pre folklórne súbory / Molnár-technika a néptánc együttesek számára. Centrum kultúry Košického kraja / Kassa Megye Kulturális Központja – Hagyományok Háza, Kosice – Budapest, 2023. 152 o. ISBN 978-80-973830-5-3; ISBN 978-615-5927-26-3

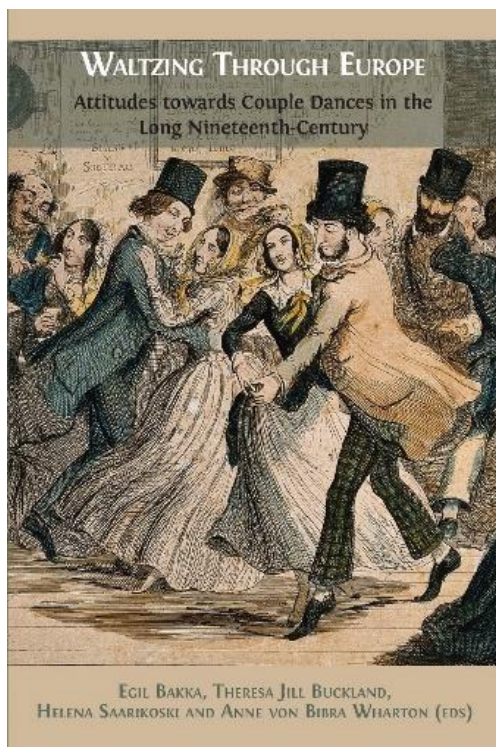
Az *Amerikai sas* című második világháborús játékfilm 1945-ös bemutatásától a rendszerváltozásig terjedő negyvenöt év alatt a közönség közel hétszázötven amerikai filmet láthatott. Hollywood tehát végig jelentős szerepet játszott a hazai mozikban, miközben a filmeket ideológiailag cenzúrázták. A könyv bemutatja az amerikai filmművészet magyarországi megjelenését és az azt övező kultúrpolitikai vitákat, kezdve az ötvenes évek teljes elzárkózásától a hatvanas évek enyhüléséig, majd a nyolcvanas évek egyre kommercializálódó filmimportjáiig. Gene Kelly-film először 1959-ben jutott el hozzánk, aztán jött a hatvanas évektől az *Ének az esőben* és az *Egy amerikai Párizsban*. Őket követték egymás után a nagy amerikai filmmusicalesek, hogy végül 1989-ben a *Dirty dancing* és a *Moonwalker* zárja a táncfilmek sorát.

Takács Róbert: Hollywood a vasfüggönyön túl. Napvilág Kiadó, Budapest, 2022. 288 o. ISBN 978-963-338-115-1

Felföldi László: „Szerzői sarok” („Authors corner”) Nemzetközi online könyvbemutató programsorozat

A Nemzetközi Hagyományos Zenei és Tánc Tanács (ICTMD) Etnokoreológiai Kutatócsoportja nemrégiben egy új munkacsoportot hozott létre „Ethnochoreology Matters” (Etnokoreológiai ügyek) néven. Ennek célja az etnokoreológiai terület online jelenlétének fejlesztése, s ezen belül annak a szocio-kulturális szemléletű kutatómunkának a bemutatása, amelyet a táncutatók végeznek. Ennek érdekében az „Ethnochoreology Matters” munkacsoport honlapján egy „Authors Corner” (Szerzői Sarkot) hoztak létre, hogy etnokoreológusok, táncantropológusok és más táncutatók bemutassák publikált munkáikat.

A Szerzői Sarok nemzetközi online könyvbemutató 2025. március 3-án tartotta első rendezvényét, amelyen a szerzők és a szerkesztők a „*Waltzing Through Europe: Attitudes to Couple Dances in the Long XIX Century*” című tanulmánykötetüket mutatták be.

A *Waltzing Through Europe* kötetben 13 szerzőtől származó 15 angol nyelvű tanulmány „lehetőséget teremt a tánc történeti és kultúrtörténeti szemléletű kutatások újszerű együttműködésére a különböző területeken és műfajokban. A könyv nélkülözhetetlen olvasmány a közép- és észak-európai táncutatók számára, ugyanakkor vonzó azoknak az olvasóknak is, akik csak szeretnék többet megtudni e jól ismert táncformák sokszínű történetéről” – Írja az Open Book kiadó az ismertetőjében. A *Waltzing Through Europe* feltárja a divatos páros táncok (walcer, polka, schottis, mazúrka és társai) európai fogadtatását és népszerűségének változását a 18. századtól kezdve. A könyv különlegessége

az online film- és videóanyagokra való széleskörű hivatkozás, beleértve a QR-kódok használatát a könnyebb hozzáférés érdekében. Petri Hoppu, finn etnokoreológus a könyvről írt recenziójában így jellemzi a munkát:

„A *Waltzing Through Europe* egy lenyűgöző eredménye az etnokoreológusok és tánc történetészek nemzetközi együttműködésének. A szerzők figyelmének középpontjában az európai körtáncok társadalmi, történelmi és koreológiai története áll a „hosszú tizenkilencedik században”. A különböző szövegek lehetővé teszik, hogy az olvasó összehasonlítsa a népszerű 19. századi páros táncok megjelenésével és elterjedésével kapcsolatos társadalmi-kulturális és politikai reakciókat. Kiemelve közülük a legjellemzőbbeket – a keringőt és a polkát, amelyek „körtánc” -ként voltak ismertek. A könyv középpontjában a körtáncok jelentésének és formáinak elemzése áll. A szerzők áttekintik az e táncokra vonatkozó különféle forrásanyagokat és reflektálnak a körülöttük kialakult kulturális, ideológiai, és politikai diskurzusokra. Jó okkal mondható, hogy a *Waltzing Through Europe* egyedülálló példája a határokon és műfajokon átívelő együttműködésnek a tánc történetírás és kultúrtörténet területén.”

A kötetben lévő tanulmányok pusztán felsorolása is meggyőzhet bennünket Petri Hoppu értékelésének igazáról, de mivel a könyv az interneten teljes terjedelemben hozzáférhető, mindenki meggyőződhet az írások értékeiről: <https://books.openbookpublihers.com/10.11647/obp.0174.pdf>

A kötet fejezetei:

Egil Bakka: *The Round Dance Paradigm*;

Egil Bakka: *The State of Research*;

Egil Bakka: *A Survey of the Chapters in the Book*;

Egil Bakka: *The Waltz at Some Central European Courts*;

Daniela Stavčlová: *The Polka as a Czech National Symbol*;

Dorota Gremlicová: *Decency, Health, and Grace Endangered by Quick Dancing? The New Dance Style in Bohemia in 1830*;

László Felföldi: *Reception of Nineteenth-Century Couple Dances in Hungary*;

Rebeka Kunej: *The Waltz among Slovenians*;

Ivana Katarinčić et Iva Niemčić: *Dancing and Politics in Croatia: The Salonsko Kolo as a Patriotic Response to the Waltz*;

Torp Jörg: *Waltzing Through Europe: Johann Strauss (the Elder) in Hamburg and Altona in 1836*;

Sille Kapper: *Continuity and Reinvention: Past Round Dances in Present Estonia*;

Egil Bakka: *The Ban on Round Dances 1917–1957: Regulating Social Dancing in Norwegian Community Houses*;

Mats Nilsson: *Dance and Folk Devils*;

Helena Saarikoski: *Nostalgia as a Perspective on Past Dance Culture in Finland*;

Tvrtko Zebec: *A Twenty-First Century Resurrection: The Potresujka, the Croatian Polka Tremblante*.

A kötet szellemi atyja Egil Bakka, a norvég és a nemzetközi hagyományos táncutató doyenje, aki több tanulmánnyal is szerepel a könyvben. Tíz évvel ezelőtt ő volt a 19. századi körtáncokkal foglalkozó munkacsoport kezdeményezője és vezetője. A szerkesztők – Theresa Jill Buckland, Helena Saarikoski, Anna von Bibra – maguk is e munkacsoport tagjai, s a témával kapcsolatos munkák szerzői. E rövid ismertető szerzője is kezdetől részese a 19. századi páros táncokat vizsgáló munkának, s e táncok magyarországi fogadtatásának bemutatásával járult hozzá a közösen végzett kutatáshoz. Ennek eredménye a kötetben megjelent tanulmány, amely 20 képi, szöveges és zenei forrás elemzésével és értelmezésével, s a csárdás társastánc karakterének felfedezésével teszi teljesebbé az európai képet.

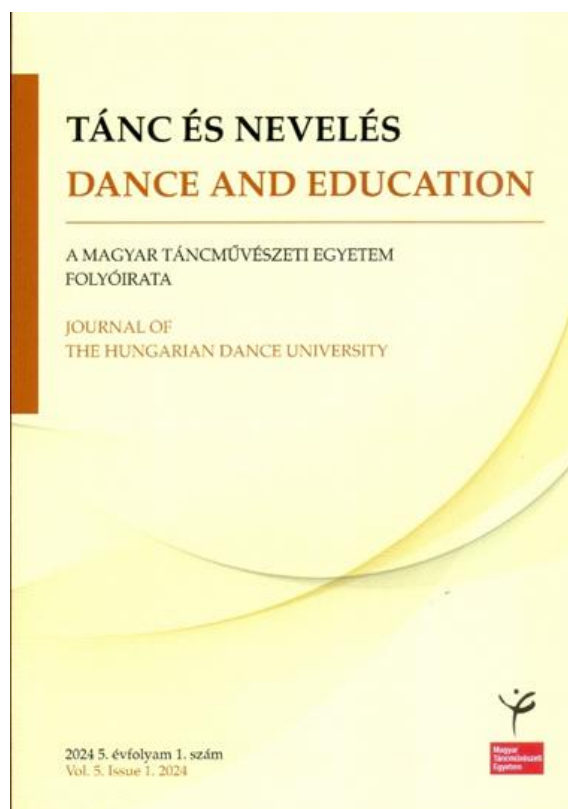
A könyvbemutatón a szerzők és a szerkesztők rövid, három és fél perces időtartamban mutatták be írásait, illetve a kötet munkálataival kapcsolatos tapasztalataikat. A közel 50 fős hallgatóság képviselői (a világ minden tájáról származó kutatók, egyetemi hallgatók, érdeklődő táncos szakemberek) többségükben az ICTMD tagjaiból verbuválódtak. A rendezők a nemzetközi szervezet jól fölépített információs csatornáit használták az esemény szervezésekor. A program moderátora Catherine Foley, az ICTMD Táncutató Csoportjának elnöke volt. A közel másfél órás programról videofelvétel készült az archívum számára.

A vállalkozás minden résztvevőt meggyőzött az „Authors Corner” kivitelezéséről és szakmai jelentőségéről.

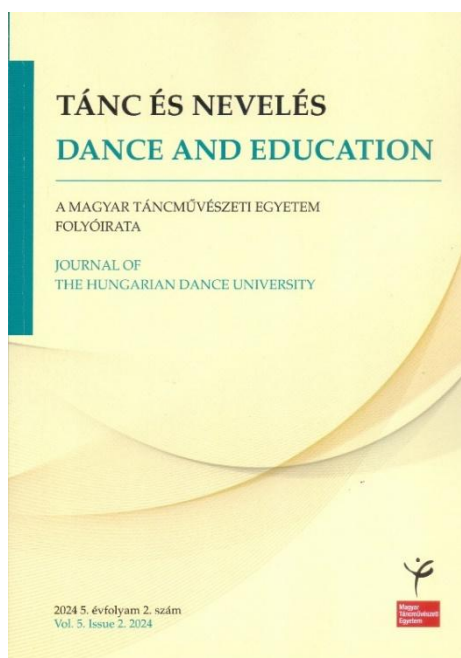
Bolvári-Takács Gábor: Táncfolyóirataink 2024. évi szemléje

Tánc és Nevelés

A 2020-ban alapított, s hazai és nemzetközi szinten máris magasan kvalifikált *Tánc és Nevelés / Dance and Education* a Magyar Táncművészeti Egyetem angol és magyar nyelvű folyóirata, amely tanulmányokat közöl a tánc- és a társadalomtudományok interdiszciplináris területeiről, különös tekintettel a tánc neveléstudományi és pszichológiai szempontú megközelítéseire. A *diamond open access* folyóirat dupla vak lektorálást működtet, évente kétszer jelenik meg, online és nyomtatott formátumban. A szerkesztőség a Pedagógia és Pszichológia Tanszéken működik, az alapító főszerkesztő Lanszki Anita.

A 2024. évi 5. évfolyam 1. számában jelentek meg Maja S. Vukadinović *Szubjektív időélmény, testérzetek és a táncoreográfiák esztétikai élménye*, valamint Marx Laura *Koreográfiák az AI világában. Az emlékezet, az esemény és a technogenezis* című tanulmányai. A módszertani közlemények között olvashatjuk Tongori Ágota *A 21. századi interkulturális oktatás szolgáltatában. Szisztematikus tanár-diák szerepcseré a táncos egyetemi hallgatók elméleti képzésében* című, valamint Nicoleta-Cristina Demian a táncoktatás és a digitális technológia találkozásának vizsgálatáról szóló írásait. A Reflexiók rovatban jelent meg Frida Robles Ponce *A gyász koreografálása, avagy az öröm koreopolitikája. Cion: A Requiem of Ravel's Bolerojának értelmezési kísérlete* című cikke.

A folyóirat 2024. évi 5. évfolyam 2. számában Kovács Henrik a néptáncosok irányviszonyításának vizsgálatáról értekezik, Popelmajer Sandra Dienes Valéria mozdulatpedagógiájáról írt általános pedagógiája tükrében, Daru Andrea pedig a hangrögzítés szerepét mutatja be a századforduló enkulturációs folyamataiban, Bartók Béla pedagógiai tevékenységein keresztül. A módszertani közlemények rovatban olvasható Kézér Gabriella *Projektpedagógia a divattáncok oktatásában. Soundpainting With Body* című cikke.

Táncstudományi Közlemények

A 2009-ben Major Rita kezdeményezésére indult *Táncstudományi Közlemények* a Magyar Táncművészeti Egyetem évente kétszer megjelenő, lektorált tudományos folyóirata, amely tánc történeti, zenetörténeti, művelődéstörténeti, néprajzi, színház történeti, táncesztétikai, tánc-egészségtani, pedagógiai, pszichológiai, sporttudományi jellegű tanulmányokat, dokumentumokat, forrásokat, recenziókat, konferencia beszámolókat, tudományos híreket közöl. A szerkesztőség a Művészetelméleti Tanszéken működik, az alapító főszerkesztő Tóvay Nagy Péter.

A 2024. évi XVI. évfolyam 1. számában öt tanulmány látott napvilágot: Carl Andresen *A késő ókori tánc bírálata az ókeresztény egyházban* című írásának II. része, és ugyancsak tőle *A tánc ókeresztény kritikája – egy részlet az ókeresztény egyház pogány szokások elleni küzdelméből* című írása (mindkettő Vajda Márta fordításában és Tóvay Nagy Péter jegyzeteivel); Major Rita *Egy 18. századi pályázati anyag. Noverre Varsói Kézírata tánc történeti szemmel* című közleménye; Varga Nóra *A tánc mint az átkelet szövegtere Szologub színházi gondolkodásában* című munkája; valamint Keresztény Csenge *A magyar néptánc kutatás jellegzetességei az 1950-es és 1960-as*

években. *Az 1954–1958 közötti Szabolcs-Szatmár megyei és az 1969-es erdélyi terepmunkák alapján* című írása. Évfordulós közleményként Tóvay Nagy Péter forrásokat tett közzé a Táncarchívum Imre Zoltán hagyatékából *Imre Zoltán első szegedi koreográfusi korszaka (1965–1968) a korabeli kritikák tükrében* címmel.

A folyóirat 2024. évi XVI. évfolyam 2. számában olvasható Korom Alexandra *Az igazság „...az odaát van”. Adalékok a Hajóson felvett táncfilmek jegyzőkönyveiből a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívumából* című közleménye, továbbá Konyári Hajnalka *Az olasz színpadi tánc sajátosságai a késő 18. és kora 19. században, valamint hatása a klasszikus balett fejlődésére* című szakdolgozatának ártírt változata. A lapszám nagyobbik részét Tóvay Nagy Péter Harangozó Gyula (1908–1974) halálának ötvenedik évfordulójára készült összeállítás alkotja, amelyben tizenkét interjú, nyolc jubileumi köszöntés, illetve nekrológ, valamint kilenc évfordulós visszaemlékezés olvasható az elmúlt évtizedekből.

Táncművészet

Magyarország legrégebbi táncszakmai folyóirata, amely a műfajt a lehető legszélesebb keretek közt követi nyomon, 1951 szeptemberében került az olvasók kezébe és 1956 októberéig, Ortutay Zsuzsa szerkesztésében, minden hónapban megjelent. A folytatásra 1976 szeptemberéig kellett várni, ekkor a néptáncutató Maác László vette kézbe a szerkesztést és 1990-ig sikeresen irányította a lapot, miközben meghatározó jelentőségű új táncszakíró gárdát nevelt fel. A politikai rendszerváltozás után a főszerkesztői posztot Kaán Zsuzsa tánc-történész foglalta el. A harmadik korszakát kezdő *Táncművészet* anyagi nehézségei ellenére is jól dokumentálta a hazai táncélet eseményeit és törekedett a korábban kevés nyilvánosságot kapott műfajok bemutatására. A főszerkesztő halála után a lap a 2010/4. számmal ismét álomba szenderült. 2014-ben a Noverre Táncművészeti Alapítvány a hazai táncágazatok művészeti és szakmai folyóirataként, évi négy számmal, ismét elindította a periodikát, amely 2018-ig a Honvéd Együttes, azóta a Magyar Táncművészeti Egyetem kiadásában jelenik meg. A főszerkesztői feladatokat 2023-ig Péli Nagy Kata látta el.

2024-től, az 52. évfolyamtól a laptulajdonos jelentős változtatásokat hajtott végre a folyóirat tartalmán, arculatán és szerkesztőségének összetételén. Az új főszerkesztő, Varga Nóra (a Magyar Táncművészeti Egyetem Koreográfus Tanszékének tanársegéde, PhD-hallgató, művelődéstörténész, drámatörténész és színháztörténész oktat) mellett szakmai szerkesztőség vette kézbe a lap ügyét: Kazinczy Eszter, Maurer Milán és ifj. Zsuráfszky Zoltán táncművészek.

Az első szám szerkesztése 2024. április 6-án zárult, s igen ígéretesnek bizonyult. A lapot kézbe véve azt látjuk, hogy a megújult külső és belső modern, letisztult arculatot tükröz, a tördelés professzionális. Lerch Péter korábbi designja helyébe Bobál Katalin és Hetényi Milán lapterve lépett. A rovatszerkezet is átalakult, a továbbiakban *Dialogusba lépve*, *Kötetek hangja*, *Mesterek és tanítványok*, *Metszéspontok*, *Portré*, *Színfalak mögött*, *Továbbadjuk* című blokkokkal találkozunk. Örövendetes, hogy az eddig megszokott szerzők mellett az év során új nevek jelentek meg.

A 2024-es évfolyam tartalmi szempontból változatos. Interjút olvashatunk Balázsi Gergő Árminnal, Barna Mónikával, Barta Dórával, Bálint Adéllal, Bozókai Marával, Darai Tamással, Dobra Jankával és Kökény-Hámori Kamill-lal, ifj. Harangozó Gyulával, Medvecz Józseffel, Nagy Tamással, Sebestény Katalinnal, Szöllősi Krisztinával, Tókos Attilával, Velekei Lászlóval, Yaniv Abrahammal, Zs. Vincze Zsuzsával, valamint a Bozsik Yvette Társulat tagjaival. A lap köszöntötte Kővágó Zsuzsát és Volf Katalint; elbúcsúzott Dózsa Imrétől, Kaszás Ildikótól, Mucsi Jánostól, Novák Ferencről. Kritikák jelentek meg a Bozsik Yvette Társulat, a Budapesti Operettszínház, a Fitos Dezső Társulat, a

Győri Balett, az Inversedance, a „Leipzig tanzt!” fesztivál, a Les Ballets de Monte-Carlo, a Magyar Táncművészeti Egyetem, a zágrábi Horvát Nemzeti Színház és a finn MimoArt előadásairól. Megjelentek továbbá konferenciabe-számolók és könyvismertetések. Különleges a 2024/2. szám, amelyet teljes egé-szében a 2024. november 18–22. között rendezett 2. Budapest Ballet Grand Prix programjának és résztvevőinek szenteltek.

A változatlan minőség és a változó arculat dichotómiájában csupán egyet-
len sajnálkozásnak kell hangot adnunk: az impresszumok szerint a tavaszi első
lapszámhoz képest a 2. szám szerkesztése november 4-én, a 3. számé novem-
ber 7-én, a 4. számé november 29-én zárult. Bízunk benne, hogy a szerkesz-
tőség a folyóirat megjelenését 2025-ben az eddigi színvonal megtartása mellett,
a korábban megszokott, évszakonkénti ciklusokban fogja biztosítani.